

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSEI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/4 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér. (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Katonai tanulságok.

Budapest, június 4.

(C.) A delegáció hadügyi vitájához valóssággal szenzációs illusztrációval szolgált a dél-afrikai békekötés, amely most már módot nyújt arra, hogy a háborúnak egész fiziognomiáját a maga teljességében áttekinthessük. Nagyon érdekesek és nagyon becseknek ennek a háborúnak a tanulságai éppen most, mikor egész hadiszervezetünk gyökeres átforgatása van a napirenden.

Katonai szempontból mindenekelőtt nagyon érdekes, hogy mind a két harcoló fél gyorstüzelő fegyverekkel és füstnélküli puska- porral volt felszerelve. Ha nem is nagyszabású csatákról volt szó, az idegen katonai attaséknak mégis bő alkalmuk volt ezeknek a modern fegyvereknek a hatását figyelemmel kísé- rni. Jelentéseikből világosan kitűnik, hogy a füsttlen puskapor és az ismétlő-fegyverek alkalmazása által különösen a védelem jutott előnyösebb helyzetbe, míg a támadás jelenté- kenyen nehezebb lett. De téves volna ebből azt következtetni, hogy a támadó harcmódnak a jövőendő háboruban már nem lesz fő- szerepe. A támadás a védelmi harc móddal szemben mindig előnyös marad, mert a tá- madó saját akaratát hajítja végre, a védekező pedig kénytelen egy idegen akaratnak, neve- zetesen a támadó akaratának befolyása alatt cse- lkedni. Ez a háboru műveletének egyik örökké igaz axiomája. Ha a modern fegyverek a táma- dást megnehezítik, ez csak azt jelentheti, hogy a támadás módját meg kell változtatni, nem pedig azt, hogy maga a támadás vált lehe- tetlenné. Katonai körökben ennél fogva álta- lános az a meggyőződés, hogy jövőben is a támadás lesz az előnyesebb harcmód, de sokkal alaposabb előkészítést igényel, mint eddig. Míg az ellenség ellentálló erejét tüze- lésünk tökéletesen meg nem törte, addig a

támadás nem sikerülhet. Hogy pedig ez le- hetséges legyen, ahhoz a támadónak okvet- lenül hatalmas, tulnyomó erejű tábori tüze- ségre van szüksége. Ezt belátva az európai nagyhatalmak, még a délafrikai háboru ideje alatt lázasan siettek tüzérsegüket átszervezni, ágyúik számát szaporítani. Franciaországban egy gyaloghadosztálynak huszonnégy, egy had- testnek nyolcvannégy ágyúja és tízenkét ta- rackja van; egy német gyaloghadosztály most hetvennégy, egy egész német hadtest pedig összesen száznegyvennégy ágyúval és tizen- nyolc tábori tarackkal van ellátva. Nálunk egy hadosztálynak most száznyolc ágyúja van háboruban, a tervezett tüzérügyi reform meg- valósítása után pedig százhusz ágyúja és tizenhat tarackja lenne.

Ami a jövő háboru tartamát illeti, erre nézve nehéz volna a délafrikai háboruból következtetéseket vonni. A porosz-osztrák had- járat után mindenki, a katonai szakkörök is azon a nézetben voltak, hogy most már egy háboru egy hónapon túl alig tarthat, de már a legközelebbi német-francia háboru másfél évet vett igénybe. Ezen a téren minden jö- vendőmondás kudarcot vall. Igaz ugyan, hogy a modern hadsereg szervezése általában lé- nyegesen gyarapította a fegyverben álló nem- zetek ellentálló erejét, mely körülmény a háboru hosszabb tartama mellett szól. De a modern háboru tartama nemcsak a harcolók létszámától, hanem más körülményektől is függ. Oly nemzet, mely vagyonos, mint az angol és elszánt, mint a boer, kedvezőt- len viszonyok mellett is sokáig elbírja a háboru bajait és így talán a hűtlenné vált szerencsét is visszahódíthatja; egy szegény nemzet ellenben talán az óriási anyagi ter- hek alatt összetörik, még mielőtt igazi alkalma volt fegyverét használni; végül is a nép, amely nem tanult erejében bizni s jólétét jobban szereti, mint függetlenségét, az első

kudarc után azonnal elhagyja magát, előbb, semmint az Isten elhagyta.

Egy másik fontos problema, amelyet a lefolyt háboru a szakkörök elé dobott, a mi- licia problémája, szemben a mostani szerve- zett hadseregekkel.

Ha visszaemlékezünk a délafrikai há- boru kitörésére és azokra a hangulatokra, melyekkel egy a katonai, mint a polgári köz- vélemény a háboru kezdetét kísérte, minde- nekelőtt meg kell állapítanunk, hogy az ees- mények csakhamar megcáfolták a közvéle- mény jóslatát. Tévedtek azok, akik a boerok győzelmét az első sikerek után már biztosnak tekintették, de tévedett és pedig alaposan az a nagy többség is, mely a boer nép gyors és végleges megsemmisítését várta. Majdnem három évig tartott a háboru, melynek lefo- lyása alatt az angolok egynegyvedmillió kato- nát küldtek a harctérre és majdnem hatmil- liárd koronát költöttek, míg a boer harcso- k létszáma a háborúnak még első stádiumában is, vagyis akkor, mikor még a két boer állam egész lakossága viruló reménnyel állott talpra, alig rugott 50.000 emberre, amely szám pedig későbbben, különösen Cronje megadása után tetemesen csökkent, sőt olykor összesen alig 10.000 boer állott fegyverben. A két har- coló félnek ez az aránytalan ereje és az a tartós, makacs ellentállás, melyet a kisebb fél a tulerővel szemben oly hosszú időn át kifejtett, egy további tévedést szül. Hangosan hirdetik, hogy elérkezett a hatalmas „szer- vezett“ hadseregek alkonya, elérkezett a mi- licia korszaka!

A tévedés nyilvánvaló, mert egyrészt az angol hadsereg az afrikai háboru kezdetén éppen nem állott hivatásának magaslatán és semmi tekintetben sem tudott volna verse- nyezni valamely más európai nagyhatalom hadseregével, másrészt, mert a katonának szü- letett edzett boer népet egyáltalában nem

TARCA.

UJ VILÁG.

— Történelmi regény. —

Írta: JÓKAI MÓR.

— Eltűröm, ha szidnak, s azt mondom ma- gamban: ime, milyen derék, jó emberek! Csak szidnak, ósárolnak, pedig azt is tehetnék, hogy üssenek, vágjanak, kővel dobáljanak.

— És ha ütni, rugni, kővel hajigálni fog- nak? — kérdi a Buddha.

— Azt fogom mondani magamban: ime, milyen jó, jámbor emberek! Csak pofoznak, rug- dalnak, hajigálnak, holott azt is tehetnék, hogy husángokkal támadjanak rám és elverjenek.

— És ha aztán husángot ragadnak s ke- gyetlenül elpáholnak?

— Akkor azt fogom mondani magamban: mégis csak derék, jó emberek, hogy csak botok- kal vertek el, holott kardot, lándzsát ragadhattak volna és halálra kaszabolhattak, szurkálhattak volna.

— És ha kardot, lándzsát ragadnak s ha- lálra kaszabolnak és szurkálnak?

— Akkor azt fogom magamban mondani: ime, milyen derék, jó emberek, milyen szépen megszabadították a lelkemet ettől az én megutált testemtől.

S azzal elment az apostol prédikálni a Buddha- hitet a kegyetlenek tartományába, — végzé Negrotin.

— De nagy bolond volt! — dörmögé Ru- biánka, az orrán keresztül fujva a szivarfüstöt.

— Érzosz-e te magadban hasonló erős el- határozást? — kérdé Negrotin Tihamértől.

— Más világ van itt, — felelt rá Tihamér.

— Az igaz, hogy itt más világ van. Könnyű volt Buddhának a maga vallását elterjeszteni egy világrézben, ahol csupa egyforma képi, ar- cszínű, egy nyelven beszélő százmilliónyi népek laktak. Azokat meg lehet nyerni a Buddha alázatos, békülékeny tanainak. De próbáld meg te itt minálunk a népséget a közös szeretet eszméjének megnyerni, ahol a pán- szláv gyűlöli a magyart, a magyar nem ismeri el embernek a tót, mindketten szidják a németet és mind a hárman üldözik azt a negyedik fajt, akinek görbe az orra. Vedd őket rá, hogy sze- ressék egymást.

Tihamér nem felelt; de Rubiánka annyit mondott, hogy „bizony nehéz lesz az!”

Negrotin tovább aggatózott.

— De hogy veszed rá a vallásfelekezeteket, hogy egy új hitért a régit elhagyják? Hogy a katolikus, az óhitü megtagadja a Jézusát, Szűz Máriáját, védszentjeit, hogy vizeskereszt, gyertya- szentelő, buzaszentelő, urnapja helyett a Buddha ünnepeit üljé meg? De hogy veszed rá a kálvinis- tát, hogy ő, aki még a Krisztus, a Szűz Mária, a szentek alakjait sem engedte a templomába be-

vitetni, most egy új bálványt helyezzen el az oltárára?

— Nehéz lesz, gazd'uram, nehéz lesz, — mondá Rubiánka, a puncsot szüresölve. Tihamér csak mosolygott milderre.

Negrotin még nem fogyott ki.

— Könnyű Kínában az egyenlőség, aláza- tosság dogmáit milliókkal elfogadtatni, ahol egy uralkodó kaszton kívül a többi nép senki és semmi; de minálunk minden ember valaki. Ha te a magyar parasztot kendnek szőlítod, holott kegyelmed a megszólítás, kiver az udvárából; ur, ifju ur, nagy ur, nemzetes ur, téns ur a címét el nem engedi. Hogy szokta- tod valamennyit hozzá, hogy ezental a Budd- hahívők általános megszólítását fogadják el: még csak nem is azt, hogy „Te ember!” — hanem „te portömög”? S majd ha te a kocsisodnak azt parancsolod, hogy „Jancsi Te, fogj be!” az azt feleli neked vissza: „te portömög, ha kocsin akarsz járni, fogd be magad a négy lábú dögeidet: én most elmélkedem.”

Rubiánkának e szóra ugy a hamis torkára szaladt az itóka, hogy orrán, száján prűszkölte vissza, mint egy szökőkuti vízi-isten.

— De a földlogra még most térek rá — foly- tatá Negrotin. — Alig hat esztendeje, hogy Magyar- országon a szabadságharc lefolyt. A legderekből hazafiak most kezdenek hazatérni börtöneikből, ahol súlyos büntetéseiket leülték: itthon minde- nyük elpusztulva, birtokuk elkobozva, hogyan ki- vánod te a magyar hazafiakkal a Buddha-vallás

lehet összehasonlítani a mi elkényeztetett, puha európai népeinkkel. A tévedés pedig veszedelmes is, mert komoly esetben csakhamar kiderülne a helytelen számítás, de az már késő bánat volna. Már pedig késő bánat, eh-gondolat.

Való, hogy nehezebb feladata egy hadseregnek nem lehet, mint egy elszánt, jól felfegyverkezett és lelkesült nép ellen guerilla-harcot viselni. De ha nehéz is ez a feladat, azért a siker végre mégis mindig a szervezett hadsereg mellé fog pártolni. Nemcsak a hadsereg tulajdójáról van itt szó — mert például a porosz-francia hadjárat második felében a túlnyomó szám mindig a francia néphadsereg részén volt, — hanem főleg a háborúnak bizonyos alapelveiről, melyek a változó harcmodók és viszonyok között az állandó igazságot képviselik. Ilyen alapelvek az egységes és céltudatos fővezetőség, az alantas csapatparancsnokok szakszerű közreműködése és a fegyelem hatalma. Az angol hadseregben a délafrikai háború első fázisaiban ilyen egységes és céltudatos fővezetőség hiányzott és az alantas csapatparancsnokok szakszerű közreműködésének sem volt nyoma; a fegyelem ellenben a háború kezdetétől fogva egész végéig az angol rendes hadseregben kifogástalan volt. Az angol hadsereg azért valótlan kudarcot, mert nem volt kellőképpen kiképezve. Ellenfelének, szervezetlen lévén, eo ipso nem volt egységes vezetése, vagy szakszerű, kiképzett tisztikara, első sikereit tehát nem tudta kihasználni. Későbbben *Lord Roberts* és *Kitchener* alatt az angol hadsereget *ugyszólván a harcúterem szervezték át és gyakorolták be.* A hadvezetőség céltudatosan cselekedett, a csapatparancsnokok megtanulták harcmodójukat a viszonyokhoz és az ellenség harcmodójához alkalmazni. És ime, itt volt a siker is és ettől a fordulóponttól kezdve a végeredmény már nem volt kétséges, a boerok hősiesség magatartása dacára. A boerok is sokat tanultak a hadjárat folyamán. Szervezték csapataikat, sőt amit ők legnehezebben tanultak meg, utójára főlebbvalóknak engedelmessé válni tudtak. Egy modern hadsereggel szemben alig jutott volna annyi idejük a szervezéshez, a tanuláshoz és így alig képzelhető, hogy a háború oly sokáig tartott volna, ha a boeroknak kezdetétől fogva egy, a nálunk elfogadott értelemben kiképzett hadsereggel akadt volna dolguk. Ezzel ennek a hősiesség népnek csodálatos cselekményeit nem akarjuk kicsinyelni,

csak óvatosságra akarunk inteni egy tévhitel szemben, melyet esetleg igen drágán kellene megfizetnünk. *Véleményünk szerint a délafrikai háború inkább a szervezett hadseregek további intenzívebb fejlődése, mint a milícia-szervezet célszerűsége mellett szel.*

Egyet azonban mindenesetre tanulhatunk a boeroktól is, az angoloktól is. A boeroktól a lángoló lelkesedést és elszántságot, az angoloktól pedig hidegvért a balsorsban és azt a makacs önértéket, amely csak magamagában bizik. Ezek a tulajdonságok vannak olyan fontos erkölcsi tényezői a háborúnak, amilyen fontos fizikai tényezői a füsttelen puskapor és a gyorsüzelő ágyú.

Nyár a t. Házban.

Budapest, június 4.

Az üvegtető félig beborítva szürke ponyvával, egyik-másik üvegtábla kiemelve: a t. Ház nyarat csinál. A képviselő urak, akik a hosszú szünet után ellátogatnak a völgybe, világos, nyári ruhát viselnek, még az öreg Madarász József is szürke atillát kerített a fekete mellény és fekete nadrág mellé, a kormánypárti Rónay János meg éppen porcellánba öltözködött: bizony a honatyák is nyarat csinálnak. A jó Istenről mondani sem kell, hogy szintén nyarat csinál — olyan meleg van, hogy kannibál ellenzék legyen, amelyik ilyenkor akarjon a kormánynak befutni. De nem is akar itt ma senki sem befutni. A nyári arcon egyetlen kérdés: mikor megyünk haza?

Hát hiszen éppen arravaló ez az ülés, hogy ebben az irányban némi válaszzal szolgáljon.

Előbb azonban még van egy és más elvégezni való. A miniszterelnök betérjeszti a kvótajelentést s vele kapcsolatban a kvóta-javaslatot, aztán a honvédelmi, kereskedelmi és közoktatásiügyi minisztereknek is van még egy utolsó törvényjavaslatuk, amit a kései órában még be akarnak nyújtani. Azokon is át kell esni. Egy pár bizottsági jelentés is kerül. Azokat át kell venni. És — ha már napirend nincs — hát napirend előtt is kell még utójára néhány felszólalást kölömböbe kapni. Az ártatlanabb és rövidebb felszólalás napirend előtt a *Ballagi Gézáé* volt. Csak egy kis utólagos leszámolás volt az egész. *Rakovszky István* még a szünet előtt ki akarta oktatni, mert *Ballagi* azt mondta, hogy *Dalmácia* visszacsatolása ma nem közjogi, hanem politikai kérdés. *Rakovszky* ezen az állításon elgunyolódott, ma azonban *Ballagi* visszacsufolta s tanítá-

sának veleje magyarán mondva az volt, hogy ne akarja a csirke kioktatni a tyukot. Magyaros volt a beszéd, mosolygott rajta a t. Ház.

De már a másik felszólalás nem volt ilyen ártatlan. *Pavlovics Ljubomir* (van-e, ki e nevet nem ismeri?) szemrehányást tett a miniszterelnöknek, aki máig se felelt még neki a szerb egyházi kongresszus összehívása ügyében tett interpellációjára. A kedves *Pavlovics* egyet csavarintott az igazság nyakán s mivelhogy időközben a kormány előterjesztésére a korona már össze is hívta a szerb egyházi kongresszust, hát ma ugy tett, mintha ő nem is a kongresszus összehívását célozta volna. Azt ugyanis muszáj összehívni. De nyilatkoztek a miniszterelnök, hogy megengedik-e most valahára a kongresszusnak, hogy maga állapítsa meg ügyrendjét. Mert ha nem, a kongresszus megint szétmegy.

Igy a kedves *Pavlovics*, a nyirott fejű.

Megmozdult a t. Ház s kórusban kérdezte:

— Honnan tudja? Hogy mer így beszélni?

— A szerb nép nevében mondom ezt! — vágta ki *Pavlovics*.

Hamarjában csinos kis vihar kerekedett. A magyar lelkekben is tüzelni kezdett a júniusi meleg. Kiáltások, ingerült megjegyzések röp-ködtek.

— *Ljubomir*, a szerbek koronázatlan királya!

— Egy agitátor még nem a szerb nép!

— Ismerjük az ilyen izgága urakat!

A t. Ház ilyenformán letorkolta a kedves *Pavlovics* *Ljubomirt*. Demégsokkal jobbanletorkolta *Szell Kálmán* miniszterelnök. Az egész parlament tapsai közt jelentette ki, hogy *Pavlovics* urnak a Házban és a Házon kívül való szereplése után nem érzi magát válasza kötelezettnek. A kormány respektálni fogja a szerb kongresszus törvényes jogát, mint minden törvényt, de semmiestre sem a *Pavlovics* ur szellemében. Az állami érdekek szemmel tartásával a szerb ajku állampolgárok érdekei sem fognak csorbát szenvedni, a *Pavlovics* *Ljubomirok* pedig nem fognak diktálni, sem a kormánynak, sem a magyar államnak.

Hejyeselt az egész Ház s a nagyobb nyomaték okéért a miniszterelnök nyilatkozatát mindjárt úgy vette tudomásul, mint az interpellációra adott választ. Így tehát *Pavlovics Ljubomir* ur mos már jól megmosott fejjel siethet a szerb kongresszusba.

Egyébként a t. Ház a miniszterelnök indítványára elhatározta, hogy legközelebbi ülését kedden tartja, mikor egy csomó kész kisebb javaslatot fog elintézni. Aztán a szerdai és esetleg

közönyös tanait elfogadtatni, hogy azok most elefelejtsek hazájuk leigáztatását, lehajtsák fejüket a rajtuk gázoló idegen sarka alá, hogy a vitéz magyar faj lemondjon hazájá, alkotmányá visszaállításáról? Hiszen a magyar faj őstermészete mellett két parasztleányt nem birsz rábeszélni, hogy a kapott sérelemért véres bosszút ne álljon az ellenesén, hogyan akarsz egy egész nemzetet a megtorlás vágyáról lemondadni? És éppen te: a magyar szabadságharc egyik hőse, aki homlokodon viseled a hazaszeretet örök emlékét, hogyan akarsz apostolává lenni a gyáva megalázkodás tervezetének? Nem minden ember azt fogja-e mondani feléd, hogy mikor a vagyonedat ruinaltad, akkor kétségbeesésedben bárbe adtad magadat a hatalomnak, s elvállaltad, silány mammonért, hogy nemzetedet eltérítsd a gyáva önmegadás útjára? *(Eholytatása következik.)*

Esteledik . . .

Lassan elvérzett immár az alkony,
A lankadt orgonák szirma lehull.
Harmatgyászát elsírja az este
Ontudatlanul . . .

Ezüsthárlóját a hold kivetette
S lelkemet halkán most szövi be.
Elfog a vágy, hogy sirva boruljak
Az éj ölibe . . .

Lys-noír.

Levél.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: *Erdős Renée.*

Édesanyám! Az éjszaka megint rossz kedvében volt az álom-isten. Vagy hogy talán imádkozni elefelejttem letekvés előtt! Nem tudom.

Farkas járt nyomomban házról-házra, utcáról-utára. Közel volt hozzám, még sem ért el. Előtte futottam, nagyon féltem. A líhegését hallottam, megállni nem mertem.

Ahol ablak nyílt, oda bekiáltottam: Emberek, segítséget! Mögöttem a halál!

De azok nem szóltak, ajtót nem nyitottak. Futva hallottam a becsapódó ablakok zaját.

— Istenem, istenem! Hogy engem fenéved széttejjén, holtra marcangoljon!

A hideg veríték begyöngyözte arcom. Istenem, csak bírnám erővel a harcot! Futhatnék sebesebben, nehogy megelőzzön! De utban állt egy fa, meg kőpad, amodább kerítés! Magas volt, szögekkel kiverve. Hogy azon átjussak: repül-nöm kellene!

Nem bírtam. A testi fáradtság, a lelki rémület levett a lábamról. Odarogtam a kerítés tövébe és vártam a halált.

Már jött. Iszonyuan üvöltve nekem rohant. Éreztem is a két piros-tűz szemét az arcomon égni! Beh rút volt! Akkor aztán elhagyott az eszméletem. Két karommal eltakartam a fejem és előre estem, le a porba.

— No — gondoltam — most megesz. Mindjárt belémvájja a karmait, a vállamba harap. — És mi történt?

Édesanyám, hogy a vadállat felém közelgett, hirtelen szót halok, nagyon ismerőset. A farkas beszélt, de olyanformán, mint az ember:

— Miért iszonyodol tőlem? — mondta — elhidd, én nem bántlak. De futottál előlem, hát

kergettelek. Ha elébb megállsz, elébb megismeresz és akkor nem félsz tőlem. No, állj föl!

En felálltam, kerestem a farkast; nem volt ott. Ember állt előttem. Nem is ijesztő fenéved. A szeme mosolygott.

Édesanyám, olyan ismerős volt előttem még a mosolygása is . . .

Már hiába, a vizes kancsót elefelejtette a cseléd odatenni az ágyam mellé; most hát mi legyen? Hamarosan gyertyát gyújtok, mert a sötétség igen ijesztő a nehéz álom után. Amint a szoba megvilágosodik, mindjárt beleköltözik az élet!

Ni, hisz itthonn vagyok, jó helyen vagyok! Nem üz farkas idegen utcákon. Részvételem emberek nem csapják be az ablakot, mikor a kiáltó szavam hallják! Itt körülöttem szentséges nyugalom, szelid biztonság. Minden ajtó zárva, nem érhet veszedelem. Az ajtón túl pedig őrt áll a nagy Hektor, aki felmordul, ha valahol a házban megcsörren egy kilincs. De most ő is alszik. Künn a konyhában a cseléd is alszik. Nincsen baj. Nem kell semmitől félni.

Édesanyám, lásd, ha elefelejtetk egyszer imádkozni, hogy bűntet meg érte az álom! Most forró a fejem, reszketnek a kezeim és jaj, bizonyos, hogy nem tudok újra elaludni. Pedig most mult éjfélt és az utcaról is csak nagy ritkán hallatszik fel hozzám egy elkésett kocsi tompa dübörgése! Olyan nagy a csend. Az öreg Róza néni, ha most élne és itt volna, megint csak elbeszélne — isten tudja hányadszor — a lánya történetét. Mert ő szoktatott engem a mesékre, meg arra is, hogy az álmok felett sokáig tündödjem.

Rossz szokás. De majd lesznek egykor éjszakaiám, amikor alszom álom nélkül. Mikor lesznek? És jó lesz-e akkor? Az isten tudja. Csak reggel volna már! Csak hallanám a nagy Hektor vinyogását az ajtóm mögött, amint bekéredzkedik hozzám! A bolond állat magánkívül van örömé-

csütörtöki ülésekben leírják a miniszterek az egész interpelláció-restanciát s végezvén ezekkel a dolgokkal, a miniszterelnök a jövő héten meg fogja jelölni a halaszthatatlanul elintézendő javaslatokat, hogy lehetőleg hamar kezdődhessék a nyári vakáció. Ebben mindenki belenyugodott, csak *Szederekényi* Nándor szeretett volna bővebb információt is kapni. Ézért csipkedni próbálta Széll Kálmánt, aki azonban elhárította, mint a szunyogcsipést s ezzel a formális ülés be is fejeződött. A képviselő urak megtörtölték izzadt homlokukat — szegények, nagyon belefáradtak a munkába...

A képviselőház ülése június 4-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel* Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter, *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter.

(Elnöki bejelentések.)

Elnök: Végleg igazolt képviselőnek jelenti ki *Ráth* Endrét, *Hámory* Lászlót, *Lázár* Menyhértet, *Luby* Gézát, ellenben jelenti, hogy *Orley* Kálmán képviselőségéről lemondott, *Enyedy* Lukács és *Baross* János mandátumai mesemisítettek.

(A kvótá.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Benyújtja a két kvóta-bizottság közös megállapodását tartalmazó országos bizottsági jelentést összes mellékletével és a saját előterjesztésével, meg azon törvényjavaslattal együtt, amely e közösen létrejött megállapodásokat magában tartalmazza.

(A néptelkelés.)

Báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: Előterjeszti a néptelkelés felfegyverzésére szükséges ismételt igyervek beszerzéséről szóló törvényjavaslatot. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem szükséges! Fésleles! Kenyeret kell szerezni a népek!)

(Helyiérdekű vasutak.)

Láng Lajos kereskedelemügyi miniszter: Törvényjavaslatot nyújt be a Budapest—esztergom—üzüti Helyiérdekű Vasut Részvénytársaság tulajdonát képező vasutvonalak kiépítésére és üzemére kiadott engedélykivonat és engedélykivonat iránti ügyintézéséről, valamint a helyiérdekű vasutnál szükséges beruházások lezárásáról, továbbá a hőmezővárosi helyi-nagyszentmiklósi helyiérdekű gőzmozdonyú vasut engedélyzése tárgyában, egy jelentést a sziszek—czipragi helyiérdekű vasut és egy jelentést a szeszpari és a finomítás akadálytalan tolyamatának biztosítása céljából.

(A műegyetem elhelyezése.)

Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter: A budapesti királyi József-műegyetem állandó elhelyezésére szükséges épületek létesítéséről szóló törvényjavaslatot terjeszti elő. (Helyeslés.)

ben ilyenkor, ugrál, pajkoskodik, feldönt minden székét és nem nyugszik, míg a fülét meg nem cibálom. És csak jönne be a kis tót a forró teával meg a reggeli újságokkal! És bár hallanám a levélhordó csöngését újral Anyám, a farkas ir! Jak csak látánál milyen a kezeirása! És milyen, amit ir! Csak simogat, csak ölel minden szava, mégis mintha hallanám közbe a fogai csattogását!

Ez a szép fenevad, anyám, az én örök boldogtalanságom, az én titkos vágyam, az én mindennapos forró imádságom. Anyám, szeretem...

Ha még soká így lesz, hogy éjente nem tudok aludni és úgy vibrál az ereimben valami titkos láz, elmegyek az orvoshoz és megkérem, kopogtassa ki a bajt, hol, merre tanú. Félék ám, kinevet; mert hogy piros arcra bajos panaszt őszintén tenni. Meg ez a jó ember szeret is olyat mondani, hogy hát így — meg amugy. A tavasz se jó, ha sokáig tart. A virágzás szép, de szebb a gyümölcsözés. Férjhez kell már menni. Kell, — hallod-e anyám? Hát hogyan lehessen? Tartottál von' otthon puha két kezdeddel! Azzal nem lehetett: virágessal, kötéllel, hogy hitveső tegyen engem az a derék legény, aki bokrátszám hordta a szobámba a sok szagos violát. Látod, nem sokáig kísérte a nyomom azon az uton, aminek neki indultam. Fogta magát, szépen visszafordult. Hissen nem csodálom. Ki szeret baktatni meredek lejtőnek, föl hegynek, föl szirtnek: mikor járhat szép egyenes uton, virágos laponban? Hívott bizony soká, menjek vissza én is. De már akkor nem lehetett többé. Aki egyszer megkívánta a magasságok veszedelmét, nem szeret az járni jól széjjeltaposott mezei ösvényen. De neki, ugy-e anyám, van már párja hűsége, gondoskodó? Nyugalmas fészében egypár csiprelő fiók! Hát csak adjon is módot az uristen hozzá! Kívánom szívemből. Az idegen csapason eljárok magam is, ha kinnal, ha verejtékezem, de magam.

(A szerb egyházkongresszus.)

Pavlovics Ljubomir felhívja a miniszterelnök figyelmét a szerb egyházkongresszus összehívása kérdésében hozzá intézett interpellációjára. Nem az volt a célja, hogy a kongresszus összehívassák, mert biztak a miniszterelnök jogkörében, hogy a kongresszus összehívása elé nem jögnak akadályok gürdülni. A kongresszusnak jogában áll ügyvitelét saját magának megállapítani s a jogáról soha sem fog lemondani. (Élénk mozgás a szélsőbalon. Felkiáltások: Kinek a nevében beszél? A szerb nép nevében. Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbalon.)

László Mihály: Csak a maga nevében beszéljen! Az ilyen igazító mindig egyedül áll!

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! (Halljunk! Halljunk!) A t. képviselő ur interpellációt intézett hozzám arra vonatkozólag, hogy szándékozom-e a szerb kongresszust abban az időben összehívni, amelyben a fennálló szabályzat szerint ülészi szokott.

En erre az interpellációra eddig nem válaszoltam, de válaszolni szándékoztam rá, amint akkor már kijelentettem, mielőtt a képviselőház erre a két heti szünre szétoszlott, hogy mihielyt a képviselőház ismét összejön, az első ülések egyikén az összes interpellációkra és azok sorában erre is a választ meg fogom adni. Már ez magában véve talán eléggé indokolná azt, hogy a képviselő ur türtöztesse magát és ne sűrűssem engem, amikor olyan képviselő urak sem sürgettek, akiknek erre több okuk volna, mert interpellációiknak tárgya aktuálitását el nem veszítette. Az én interpellációjának tárgya pedig, t. képviselő ur, elvesztette aktuálitását, ha csak azt kérdi tőlem, amit, gondolom, egyedül lehet legítimé kérnie, hogy a kongresszus összehívását akarom-e akadályozni, vagy nem. Erre megadtam már a választ nem szóval, hanem tettel, (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) mert a koránaki előterjesztést tettem olyan értelemben, hogy a szerb egyházi kongresszus a maga törvényes feladatának teljesítése céljából összehívassák (Helyeslés jobbfelől.) amint hogy össze is hivatott. A napokban össze is ül.

De t. képviselő ur, aki az összehívás megtörténtéből láthatná, hogy neki erre válaszulom nem szükséges, talán más célokból és más intenciókból sürgeti a választ. (Igaz! Ugy van! balfelől.) Ezen célokat én most vitatni nem akarom, de nem tagadhatom meg magamtól, hogy itt ki ne jelentsem, hogy egy bizonyos gyanút kellett bennem az a felszólalás, melylyel már első ízben jónak látta kísérni interpellációját. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

A t. képviselő urnak csak annyit mondhatok, hogy miután a kongresszus ő felsége által összehívott és az a legközelebbi napokban össze is ül, nem tartom magamat jogosítva és kötelezve a t. képviselő urnak itt bővebb és részletesebb kijelentéseket tenni. Lehetséges, hogy nem a képviselő urnak izlése, fölfogása és tendenciája szerint fogott az eljárás történni. (Általános helyeslés. Ez lehetséges. (Helyeslés.) A képviselő ur okot adott rá, hogy én ezt mondtam, azon szerbélése által, amelylyel magát a Házon kívül és ebben a Házbán is már bemutatta. (Általános helyeslés.) Kijelentem, hogy igen tiszteltem azt a szerb egyházi szervezetet és azt a törvényt, mint minden törvényt, mely a szerb egyháznak ügyeit szabályozza. A szerb ajku magyar honfitársainknak egyházi és kulturális igazi érdekeit pedig igazán szíven hordom; a legmelegebb érzésekkel viseltem legítim érdekeik iránt és a jó szerb hazafiak jóléte iránt; de

tartózkodással viseltem azok iránt a tendenciák iránt, amelyek sokan a képviselő urnon kívül is talán követnek és a szerb kongresszus működéskéhez még mellékalakul és mellékelő hozzáadni szeretnének. (Ugy van! Ugy van! balfelől.) Ismerem felelősségemet és kötelességeimet a szerb egyházi ügyekben; (Helyeslés.) ismerem kötelességeimet a szerb egyház és szerbül beszélő honfitársainknak egyházi és kulturális ügyei iránt s azoknak kelő és minden irányban hathatós ápolása és előmozdítása az én céloom, de egyéb céit nem ismerek ezen ügyekben; és ismerem kötelességeimet a magyar állam nagy céljai és minden érdekei iránt a szerb kongresszus dolgában is. El fogok járni úgy, ahogy a törvény előírja és megfellekedni soha nem fogok azon nagy állami érdekekről, amelyek előttem állanak és amelyek soha semmiben sérteni nem engedhetek és nem engedek (Élénk helyeslés.) és amelyeket össze kell egyeztetni a szerb egyház sajátjoga belső egyházi és kulturális érdekeivel, mert ezen egyeztetés nélkül azok a magyar állam keretében törvényesen helyet nem foglalhatnak. (Élénk helyeslés.) És azt tartom, hogy a mi szerb honfitársainknak hazafisága saját érdekeik nyugodt, józan fölfogása és átértése lehetővé teszi azt a feladatot, amelyre töreksem, hogy ezen összhangsokhoz zavartassák meg, sőt minél szilárdabb alapokra zavartassák.

Ez szójátjon most már nem előzetes, hanem végleges válasz gyanánt. Előzetes választ akartam adni, de, miután megsüregtet a t. képviselő ur, talán a Ház is egyetért velem, midőn kérem, hogy méltóztassák ezt, mint érdemleges választ tekinteni, mert ehhez hozzátenni valóm, vagy ebből elvinni valóm nincsen. Kérem tehát a t. képviselőházat, méltóztassék a válaszatot, ha a napirendre térünk, tudomásul venni. (Élénk helyeslés.)

Pavlovics Ljubomir nem veszi tudomásul a válaszat.

A Ház tudomásul vette.

(Személyes kérdés.)

Ballagi Géza: Rakovszky István a Ház színeti előtti ülésén megtámadta őt azért, mert Dalmácia visszacsatolását politikai és nem közjogi kérdésnek minősítette. Nem képezheti vita tárgyát az, hogy Dalmácia a magyar koronának integráns része se hogy a jogról a magyar korona sobasen mondott le. Ezért és közjogi elvek megóvása végett ugyan kár volt Beöthy Akost beavaszlatni az Akadémiába. Beöthy különben rögtön hozzá is foghat Rakovszky kioktatására a közjogi határvonalakat illetőleg.

(Munkaprogramm.)

Széll Kálmán miniszterelnök: A Ház legközelebbi munkarendjére nézve tesz előterjesztést. Tekintettel arra, hogy a delegáció még ülésen, azt indítványozza, hogy a legközelebbi ülés kedden tartassék meg ezrei a napirenddel: A képviselőház pénztárának az 1901. év második felére vonatkozó számadásai. A mentelmi bizottság jelentése Horváth Gyula országgyűlési képviselő mentelmi jogának megsértése tárgyában. Az 1893. évi IV. törvények 14. §-ának kiegészítéséről a pénzügyminiszter törvényjavaslat. A Sopron szab. kir. város részére az 1896. évi 23. törvények 5. §-a alapján engedélyezett rendkívüli házaadamentesség tárgyában a pénzügyminiszter jelentése. Végül jelentés a konzuli illetékek szabályozásáról.

A szerdai ülésben szándékozik válaszolni azokra az interpellációkra, amelyek hozzá intézettek, még

Amikor aztán az erőm nem bírja tovább — no akkor — de ez még soká lesz. Ne is beszéljünk róla.

Mit tegyen az ember, ha a csendes, álomtalan éjben éberan tartják a gondolatait? Ide-oda mozog, fészkelődik, igazgatja a fejéhez a párnákat, de nem tud aludni. Holott már derengve ébred az hajnal. Lenn, messziről tompa, formátlan nyüzsgés moraja hallik ide. Nyújtózik a város, feleszmél, dörszöli a szemét, aztán megleveledik. Anyám, nem hallani itt madárcsicsérgést, se kakaskiáltást. Messziről valami csilingelésforma tör ide hozzám. A gyárkürtökből szomoró bugás fakad fel; a pályaudvar füstje magasan gomolyog a háztetők felett. Örömtelen, nehéz döcögésű kocsi cammognak lustán a kövezeten. Ez a hajnal, anyám, így ébred a nap a nagy város fölött. Így hallom ezt az ágyból, félálomban, kabultan, elcsigázott fővel. Am a hegyek orma megszinesedik attól a piros föltől, mely a nap keltét előzi. A kis nyaralók bádogtornyai föl-felcsillannak immár a távolban. Végre, végre! Es most le az ablakfüggönyökkel, aludni, aludni egy édes, forró halnali álmot, ami felüdítsen, ami elnyugtasson. Aludni, aludni...

— Hol jött be? Zárva volt az ajtó!

— Hát a jöttömré felpattant magától. Egy kis büvészkedés kell hozzá. De itt vagyok.

Mondja és letelepszik mellém és kiveszi kezemből a tollat.

— Ilyen szép tavaszi estén! Nem vétek így ülni és kísérteni a magányosságot, mely szótalan, néma: erőszakos beszéddel, aminek hangja sincs? Mert csak betű, de kiált és sokat mond mégis. Hadd látom, mit mond?

Főlvesszi a teleirt papírt és leteszi nyomban.

— Levelet ír az édesanyjának? Nem bántom.

— Elhuzza a székét az asztalomtól és néz rám mosolygva.

— Beh különös — mondja aztán — hogy

magánál, vagy nálam, vagy a hozzánk hasonló emberekénél: éppen fordítva jelenteknek egyes benyomások, egyes hangulatok; időszerűtlenek az érzéseink, a vágyaink és néha meglep bennünket valami nem helyén való indulat, amitől aztán nem tudunk szabadulni. En például az imént, hogy tele izzó kívánságokkal, egy bőséges vacsora mámorával jártam-keltem az utcákon: azt óhajtottam, vajha nyitva találnék egy templomot. Szerettem volna bennenni és a mélységes csöndben, elbujva egy oszlop mögött, valamit szólni fölélem. Nem tudja, mi ez? A térdeplőn összeroskadni és ráhajtani fejemet az érekeszűre és sirni. Miért? Nem értettem és siettem megszabadulni ettől a gondolattól. Am még is üzött, hajtott valami valahova, olyan helyre, ahol tiszta, őszinte levegő simogat körül és lágy, meleg szavakat hallok — semmiségekről. Így jöttem ide. Azt hittem, az ablaknál találok, a holdfényt bámulva és ábrándozva. S mert a leányokat ez a kekesfehér világgóság valami szellemien magasatos és földfeletti szerelmi epedésre készíti: azt hittem, érzelmes beszédet fogok hallani magától és tanuja leszek sok titkos, fiatal vagy szárnyaláséneknek. E helyett itt találok zárt ablakoknál, lámpafény mellett. És a vágyacsalogató éjszakában levelet ir az édesanyjának.

— Mert nem tudtam aludni. A magam rossz álma felriasztott, megrabolt a nyugalmamtól. Egy farkas.

Felkacagott.

— Farkas! No lám! Milyen volt?

— Óh, félelmes. A foga csattogott. Meg akart enni.

— Az természetes — mondja és a fejével felém hajlik.

Beh szépek így a szemei, nagy isten! Mit tegyek, hogy meg ne csókoljam?

— A kezét — adja ide a kezét.

— A kezem? Itt van.

Most már érezzük egymást, tehát nem be-

pedig abban a sorrendben, — nem is olvassa fel, — amelyben ez a jegyzék az interpellációkat felsorolja. Amennyiben szerdán ezzel nem végeznének, a következő ülések mennének át a válaszok. Az általa adott válaszok után a többi miniszterek is megadják majd válaszaikat. (Helyeslés.) Így aztán a Háznak ez a restancija is el lesz intézve. Akkor aztán megmondja, hogy meddig óhatja még, hogy a képviselőház ülését folytassa.

Szederkényi Nándor: Kérde a miniszterelnöktől azt, hogy körülbelül mit fog a Ház még tárgyalni, és mikor kezdődik a szünet? Mert e kinos halasztásnak nincs értelme.

Széli Kálmán miniszterelnök: Hogyan lehet azt mondani, hogy nincs teendő? (Felkiáltások a szélsőoldalon: Hoi van?) A mentelmi bizottságnál van 21 ügy, az összehívhatatlansági bizottságnál van három, a pénzügyi bizottságnál van négy törvényjavaslat, és pedig a tengeri és szabadjózást üző magyar kereskedelmi hajóknak a államháztartás és kedvezményben való részesítéséről. (Felkiáltások a szélsőoldalon: Tárnyalásra készen?) Hogy a bizottságok a szünet alatt nem dolgoztak, erről nem tehet. Ott van továbbá a pénzügyi bizottságnál az állami számvények szervezésére vonatkozó törvényjavaslat; a gazdasági munkás- és cselédpénztárról, továbbá a Bégaesatornának rendezéséről szóló törvényjavaslat. Teát nem olyan csekélyke dolgok, amelyekre azt lehet mondani, hogy semmi. (Felkiáltások a szélsőoldalon: Ezek a bizottságban vannak!) Hiszen ha a bizottságok elvégezték volna, akkor itt volnának a Ház előtt, de ez nem a kormány hibája, ez nagyon méltánytalan vád.

A másik dolog az, hogy a delegáció is folytatja üléseit. Mikor a Ház negyven tagja hivatalból távozik és a delegáció öt-határozás üléseket tart, nem lenne méltányos — ezt 35 esztendő óta szoktuk tenni s az így volt minden parlamentben a világon, — hogy párhuzamosan tartunk.

A Ház elötagja a miniszterelnök előterjesztését. **Elnök** beárja az ülést.

BELFÖLD.

A jubiláló Kállay. Mikor tegnap a delegációban lelkes, meleg éljenzés jelezte a bosnyák vita végét, talán senkinek gondolt arra, hogy ez az éljenzés voltaképpen jubileumi muzsika. Ma husz esztendeje éppen, hogy Kállay Béni, akinek az az éljenzés szólt, átvette mint közös pénzügyminiszter a megszálott tartományok kormányzását. Hogy az a két évtized milyen gyümölcsöző volt Boszniára és Hercegovinára s a monarkhiára egyaránt, azt a most lefolyt vita is eléggé felárta. A két tartományra a virágzásnak sohasem sejtett fokát hozta meg a husz esztendő, a monarkhiának pedig azt a dicsőséget, hogy becsülettel felelt meg annak a mandátumnak, amelyet a berlini kongresszuson Európa árúháztott. Es hogy ezt a dicsőséget a monarkhiának magyar ember szerezte meg, az Magyarország dicsősége. Méltán ünnepelte tehát tegnapelőtt a magyar delegáció

szélünk. A vibráló ujjai körülölelik az ujjamat és ez olyan beszéd, amitől átmelegül az ember.

— Szeretem — mondja most csendesen — én szeretem. A hangja érzéki zenéje átcsap rajtam. Megreszketek és elfordítom tőle a fejem.

— Az éjszaka beh szép!
— Beh szép — mondja ő — az éjszaka!
Es a szemembe néz.

— Mért hogy ma idejött? Nem hívtam.
— De igen. Szóval nem. Hanem a lelke.
Ugy kellett jönnöm! Hát hadd legyek itt nagyon, egészen.

Fölkel, átfogja a fejem és magához öleli. Az ujjait végig húzza a szememen, az ajkamon és belesúpszol a hajamba.

Nem látom jól a homályban, csak az ajkát, mely mintha megnyílt volna egy percére, hogy az összeszorított fogai előcsillagot.

— Farkas...
A halk, susogó szavam belevesz a csók-áradatba.

— Szeretem — mondja — szeretem.
Es csókol...

Valami nagyot csattant a szomszédságban. A szél becsapott egy ablakot.

— Jó reggelt — mondja a belépő kis cseléd.
— Késő van — teszi hozzá. Soká tetszett aludni. Ott künn beh nagy szél fúj! Dér esett az éjjel.

— Dér esett?
— Az ám! Dideregnék bele a gesztenyevirágok. Szegények, megfáztak.

— — Edesanyám, most többet nem irok. Azzal végzem, hogy forró álmat hozott nekem a hajnal. Beh kár, hogy álom volt!

Az előbbi dühös vad úgy megszédült. Puhán, alázkodva a lábaimhoz feküdt és kért, hogy simogassam meg.

Megsimogattam.

Kállay Béné s méltó, hogy ezen a helyen is hálás elismeréssel emlékezzünk meg arról a mai nevezetes évfordulóról.

Rendelet a vasárnapi munkaszünetről. Láng Lajos kereskedelmi miniszter ma jelentést terjesztett be a Háznak, melyben közli, hogy az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló törvényre való hivatkozással megengedte, hogy a szeszipar, valamint a szeszünomatás vasárnapokon is végezhető, továbbá a bográroknak megengedte, hogy addig, míg a baromvások vasárnapon tartatnak, áruikat eladás céljából kirakbatják.

A vizügyi bizottság ülése. A képviselőház vizügyi bizottsága ma délelőtt tartott ülésén a Bégaesatorna rendezéséről szóló törvényjavaslat előadójává Novák Józselet, a bizottság jegyzőjévé pedig Lázár Györgyöt választotta meg.

A nemzetközi tengerjog. Fiuméből jelentik: A nemzetközi tengerjogi magyar egyesület ma délelőtt tartotta alakuló ülését gróf Szápary László kormányzó elnöke alatt a tengerészeti hatóság nagyerében. Az ülésen dr. Gaal Tibor kormányzó-helyettesen ki-völ Fiume város irányadó egyéniségei nagy számmal voltak jelen.

Gróf Szápary megrító beszédében kifejtette az értekezlet célját. Arra irányul ez a munka, hogy egyetértő tengeri joga legyen minden nemzetnek; összehívta az értekezletet, hogy megalkossák az egyesületet, melynek hivatása a különböző tengerjogi szakintézeteivel állandó kapcsolatot létesíteni és e jog szabályozásánál beloyalásunkat és érdekeinket érvényesíteni. Dr. Nagy Ferenc a tengerjog kodifikációját célzó munkájával megve-tette már ennek alapját. Bíró Tamás miniszteri tanácsos a párisi nemzetközi kongresszuson szintén nagy tevékenységet fejtett ki a kérdés körül. Ilyen biztató előzmények után — ugymond — nem térhetünk ki az egyesület megalakításának szükségessége elől, különösen mert már néhány hónap múlva össze fog ülni a hamburgi nemzetközi kongresszus, mely hivatalosan a hajóösszeütközésekre, a mentésre és a segélynyújtásra vonatkozó kérdések nemzetközi szabályozásáról szóló határozatok utóból tárgyalást alá-venni. Tárgyaltak és elfogadták ezután az új egyesület alapszabályait, mire a választások következtek. Elnök lett gróf Apponyi Albert, alelnök gróf Szápary László és gróf Wickenburg Márk államtitkár, ügyvivő igazgató Feszt Kálmán miniszteri tanácsos, titkárok lettek: Solymossy Endre főjegyző Fiuméből és báró Wimmersberg Imre miniszteri titkár Budapestről, pénztárnok dr. Smoquin; Márius miniszteri fogalmazó, ellenőr Jung Antal miniszteri tanácsos. Igazgatósági tagokká választották Budapestre a következők: gróf Bathányi Lajos, Berzevics Albert dr. Nagy Ferenc Csörög Gyuia, gróf Bathányi Tivadár, Hódossy Imre, Vészi Mihály országgyűlési képviselő. Bíró Tamás, Szántó József miniszteri tanácsosok. Gondó Béla miniszteri osztálytanácsos. Charava János egyetemi tanár, Fechtlinger Elek közigazgatási bíró, Jovag Lederer Sándor, Horváth Elemér, a folyamhajózási társaság társelnöke, Ormódy Vilmos a Magyar Általános Biztosítói Társaság elnöke, Reményi Antal ügyvéd, Pekár Imre, a Leszámtóló Bank igazgatója; Fiuméből Gaal Tibor, dr. Vio Ferenc polgármester, Thierry Alajos, Meyner Henrik, Cichlar Sebald, Smoquina A. F., Kuranda Emil, Frankfurter Albert, Copaitch Zsigmond, Pollich Máté, Krajcz Ferenc, Gelének Miklós, Mayländer Mihály, Delastia Szaniszló, dr. Raudich János, dr. Vio Antal, Ossonak Alajos, Brelich Ferenc, Cosulich Alajos. Tekintettel arra, hogy a hamburgi nemzetközi értekezlet már ez év őszén ül össze, a kongresszuson tárgyalandó kérdések megvitására egy külön al-bizottságot alakítottak.

A Kossuth-párt és a delegáció. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este Kossuth Ferenc elnöke alatt tartott értekezletén Kubik Béniának és Ráthy Lászlóknak ismeretes delegációbeli mentelmi ügyével foglalkozott s kimondta, hogy a két képviselő mentelmi jogát megsértés látja. A párt Babó Mihályt bízta meg a Házban állásponjtjának kitéjesével.

A torontali főispán beiktatása. Gróf Bethlen Miklósnak az új torontali főispánának a beiktatása holnapután lesz Nagy-Becskerekben. Az új főispán holnap utazik le székelyjére. Kisérétében lesznek: báró Dániel Ernő volt kereskedelmi miniszter, Tallán Béla, a képviselőház alelnöke, Csánossy Béla háznyag, Rónay János és Papp Géza képviselő.

A pécsvárad választás. A pécsvárad kerületben tegnap késő este ért véget a választás. Egy Béla, a Kossuth-párt jelöltje 1147, Vedella Mihály né-párti jelölt 1181, Kerner parasztpárti 833 szavazatot kapott, tehát pótválasztás lesz Egy és Vedella között.

Választási mozgalmak. A csongrádi kerületben a függetlenségi párt Polónyi Gézát kérte fel a jelölt-ségre, ki azt el is fogadta. A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt Polónyi jelölését támogatta. — A margittai kerületben Szalmári Mór, a függetlenségi jelölt most a oláhsg által lakott községeket járja be s mindenütt bizalommal fogadják.

A képviselőház zároszámadási bizottsága ma délután 5 órakor Schmidt József elnöke alatt ülést tartott, melyben a kormány részéről Lukács László pénzügyminiszter, Gránzenstein Béla államtitkár és Papp Elek osztálytanácsos voltak jelen, a számvény-öskéket pedig Dárday Sándor alelnök és Szukovathy István számvényöskéi tanácsos képviselték. A bizottság mai ülésében megvizsgálta a pénzügyi tárca zár-öszámadásait.

A magyar delegáció.

Budapest, június 4.

A magyar delegáció ma körülbelül elkészült érdemleges munkájával.

A hadügyi költségvetés részleteinél a Weisz Manfréd-féle konzervgyárak megszerzése körül folyt meg egy utolsó esatározás. Ezt a gyárügyet is Rakovszky István hozta az ő megsekkott modorában szőnyegre és Jekelfalussy altábornagy, mikor a közös hadügyminiszter nevében válaszolt, igen erőlyesen tiltakozott a kritikának hangja és tárgya ellen egyaránt. Megkövetelte, hogy a hadügyi kormány eljárásának egyenességét kiméjék meg a leplezett gyanasítókotól, a konkrét vádra nézve pedig konstatait, hogy a hadügyi kormány finán-ciólis szempontból a legelőnyösebb megállapodást kötötte, mert ugyanazon az áron, melybe 1911-ig a konzervek kerültek volna, biztosította magának nemcsak a konzerveket, de magát a gyárat is.

Egyébként ma már gyors tempóban haladt a vita s a hadügyi költségvetés részletein kívül letárgyalta a delegáció a tengerészeti költségvetést is, amivel érdemleges munkáját be is fejezte. A tengerészeti előirányzat tárgyalásánál Rosenberg Gyula előadói beszéde és Sényi sorhajó-hadnagy érdekes előadása keltett érdeklődést.

A magyar delegáció nyilvános ülése.

— Kezdeté d. e. 10 órakor. —

Elnök: Gróf Andrássy Gyula.
Jelen voltak a közös kormány részéről: gróf Galuchovszki Agenor, báró Kriegerhammer Odón hadügy-miniszter, Kállay Béni közös pénzügyminiszter. A magyar kormány részéről: Széli Kálmán miniszterelnök, báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter.

(A hadügyi budget.)

A csapatfellek általános kiadásainak tételőnél Gaal József a legénység szabadságotlá-asának célszerűbb beosztását sürgetti. Ohajtaná, hogy a legénység soraihoz azok akik a kelő katonai képzet-séget elsajátították, előbb is szabadságotláok le-gyenek.

A tételt változtatlanul megszavazzák.

A katonainlézetek címőél

Papp Géza a miatt szólat fel, hogy míg Ausztriában 28. addig Magyarorszában mindössze csak 9 ilyen tanintézet van. Ha ez az aránytalanság nem nem állna, ha nálunk több katonai intézet volna, bizonyára jóval nagyobb számban keresné fel a magyar ifjuság a katonatiszt pályát. Kéri a minisztert, hogy ha ezental katonai intézeteket létesít, orduljon a magyar városokhoz, melyik volna hajlandó ingyen vagy öcső árban épületet, esetleg teket átengedni katonai tanintézet cíelőkra. Kéri továbbá, hogy a katonai iskolák tananyagát s a katonai iskolák főtételi vizsgálatait hozzák összhangba a polgári tanintézetekkel.

Münich Aurél előadása nem amláná, hogy teljesen új tanintézetet létesítsenek az arzenáli tüzérszűi iskola helyett, mert egyelőre csak a kibővítésről lehet szó ennél az iskolánál.

Papp Géza nem érti, hogy honnan veszi München megjegyzésének alapját. O nem az arzenáli iskoláról szólt hanem szőlött egyáltalán a jövőnd katonai tanintézeiről.

A tételt megszavazzák.

Bolgar Ferenc a tovább szólgáló altiztek tételőnél kéri a hadügyi kormányt, hasson oda, hogy altiztek közül a magyar fiúk sokkal nagyobb számban maradjanak vissza a katonaságnál további szolgálata s esetleg később elérhető tiszti pályára. mint aminő arányban most visszamaradnak. Kérde, hogy mi lehet oka annak, hogy a magyar elem a tovább szólgáló altiztek között olyan kis számaránnyal van képviselve.

Jekelfalussy Lajos altábornagy, osztályfőnök: Gállnak azt feleli, hogy a békéltörzsm végleges megállapításig a hadügyi kormány a szabadságotláok tekintetében további engedményeket nem tehet. A Terézia-Akadémia tevélteli vizsgálja teljesen alkalmazkodik mindkét állam középiskoláinak tanrendjéhez. Kijelenti továbbá, hogy a hadügyi kormány mindent nyilvánosan, pályázat kiírásával szerez be. Altizt azért van oly kevés magyar, mert tovább szolgálni nem igen akarnak. Ezen segíteni nem lehet. Akik megmaradnak is, csak addig maradnak, míg másutt kapnak állást.

A tételt elfogadják.

(A konzerv-gyár.)

Rakovszky István a konzervgyárak címőél a miatt emel szót, hogy a hadi kincstár konzerv-gyárat veit. Tulajdonoszerzés pedig nem történhetik a delegáció tudta és hozzájárulása nélkül. Szeretné a kormányelnök vélekedését hallani a hadügyi kincstár részére történt vásárlás tételő. Foglalokzik azzal a szerződéssel, amelyet a hadügyminiszter kötött Weisz Manfréddal; a szóban forgó konzerv-gyár átvetélt illetőleg tejtégti, hogy ez a szerződés valóságos monopóliumot biztosított Weisz Manfréd részére. Hatá-

rozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a hadügyi kormány 1911-ben meg ne hagyassa Weisz Manfréd kezén a konzerv-gyárat, hanem minden körülmények között köteles legyen azt átvenni.

Hieronymi Károly: Ami a kérdés érdemleges részét illeti, a hadügyi kormány az albizottságban nagyon részletesen és bőven megindokolta a konzerv-gyárat megszerzését, különösen azzal, hogy a hadügyi kormány nem lévén képes annyi megrendelést adni, hogy ezek az esztendő egész folyamán át csinálják az üzemeltetést, méltán abban az aggodalomban van, hogy ha háború esetére nagyobb mennyiségűnek előállítására lesz szükség, magánvállalatra bízva a dolog, felelősséget szenvedne. Hogy azután a tulajdonnak megszerzése akként történjen, hogy 1915-ig tartó megrendelés utján amortizáltságát a beszerzési ár, ez ellen, egyenlőleg legalább, semmiféle kifogás nincs, mert ez is helyes módja a megszerzésnek és ezt is indokolta a hadügyi kormányzat elég részletesen.

A dolgunk közjogi oldalára nem akar kitérjek. A magyar delegáció határozata folytán lemerült az a kérdés, hogy a hadügyi kormányzat a földművelés érdekében lehetőleg közvetlenül szerezzék be az egyes cikkeket a termelőktől. Így természetesen ajánlati tárgyalás nem volt lehetőség. Ezt az újítást egész helyesnek is tartja. Még is volt ennek az üdvös eredménye. Azonban bizonyos tekintetben zavarólag működött is közre az, hogy egyes gazdasági egyesületek és szövetkezetek nemcsak arra szorítkoztak, hogy a hadügyi kormányzat és az egyes individuális termelők között közvetlenség szerepeljen, hanem valóságos vállalkozói szerepet vállaltak, amennyiben a termelőtől beszerzték az egyes cikkeket, azokat azután nyereséggel adták át a hadügyi kormányzatnak. Ez nem helyes, mert ha a szövetkezetek, gazdasági egyesületek úgy szerepelnek, hogy az egyes gazdasági egyesületek a cikkeket és azokon aztán tovább adnak, akkor egy sorba állítandók az individuális vállalkozókkal. Mi szerb jussan a szövetkezeteknek akkor és azokban az esetekben, amikorra a hadügyi kormányzat direktre a gazdánál szerzi be az egyes cikkeket és minő szerepük legyen a szövetkezeteknek és gazdasági egyesületeknek, ha ők mint vállalkozók lépnek fel. De egy másik, ennél talán fontosabb ok az, hogy a hadügyi miniszternek beszerzési árai többé-kevésbé magasabbak a piaci áraknál. Ez mindenesetre botránys jelenség. Barmily helyes és üdvös volt az 1871-iki szaktanácskozány alapján megállapított rendszer, ez a rendszer ma már revizióra szorul.

Jekelfalussy Lajos altábornagy, osztályfőnök: Igen tisztelt országos bizottság! A hadászati ténnyel hosszú évek során azt a szerzett gyakorlati tapasztalatok mutatták, hogy egy hadsereg élelmezését megelőző mennyiségű olyan készletet kell készíteni, amely hosszabb időre elraktározható és eltartható, vagyis konzervek nélkül, kellő eredményt nyújtó módon nem lehet. Ez vezetett az osztrák-magyar monarchia hadvezetőségét is arra, hogy gondoskodjon arról, hogy mozgósítás esetére ezen élelmezési készlet meg legyen. Tekintve azon viszonyokat, amelyek minálunk fennfentebb és hogy a pénzkérdés, amellyel ezt igen könnyen lehetett volna — úgy, mint például Németországban tették, — megoldani, nálunk fontos szerepet játszik, mondom, tekintve és méltányolva a körülményeket, a hadvezetőség más uton gondoskodhatott, és pedig az országunk megterhelése nélkül, ezen szükségletnek fedezéséről. Ezt elérte azáltal, hogy azokkal a konzervgyárakkal, amelyek első időben vállalkoztak, midőn ezen eszme egyáltalán fellemerült, hogy konzerv legyen: közöttük olyan szerződéseket, amelyeket az igen t. bizottsági tag ur, Rakovszky István, amint említett, teljesen és tökéletesen átélte, azokban teljesen és tökéletesen tájékozódott és amely szerződésekben egy amortizációs üzemeltetést csinált ugyazó, a hadvezetőség ezen konzervgyárakkal. Meg lettek ezek a konzervgyárak szervezve a nélkül, hogy az állam valami irányban másképp megterhelte lett volna, mint azon összegekkel, amelyek a konzervkészletek felállítására sok éven át engedélyeztet. Hogy ez évi összeg esetleg változásnak lehet alávetve, amennyiben a konzervkészletek mennyisége mindig egy és ugyanaz marad, nem valószínű. Az árak változnak az bizonyos és tény, hanem ez, véleményem szerint, sokkal kisebb tényező, mint az az első összeg, amely a beletételre szükséges lett volna, amely több milliót tett volna ki, ha a konzervgyárakat az állam a maga költségén akarta volna felállítani. En csak azon méreteket adok itt kitejleszt, hogy itt a legnagyobb részben az a leggyorsabb és legegyszerűbb üzemeltetés történt, mert az a gyáros, akit az igen t. elöttem szólott bizottsági tag ur egy amerikai Krüzussal hasonlított össze, éppenséggel nem kell, hogy az legyen. O itt egy egyszerű üzemeltetést csinált, megtalálta a számadását, üzleti hasznát és pénzt visszakapta. De a jövőre nézve ki volt téve annak, hogy ezután nem nála csináltatjuk a konzerveket, tehát az egész berendezés hasonlatlan lesz és semmi értéke nem lesz. Ezért hajlandó volt inkább ezen üzletet megkötni, mert különben a hadvezetőség igen könnyen mondhatta volna neki: „Weisz Manfréd, önnél többé nem csináltatunk konzervet, hanem megkötünk Schwarz Bertalanhoz.” Ezzel a szerződéssel tehát a hadvezetőség az állam anyagi érdekét akarta megvédeni és meg is védte, mert tényleg ugyanazon az összegben, melyet a delegáció sok esztendőn át a konzervek felállítására adott, megszerzte azt a gyárat, amely 1911-től fogva teljesen a saját hatásköre és befolyása alatt áll. Hogy minélképpen fogja a hadvezetőség ezentúl, ha a gyárat a saját kezébe veszi át, a gyárat eszközöltetni, azt talán tessék a hadvezetőségre bízni. Az el fogja tálni megint azon mód, amely nem fog az államnak több költségbe kerülni.

Rakovszky István kifejté, hogy neki az ellen kifogása nincs, hogy a katonai kincstár gyárat szer-

zett, de az ellen van, hogy ez a tulajdonszerzés a delegáció tudta és hozzájárulása nélkül történt. Ismételtén ajánlja határozati javaslatát elfogadását.

Jekelfalussy Lajos altábornagy, osztályfőnök: Igen t. országos bizottság! Nem tudom megmagyarázni a t. bizottsági tag ur utolsó kifakadásának okát, mert a hadügyi kormány egyáltalán nem zárkózott volna el attól, hogy a határozati javaslatot szövege.

Rakovszky István: Akkor mindent visszavonom. **Jekelfalussy Lajos:** De bocsánatot kérek, határozottan ellent kell mondanom annak, hogy a hadügyi kormány kötelessége osztozni a t. bizottsági tag ur nézetében. A hadügyi kormány megvan a maga nézete bizonyos irányban, melyet legjobban hite, lelkiismerete és meggyőződése szerint követ. Kérem, méltóztassék azt respektálni, épp úgy, amint a hadügyi kormányzat respektálja a t. delegátust ur nézetét.

Ami ennek a szerződésnek a meghosszabbítását illeti, ha méltóztatott volna azt a jóradságot venni, hogy megjelent volna abban az albizottsági ülésben, amikor a delegátust ur provokálására ott tövérel-helyére elmondta ennek generisét, azt hiszem, akkor néhány kérdés ma esiet volna.

Rakovszky István: Ismertetem.

Jekelfalussy Lajos altábornagy: A meghosszabbítás a második résznek, 1911-től, azért történt, mert az első szerződésnek megkötésénél a gyár bizonyos fenntartási és kezelési költségeket és javítási költségeket, stb. számított fel és azoknál követelt a kincstártól 150.000 forintot azért a területért, amelyen van. De minthogy a hadügyi kormányzat nem akarta a delegációtól a 150.000 forintot követelni, azoknak a kiadásoknak mennyiségéről, amelyek a gépek fenntartása, stb. igényelt volna, akkor magának helyes kalkulust csinálni nem tudott, mert hiszen tudjuk, hogyan kezelnek egy gyárat, amely idegen. Ebbe a hadügyi kormányzat bele nem mehet. Ingyen nem akarta Weisz Manfréd feladni megszerezni a gyárat, adott tehát másik koncessziót és meghosszabbította 3 évre.

Rakovszky István: És monopóliumot biztosított!

Jekelfalussy Lajos altábornagy: Akkoriban fogjuk tehát korlátlan tulajdonba átvenni. Erre értettem azt a megjegyzést, hogy akkoriban méltóztassék a hadügyi kormányra bízni, hogy 1915-ben a maga régi-jében, vagy pedig más uton-módon fogja azokat a konzerveket készíttetni. Hiszen a t. delegációnak mindig módjában és jogában lesz, hogy ebbe a dologba beleszóljon.

A határozati javaslatot elfogadásra nem ajánlom és nagyon kérem a t. országos bizottságot, hogy ne fogadják el, mert eddigéig ezek a szerződések a hadügyi miniszterre nézve kötelező erővel bírnak. Amit a t. miniszterelnök ur a szerződés keletkezésére nézve megjegyzett, arra semmi észrevétel nincs, meghajtom magam és azt mondom, úgy van. De ha már úgy történt akkor hadd járjon le az a szerződés, nem fog sem az állam, sem a konkurrencia károsodást szenvedni. Mert ha Weisz Manfréd beépített nem tudom hány százezer forintot a gyárába, ingyen nem tette, abból mindenesetre valamit nyerni akart a beletettelt tőke tejében. Azt hiszem, a hadügyi miniszter ezzel csak az állam érdekét védte meg, vagyis költségeket takarított meg a kincstárnak és semmi más itt fenn nem torog.

Rakovszky István kezében voltak annak idején az összes szerződések; vagy ó nyert három héttel ezelőtt hamis információt, vagy pedig, amit ó inkább föltételez, három héttel ezelőtt nem voltak a szóban forgó szerződések aláírva.

Széll Kálmán miniszterelnök: A kérdésnek csak egyik oldaláról, tudniillik nem szorosan a jogi részére, hanem az élelmezésre vonatkozólag kívánok megjegyzést tenni. Az egész kérdés, gondolom olyan, hogy eléggé meg van viágitva. Már az albizottsági jelentésben is szó van róla, részletesen tárgyalta azt az albizottságban és most is kellőképp megviágitást nyert a hadügyi miniszter ur képviselőjének előterjesztéséből és azokból, amiket Hieronymi barátom mond. Csak arról akarok szólni, amire nézve hivatkozást történt már, illetve kérdés intézetett hozzáam Rakovszky bizottsági tag ur részéről s amire nézve Hieronymi bizottsági tag ur rám appellált, hogy majd erre vonatkozólag vár tölem választ.

Gondolom, a kérdés az volt, általában helyese-e, hogy ilyen hosszú időre terjedő szerződések, melyeknek célja valamely jogszerezés, birtok vagy tulajdonjog szerzése, természetesen egy bizonyos követelést vagy ellenszolgáltatás ellenében, a delegáció tudta nélkül történjék. Azt hiszem, a hadügyi miniszternek nem szándéka ebben a kérdésben azt az álláspontot elfoglalni, hogy a delegáció hatásköre erre nem terjed ki. Mert adminisztratív kérdésekben az ó kompetenciája kétségtelen. De ez az adminisztratív kérdése természetesen kisse túlmege amennyiben bizonyos pénzügyi összegeket, melyekből történik azután a szolgáltatás, hosszabb időre leköti. Hogy a hadügyi miniszternek felfogása ez, annak elemi bizonyítékát adta az a, hogy most a szerződés előterjesztetett. Az albizottsági jelentésből meggyőződhetik a t. országos bizottság, hogy miképp áll az ügy, a szerződéshez hozzájárult és határozatot hozhat a szerződést illetőleg. A hadügyi miniszter ur, gondolom, igen korrekt álláspontot foglal el. Teljesen elismeri a delegációnak e tekintetben való hatáskörét és semmi kétség, bizonyára szerinte sem fér ahhoz, hogy ilyen természetű szerződések, melyek hosszabb időre létesülnek, a delegáció kritikája alól nem vonhatók el. Ami a mulasztást illeti, tudakozódtam Rókenzaun osztályfőnököt; ó azt állítja, hogy ez a szerződés, mikor először megkötötték, a delegáció hadügyi albizottságának élelmezési kiüldöttsége előtt szóba jött, tárgyalva lett és meg lett vitatva. Megvallom én sem bírtam róla tudomással és az országos bizottság aktaiban erről szó sincs. (Úgy van!) Ez azonban téve-

dése lehet az akkori jelentést tett albizottságnak, hogy nem vette fel ezt a körülményt; talán ha vita tárgya volt is, nem tartotta szükségesnek a dogot felvenni. Azonban ez megfontolnivaló, most már ezt jóvá tenni nem lehet. De talán nem is tartozik ez a mai kérdés elintézéséhez és mérvadó fontossággal nem bír, mert a hadügyi miniszter ur mostani eljárásával is bizonyítja, hogy a delegáció ellenőrzési hatáskörét elismeri és hogy az ily természetű szerződések a jövőben a delegációnak mutatandók be. Ezzel megfelelően a kérdés közjogi oldalára.

Ami az élelmezési ügyet illeti, osztózom Hieronymi bizottsági tag ur nézetében és örülök, hogy ez a kérdés itt szóba jött, hogy a hadsereg adminisztrációjának ezen fontos része, mely az ország gazdasági érdekeit és viszonyait közelről érinti, úgy takarékos-sági, mint gazdasági szempontból komoly és alapos megbeszélés tárgyává tette. Azt gondolom, a hadügyi miniszter ur maga is örül ennek. Magam is tagja voltam azon régi országos bizottságnak, amely először járt el azon rendszer alapján, amely addig felfüggetett, hiányosnak és létezőnek lett deklarálva, azt elhagyott és a mai rendszert állapítottuk meg, amely, mint méltóztatni tudni, abból áll, hogy némi bázis talátlanság a költségvetés létesítésére; bizonyos számú évek vételnek, azok közül a legjobbak és legrosszabbak kihagyásával átlagszámítás tételük, ezek azonban a tényleges szerződésekkel nem esnek össze, hanem azok más alapon létesülnek. Magam is azt tartom, hogy ez jelentékeny vívmány és haladás volt, mert nemcsak világszerte vetett és bizonyos realitást adott az évi költségvetésnek, hanem igen jó segéd-eszközt is adott a hadügyi miniszter kezébe, hogy az élelmezési ügyet igazán lelkiismeretesen s lehetőleg takarékosan lássa el. Ma már, az idők változásával, talán nem áll a tőkélynek azon főnként, mely a tényleges viszonyoknak megfelelő és épp ezért én abban a nézetben vagyok hogy az ilyen érdekekben a hadsereg élelmezése és adminisztrációja és a mi pénzügyeink érdekében megvizsgálendó Hieronymi bizottsági tag ur azon eszméje hogy az 1871 óta, tehát 31 év előtt keletkezett szabályzat revizió alá véssék. Ez a szabályzat akkor igen hosszú igen terjedelmes anket tanácskozányoknak volt az eredménye, hol különösen a magyar szakfelelősként jelentékeny szerepet játszottak. Magam is közel állottam ezekhez a kérdésekhez és részt vettem a tárgyalásokban. De bár igen terjedelmes tárgyalások eredménye az már régen meghaladott álláspontot tartalmaz s ennél fogva kívánatosnak tartom, hogy bizonyos átvizsgálás alá véssék.

Magam részéről a hadügyi miniszter urat arra fogom kérni és buzdítani, hogy az átvizsgálást teljesítse, amit — gondolom — nemcsak meg nem fog tartani, hiszen méltóztatott a t. országos bizottság meggyőződtetni arról, — van szerencsém nagy örömmel hivatkozni kell ellenélté tagunk tegnapi kijelentésére — hogy a hadügyi miniszter ur minden kérdésben olyan előzékeny és igazán nemcsak tisztán a katonai, hanem az országos érdekeket számbavevő magatartást követ, hogy bizonyára ebben a kérdésben is azzal az előzékenységgel fog eljárni, amelyet az országos bizottság vár. En a magam részéről is közre fogok hatni, hogy amennyiben a magyar kormányzat körébe is esik, ez a revizió megfontolják a mi közreműködésünkkel. Ezeket voltam bátor megjegyezni. (Helyes.)

Münich Aurél nem osztózik Rakovszky aggodalmaiban a konzervgyárat illetőleg s kéri a delegációt, hogy a beadott határozati javaslatot utatítsa el.

A delegáció mellőzi a határozati javaslatot s elfogadja a tételt. A delegáció elfogadja a költségvetés többi részletét és az albizottság jelentését s a végleges szavazás a holnapi ülésen lesz.

(A haditengerészet.)

Rosenberg Gyula előadó ismerteti a költségvetést és az erre vonatkozó bizottsági jelentést. Kiemeli, hogy a haditengerészet részére szükséges szállítmányok, építkezéseknél Magyarország nem részesül a kvóta mértékében. A haditengerészet vezetősége ugyan a bajt orvosi akarja, de a viszonyok ezt nem minden tekintetben teszik könnyen lehetséges. Kéri, hogy a tananyag tekintetében a tengerészeti iskolákat a polgári tanintézetekkel hozzák összhangba és ajánlja a költségvetés megszavazását.

Gróf Wilesek Frigyes nem viseltetik bizalommal a hadügyi kormányzat iránt és a költségvetést nem fogadja el.

Bolgár Ferenc csak néhány megjegyzést akar tenni. Az egyik ezek közül az, hogy a magyar ifjúság a haditengerészetben aránytalanul kisebb számmal van képviselve, mint a hadseregben. Ajánlja az idevonatkozó albizottsági határozati javaslat elfogadását. Felvilágosítást kér az iránt is, hogy milyen álláspontot foglal el a tengerészeti hatóság a tenger alatt járó hajók és a drót nélküli való táviratolás kérdésében. Kiemeli, hogy a beszerzéseknek Ausztria és Magyarország között való elosztása meg se közelíti a kvóta arányt.

Sényi Péter sorhajóhadnagy: Igaz, hogy kevés magyar van a tengerészetben. Különösen nagy a hiány a műszaki és a kezelési hivatalnokoknál. De mégis 680 tiszt közül 107 magyarországi illetőségű. Ha ehhez még hozzáveszük a 88, Horvát és Szlovénországból való tisztet, az összes tiszt létszámának 21-3 százalékát származik a magyar szent korona országaiból. Az utóbbi időkben azonban ezen számos állapotok javultak. Ha tekintetbe vesszük a fumei tengerészeti akadémia összes növendékét, úgy ott már magyar honpolgár 24% van. Ha tekintetbe vesszük továbbá, hogy az első évfolyam növendékétől számolva magyar honpolgár már 31 százalék. Látni lehet, hogy a viszonysszám évről-évre javul. A múlt évi felvételi vizsgálaton Magyarországból ugyanannyi vettett fel, mint Ausztria-

ból, természetesen a jelentkezők arányában, azaz 80 százaléka. A tengerészeti vezetőség is örömmel üdvözlendő, hogyha több magyar jönne a tengerészetbe, mert, eltekintve azon körülményről, hogy számos kiváló tiszte került ki Magyarországból, még ebből az az előnyük is volna, hogy a tengerészet iránti érdeklődés és érzék mind szélesebb és s-élesebb társadalmi körökben találja utat. (Helyeslés.)

A tenger alatt járó naszádokra és a drótnélküli táviratozásra vonatkozólag legyen szabad a következők mondandó: A tengerészeti vezetőség legnagyobb figyelemmel kíséri mindazt, ami e téren külföldön történik. Csak az elmúlt hónapban volt, hogy egy os. és kir. tengerésztiszt résztvett egy amerikai víz alatt járó naszád próbíán és ott, sajnos, meg is sebesült. Egy ily tenger alatt járó naszád költségei a felszereléssel együtt meghaladják az egy millió koronát. Semmiéle gyár se vállal el kevesebbet, mint legalább három-négy nagy naszád építését, mert ezen gyárak berendezési óriási bevételeket követelnek. A tengerészeti vezetőség, habár élénk figyelemmel kíséri e naszádok ügyét, mégis a pénzügyi helyzetre való tekintetből eddigre ezen naszádok építését nem vette tervezetbe, amiben azt hiszem, a t. bizottság megnyugodhatik. (Helyeslés.) A Marconi-féle drótnélküli táviratozás illetőleg kijelenthető, hogy az exzellenziájára nevében, hogy erre vonatkozólag tárgyalások folynak. Külföldben több ilyen rendszer van és ezek tanulmányozására több tengerésztiszt és műszaki hivatalnok küldetett külföldre és ezek jelentéseiből ki lehetett venni, hogy különösen három rendszer igényel megfigyeltet, még pedig a német Slaby-Aroco, a Siemens és Braun-féle rendszer és a francia Roche-ort-szisztéma. Az utóbbival pár nappal ezelőtt sikerült 79 kilométernyi távolságban egy szárazföldi vár és egy hajó között egészen jól olvasható jeleket küldeni. Persze ez a dolog további tanulmányokat igényel, melyek éppen Póliában folynak. Erre vonatkozólag megemlíthetem, hogy van egy víz alatti távbeszélő-készítőkünk is próba alatt, még pedig a Hagy-Ristics-Horvát-féle rendszer szerint. Ez nagyon megjelölt, de csak édesvízben. Mikor azonban a tenger vizében kipróbálták némi hiányok mutatkoztak és így be kell várnai, hogy a további eredmények mit fognak mutatni.

Ezzel, azt hiszem, megfeleltem mindazokra a kérdésekre, amelyeket a t. bizottsági tag ur feltejt és csak arra kérem a t. országos bizottságot, hogy a tengerészeti vezetőségnek a legnagyobb takarékoság elvei szerint összeállított ezidei költségvetését és a hozzá tartozó póthiteleket, illetőleg egy hitele meghosszabbítását elfogadják méltóztatassék. (Élénk helyeslés.)

Rosenberg Gyula csak Bolgár Ferencnek a megjegyzésére relettak, hogy a tengerész-újonctól számított négy év tartozott a tengerészeti albizottság hatáskörébe. Nem osztja ezt a nézetet, mert hibázott volna az albizottság, ha ezt a kérdést nem tárgyalta volna. Ami az iparpártolási iránt beadott Bolgár-féle határozati javaslatot illeti, az értelmeleg már úgy is elfogadott, csak hogy más szövegében.

Bolgár Ferenc nem akarta a tengerészeti albizottságot megbántani, mikor az újonctól számított négy évet csak egyszerűen megjegyezte, hogy az ő nézete szerint a dolog nem tartozott szorosan az albizottság elé.

A delegáció általában elfogadja a költségvetést s mellőzi Bolgár Ferenc határozati javaslatát.

Gróf Zichy Jenő azt kérde, hogy a konzerveket nem volna-e célszerű fadóboxokba zárnai, mert ezzel új magyar iparágat lehetne föllendíteni.

Jekelfalussy Lajos altábornagy: T. országos bizottság! A hadügyminiszter ő nagyméltóságának meghagyása folytán bátor vagyok ezennel kijelenteni, miszerint a hadvezetőség nem zárkózik el az elől, hogy ezt az eszmét lelkarolja és kísérletet tegyen abban az irányban, hogy vajjon a fába dobozolt étkezési anyag eltartható-e olyan soká, mint a plébe dobozolt anyag. Megjegyzem, hogy négy-öt esztendői időszak szükséges a szárazföldi haderónál, míg a konzerv újjal ki lesz cserélve.

Igen közelékvő dolog, hogy csak a légmentes elzárás akadályozza meg a rothadást. Vajjon a faanyag alkalmas-e arra, hogy abból oly vékony oldalalakat készítenek, hogy a légnyomásnak borjújában és kenyérszákjában a doboz sok helyet el ne foglaljon, ez a próbának és kísérletnek lesz a daja. A hadügyminiszter ur ő nagyméltóságára nevében azonban kijelenthetem, mert fél vagyok rá hatalmazni, hogy megfontolás és kísérlet tárgyává fogja tenni ezt a kérdést.

A delegáció elfogadja a költségvetést részleteiben is, elfogadja a kapcsolatos albizottsági jelentést, és póthiteit s a végleges megszavazás a legközelebbi ülésen lesz.

(A zárszámadások.)

Miklós Ödön előadó ismerteti a zárszámadásokra vonatkozó bizottsági jelentést. A delegáció általánosságban és részleteiben is elfogadja a zárszámadásokat.

Előnk az ülés délután fél 3-kor berekesztii. Holnap 12 órakor lesz ülés.

Három törvényjavaslat.

Budapest, június 4.

A képviselőház mai ülésén a kormány több törvényjavaslatot terjesztett be. Ezek között volt a kvótajavaslat, továbbá a népfőlkéles ismétlő-egyverre vonatkozó javaslatról és az új müegyetemről szóló törvényjavaslatok. Ezt a három javaslatot a következőkben ismerteti:

(A kvótajavaslat.)

1. §. Az az arány, amelyben az 1887. évi XII. törvényekben közösöknek elismert állami ügyek költségei a magyar korona országai és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok által viselendők, az idézett törvények 19. és 20. §-ában körülírt módon, későbbös egyezmény után a magyar korona országaira nézve 84/4, a birodalmi tanácsban képviselt királyságokra és országokra nézve 65/6 százalékosan állapítatik meg.

2. §. Mindaddig, amíg a magyar korona országai és ő felsége többi királyságai és országai között a közösség a vámművekben fennáll, a vámművedék tisztá jövedelme, mely a határvámművedéki visszatérítések, valamint a határvámművedéki biztosítékok visszafizetése, nemkülönben az 1869. évi II. törvények 1. §-a értelmében megállapított vámkezelési költségátalány és végre az 1879. évi LIII. törvények 13. §-a értelmében Bosznia és Hercegovina országok kormányának járó vámátalány levonása után fennmarad, a közösgyi költségek fedezésére fordítandó és ennélfogva a közösgyi szükségletből mindenekelőtt levonandó.

Ugy a magyar korona országai, mint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kötelesek a közös kiadások fedezésére minden hóban havi bevételeiknek egy oly részét beszoolgáltatni, mely ezen költségekhez ugyanazon arányban, mint az összes járulékok az illető évre előirányzott kiadásainak többszöréhez áll.

Ha a havi részletek összege a járulékok összegét el nem éri, ez esetben kötelezik magukat az említett országok, hogy a különbséget és pedig tekintet nélkül bevételeikre, oly időszakokban fizetik le, hogy a közös államháztartás fönnakadást ne szenvedjen.

3. §. Az 1. és 2. §-okban foglalt határozatok 1902. évi július 1-től 1905. évi december hó végéig érvényesek.

Jelen törvény életbeléptetésével a határvívdék után vállalandó közös költségök hozzájárulási arányáról szó ő 1872. évi IV. törvények hatályát veszti.

Jelen törvény 1902. évi június 1-én lép életbe, föltéve, hogy a közösgyi költségeihez való hozzájárulás iránti jelen törvénynek megfelelő határozatok a birodalmi tanácsban képviselt királyságokban és országokban is törvényerőre emelkednek.

(A népfőlkéles puskája.)

A honvédelmi miniszter a népfőlkéles teljes felgyverzéséhez szükséges ismétlő-egyverek beszerzéséről törvényjavaslatot terjesztett be, melyben a még szükséges 56.000 darab ismétlő-egyver és 550 darab ismétlő-karabély beszerzésére 5.400.000 koronát kér, mely összeg a pénztári készletekből lenne fedezendő.

(Az új müegyetem.)

A József-müegyetem állandó elhelyezésére szolgáló állami épületek létesítéséről terjesztett be törvényjavaslatot a közoktatásügyi miniszter, melyben 10 millió korona engedélyezést kéri e célra. Az építkezési munkálatok még 1902. évben megindítandók. E célra egy millió korona általán boocsátatik a vallás-és közoktatásügyi minisztérium rendelkezésére.

A József-müegyetem felépítése legkésőbb 1911. végéig befejezendő és a felmerülő költségek 1903. évtől évenként a közoktatásügyi tárcá beruházásai között veendő fel.

A német főkonzulátus

és a pangermán mozgalom.

Budapest, június 4.

Schwicker Henrik országgyűlési képviselőnek lapunk mai számában közölt nyilatkozatával szemben megjegyeztük, hogy alkalmi tudósítónknak, akitől vasárnapi közleményünket kaptuk, fenn tartjuk azt a jogát, hogy észrevételeit megtegye. Ezek az észrevételek, ime, itt következnek:

A Budapesti Napló ily című vasárnapi tudósítására Schwicker országgyűlési képviselő ur nyilatkozik, amelyre t. szerkesztő ur engedélyével a következőket jegyzem meg:

Szél Kálmán miniszterelnök sobase mondta, hogy nincs tudomása a pangermán mozgalmakról és üzemekről, mert hisz igen jól ismerte a brassói, besztercei, nagyszabeni utai tüntetéseket, a vármegyei s városi magyarellenes kifakadásokat és a szász pénz alapított takarékpénztárak tendenciáit, a szász pénzkeből élő temesvári, kikindai és a többi, csak közelebb alapított német lapok igazgatásait, s a bácskai magyar svábok közti utazásait Steinackernek és társainak. Szóval, ismerte a miniszterelnök ur s erről a delegációban erőteljesen nyilatkozott is és ismerte az egész ország. A temesvári esküdtsek is nemrég mondott elítélő verdiktet, a Budapesti Hírlap közle-

ményei pedig Herceg Ferenc tollából egészen föltárják a veszedelmes és hazaeleenes mozgalmaikat. Valakinek ezeket kezdeményeznie kellett, az a valaki nem lehetett sem a megye, sem a magyarság, hanem azok, kiknek pénzéből az illető lapok is élnek! De hát miért kellett a százkornak a Bácskában takarékpénztárakat és lapokat alapítani? Miért szemelték ki éppen a délvidéket, miért nem mentek Debreczenbe vagy a Kunságra? Ki hívta őket a Bácskára? Mit keresnek a dunántúli jó név közt a Sobulvereim pénzével, mert ott is mozognak. Ha ártatlanok az illetők, nyilatkozzanak, jelentésk ki nyíltan, hogy sem a takarékpénztárakhoz, sem a hazaeleenes lapokhoz semmi közük, nem ismerik, soba embereikkel nem érintkeztek és kívánják megszüntetésüket. Ilyen nyilatkozatra megszűnik minden szó és szent a testvéri egyetértés. Csak így lehet a háborgó közvéleményt kiengesztelni.

A budapesti körökben régóta ismeretes, több mint tíz év óta, hogy Jager Adolf konzulátusi titkárral a szász képviselők egy része állandóan érintkezett, így Schwicker képviselő ur, amit nem is tagad s bizonyára nem lírai ömlengések hozták őket össze a német titkárral. Vajjon mit szölt volna a berlini kormány, ha a strassburgi németiség a francia konzulátus lakásán tartotta volna találkát? A tény csak most pattant ki, pedig már a 80-as évek végétől datálódtak a német titkárral való találkozások. Elég hiba, hogy az akkori kormánynak nem tűnt föl és az eredményt csak most látjuk a maga valóságában. Sokáig, lassan, óvatosan és ügyesen készült a terv: a svábok fölizgatása. A lapok csak az újabb időben hozták a tudósításokat s leplezték le az aknamunkát. Jager már nem él, tehát nem beszélhet. Schwicker képviselő ur azonban tagadja a részességet, ő sem tesz egyebet, mint hogy tagad, pusztá tagadással pedig nem lehet bizonyítani. Az lehet, hogy a közvéleményben elterjedt komoly hírek dacára sem a titkár, sem ő személyesen nem mentek le a bácskai svábok közé (hova Schwicker is való), de hisz az talán nem is volt szükséges, csinálták mások utasítás szerint a mozgalmat, épp ahogy a szász cikkeket az állítólagos elnyomásról és száztalásról írták Budapesten, Brassóban és Szebenben s kiadták a bécsi, berlini, kölni, frankfurti és müncheni lapokban, a nélkül, hogy oda kellett volna utazniok a cikkíróknak. Ezek ellen a vakondok-firkászok ellen már a boldogult Toldi István kikelt lapjában, a Nemzeti Hírlapban, a nélkül, hogy az illető vagy illetők arra felelték volna.

A mostani képviselőház felirati vitája alkalmából is egyik bécsi lapban a szász képviselők egyike közzétette az ő különleges feliratukat a koronához, a bécsi lapból aztán a brassói és szabeni szász lapok leközölték. Hát hazafias eljárás ez? Szabad tehát a magyar nemzetet rágalmozni, de nekünk nem szabad védekezni és időnként roámutatni, hogy honnan tuj a szé? Nem kiáltotta-e egyik ülésen Korodi-Lutz, hogy ha nem beszélhet, majd irni fog? Történhetik ilyesmi bárhol a világon? S a tenyegelőző hőst nem tükör meg még ma is a képviselőházban? Hát nem vétkes türelem ez? Schwicker képviselő ur bátran veti oda: tessék bizonyítani, mintha bizonyításra szorulna a tűz, mely már ég a déli vidékeken s melyet nap-nap után tárgyal a sajtó és mindenki lát. A Miletics-féle üzemek is sokáig folytak, mindenki beszélt azokról, amíg az agitátor lépre került. Miletics üzemait se lehetett egy ideig okmányokkal bizonyítani, de nem is kellett, mert tudta mindenki, beszéltek azokról, míg végre kiosorult a pohár. Ami a több száz bácskai sváb család letelepítését a szászok közé illeti, erről a képviselő ur hallgat, tehát nem cáfolja. Schwicker képviselő ur egyéni becsületét és családjánévént nem érintették azzal, hogy nyugdíját emeltették mert ezzel csak jelezni akartuk azt a kiáltó ellentétet, hogy valaki képes azt az államot német lapokban leszólítani, melyet szolgált, melynek kenyere él s mely vád nemcsak rája vonatkozott, hanem mindazokra, akik az állam jóvoltát élvezik — hála nélkül. A rossz megyei adminisztráció, az adóhátralékok fölszaporodása még nem ok a magyar nemzet elleni támadásokra, hisz a szükségét és a bajt mindnyájan érezzük, bármily nyelven imádkozunk is, de azért nem támadunk neki az országnak. Szomorú tan volna, ha a hazát csak akkor szeretnők, amikor jó dolgunk van, különben pedig ellenségei közé szegődünk. A hazafini aggodalom iratva velünk a följajdulást, mintegy fölhíva Schwickert és társait, hogy segítsenek azok eloltani a tüzet, akik élesztették, csinálták. Még nem késő beállni a jó polgárok közé és vállatvetve szánalni a multakat és a békét s harmoniát megteremteni. A szász képviselőktől függ véget vetni az egyenetlenkedésnek és közös erővel dolgozni a hazájárára.

KÜLFÖLD.

A francia kormányválság. A francia kormányválság programmszerűen megy végbe. Ma délelőn az összes miniszterek meglátogatták *Waldeck-Rousseau*-t, hogy elbucsuzzanak tőle és öt rokonszenvekről biztosítsák. A volt miniszterelnök dejeunerre hívta meg a volt kormány tagjait. *Waldeck-Rousseau* a jövő héten yachton Hamburgba és onnan Svéd- és Norvégországba utazik üdülésre.

Loubet köztársasági elnök ma fogadta a szenátus elnökét, hogy a kormányválság megoldásáról kikérje véleményét. Holnap délelőn fog tanácskozni az államférfikkal, akiket az új kormány megalakítására kiszemelt. *Waldeck-Rousseau* utódjait, mint tegnap már említettük, első sorban *Brisson* emlegetik, de ha ez a kombináció akadályokba ütköznék, akkor *Combes* szenátor van kiszemelve, aki a miniszterelnökségen kívül átvenné a közoktatásügyi tárcát is. A többi jelölt: *Vallès* belügy, *Chaumiér* igazságügy, *Delcassé* külügy, *André* hadügy, *Rouvier* vagy *Delombre* pénzügy.

A lengyelek a hármasszövetség ellen. Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy több lengyel képviselő kívánságára a lengyelek klubja ma ülést tartott. A jelenlévők kijelentették, hogy az idén a lengyel klub a szokás ellenére a delegáció megnyitása előtt nem állapodik meg a követendő eljárásban. Ugyanabban a pillanatban, — úgy mond — mikor a delegációknak bejelentették a hármasszövetség küszöbön levő megújítását, a porosz kormány a mi lealázásunkra törvényjavaslatot nyújtott be a birodalmi gyűlésen 250 millió márkányi hitel tárgyában, amely a poroszországi lengyelek kiirtására van szánva. A hármasszövetség Auszriára nézve egyértelmű az ingyikösszűggyel, mert hiszen már amugy is teljesen Németország fennhatósága alatt áll a monarchia. Határozati javaslatot nyújt be *Austria-Magyarországnak Németországtól való függetlenítése céljából. Dobasinszky és Danielak* azt panaszták, hogy a külügyminiszter még csak nem is törődik a Németországból kiutasított osztrák alattvalókkal.

Jaworski pótdívtványt adott be, mely a monarchia nagyhatalmi állásának egyenranguságát hangsúlyozza. Miután *Jaworski* a pótdívtványának előadását tette lüggővé, hogy megtartja-e mandátumát a delegációban, azért a klub a határozati javaslatot a pótdívtvánnyal együtt egyhangulag elfogadta.

Mikor a flotta nem bír mozogni. Törökországnak van egy fölösleges minisztere: *Hasszán basa*, aki a haditengerészet ügyeit igazgatná, csak az a baj, hogy alig van mit igazgatnia. A statisztikai kimutatásokban szerepel ugyan egy török flotta, de ezzel aztán be is fejezi szereplését. A török hadihajók ugyanis makacsok és ahova egyszer elvontatták őket, onnan a maguk masináival ki nem mozdíthatók. Inkább cölöppéptemének illenek be, semmint mozgó járműnek. Ily makacs hajókat tart Törökország több fenyegetett ponton, nevezetesen a Vörös-tengeren is, ahol speciális feladatuk az volna, hogy eljesszék onnan a kalózokat. Talán mondani sem kell, hogy ezek a gentlemanek a legesekélyebb mértékben sem hajlandók e helyhez gyökerezett hajóktól megijedni s vigan üzik mesterségüket. A helyzetet a következő konstantinápolyi távirat jellemzi:

A Vörös-tengeren egy idő óta nagyon garázdálkodnak a kalózok. A török hadihajók közül *Kamarán-szigetén* (vesztézarállomás) van az *Iszender* korvet és a *Ziver-i-Derja* ágyúszázad és *Dseddában* a *Bejru* korvet, de mind a három hadihajó alig képes mozogni. Azonkívül a dohányjövődék igazgatóságának van ott három kisebb hajója a dohánysempészet megakadályozására. A francia és az olasz kormány nemrég közös tengerészeti rendszabályokat állapított meg a kalózkodás elnyomására és hasonló intézkedéseket követeltek a portától is. A porta erre utasította *Hasszán basa* haditengerészeti minisztert, hogy mielőbb küldjön ki oda öt alkalmas hadihajót. Ezt az utasítást azonban a török haditengerészet rossz állapota miatt ismételt sürgetésre sem tudták eddig végrehajtani.

Valószínű, hogy még sokáig kell a szultánnak várnia e nyilván tulzott parancs kivitelére. De elvégre a Keleten az idő nem pénz.

XIII. Alfonso bajai. Sulyos etikettséért kénytelen elkövetni a legkormóntabb etikett képviselője, a spanyol király. Mint hű fia a pápának, meg akarja látogatni európai körútján ő szentségét Rómában. Csakhogy Róma az olasz királyság fővárosa, az olasz király székes fővárosa. Ignorálhatja-e *Alfonso* a királytársát, ha már ott van Rómában? Valami ravasz

tervet eszeltek ki a spanyol diplomaták, hogy a kecske is jóllakjék, a káposzta is megmaradjon. Tervük szerint *Alfonso* király a római vatikáni spanyol követnél szállna meg és először a pápát, azután pedig a királyt látogatná meg. A király római látogatása mindaddig, amíg a *Quirinalba* nem megy, magánjellegű. Rómában azonban nem igen hiszik, hogy az olasz udvar és kormány beleegyezését adja ehhez a tervhez, amely a lakosság körében rossz vért szülné.

A délafrikai békekötés.

Budapest, június 4.

A békekötés első mámorelmut Angliában: az emberek most már számolni kezdenek, megcsinálják a hosszú háioru keserves mérlegét és kezdenek sopánkodni. Hű képét adja annak a nyomozott helyzetnek a *Daily News*, amely így festi Délafrika és Anglia új viszonyát: A megváltás ez órájában is kétségbevonjuk, vajjon az emberi gyűlölet vulkánja nem fog-e még kitörni. Fű földheti be a krátert, de a gonosz hatalom tovább él. Pillanatra időnk van a föllelegzésre és a nyugalomra és ezt az időt arra használhatjuk föl, hogy az elpusztított országot ismét használhatóvá tegyük, a szétrombolt hajlékokat fölépítsük és a megtört sziveket meggyógyítsuk. Ezt az ellenséget csak akkor tudtuk legyőzni, miután sok ütközetben megvert bennünket, egy angol tábornokot elfogott és arra kényszerített bennünket, hogy az országból és a gyarmatokból háromszáz ezer embert küldjünk ki. Veszteségünk 96.000 ember, költségünk kétszázhusz millió font sterling. Nem azért mondjuk ezt, hogy az általános örömet csökkentjük. Tudjuk, hogy a támadó félnek erősebbnek kell lennie, de a fők, amely erősebb hadsereget tett szükségessé, az volt, hogy az emberi szív legerősebb érzése, a szabadság és a függetlenség érzése ellen küzdöttünk.

Lójalís, becületlen hang ez: Anglia ebben a háboruban csakugyan elfeledte régi nemes hagyományait. A méregdrágán szerzett új gyarmattól valószínűleg még igen sok angol kormányt fájni fog a feje.

(Edvárd király elismerése.)

London, június 4.

Edvárd király vasárnap éjjel a következő táviratot intézte *Milner*hez:

Rendkívül örülök a boer haderők meghódításáról szóló hírek és a legmelegebben gratulálök önnek ahhoz az ügyességhez, amelylyel a tárgyalásokat vezette.

Lord *Kitchener*nek ezt a táviratot küldte a király:

Legbensőbb szerenese kívánataimat az ellenségeskedés beszüntetéséhez. Parancsnoksága alatt álló vitéz csapatainak is legmelegebben gratulálök ahhoz, hogy ezt a hosszú, nehéz hadjáratot oly dicsőséges, sikeres befejezésre juttatták.

Milner és *Kitchener* táviratilag mondták köszönetet a királynak.

(Kitchener jutalma.)

London, június 4.

Az alsóházban ma *Balfour*, a kincstár első lordja, közölte a király üzenetét, aki azt ajánlja, hogy Lord *Kitchener*nek kiváló szolgálatait elismerésül 50.000 font dotációt szavazzanak meg.

Azonkívül *Edvárd* király Lord *Kitchener*nek a *viscount* címet és méltóságot adományozta.

(A békekötés.)

London, június 4.

Lord *Kitchener* hétfőn Vereenigingben a boer képviselőkhez beszédet intézett, amelyben azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a boerok és az angolok szemelü összeinté barátok lesznek. A gyülekezet élénk tetszéssel fogadta a beszédet. A boer képviselők biznak benne, hogy a kommandók nem fognak nehézséget támasztani.

Hir szerint a kormány a legközelebbi napokban köszönetet fog mondani a parlamentnek áldozatkészégeért és elő fogja terjeszteni a *Milner*nek és *Kitchener*nek szánt nemzeti ajándékról szóló törvényjavaslatot. Valószínű, hogy ez királyi üzenet formájában és nagyszabású ünnepel fog megtörténni. Ceylonból és Szent-Ilona szigetéről érkező táviratok jelentik, hogy a boer hadifoglyok nagy örömmel fogadták a béke híreit, azonban még most is engesztelhetetlenek az angol katonákkal szemben és szó sincs köztük barátkozásról. A Szent-Ilona szigeten levő boer hadifoglyok azt hiszik, hogy a békét a két boer köztársaság teljes függetlenségének biztosítása mellett köthették meg.

(Délafrikai hírek.)

London, június 4.

A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: A boer megbízottak vereenigingi szavazásán, amely május 30-án ment végbe, ötvennégy megbízott

az angol békeajánlatot elutasította, hat pedig ellene szavazott.

Durbanból jelentik, hogy a tugalai táborban levő boer foglyok nagy örömmel fogadták a békekötés híreit.

Victoria, június 4.

Az *Express* gőzös, amely tegnap ideérkezett, 562 kínai munkást visz magával akik közül sokan Transvaalba mennek.

(Krüger és környezete.)

Utrecht, június 4.

A *Krüger* elnök lakásán tartott összejövetel után a Pays-Bas-szállóban tanácskozással volt, melyben *Wolmarans Wessels*, *Leyds*, *De Bruyn*, *Grobler* és *Boeschoten* boer megbízottak vettek részt. A boer megbízottak megtagadják minden fölvilágosítást. *Wessels* és *Wolmarans* este Hágába utaztak.

London, június 4.

Hir szerint a kormány arról értesítette *Krüger*t, hogy *Leyds* kivételével az Európában levő összes boeroknak megengedte, hogy Dél-Afrikába visszatérhessenek.

Hága, június 4.

Az utrechti boer konferencián elhatározták, hogy egyelőre nem tántakoznak a békekötés ellen. *Krüger* nagyon el van keseredve.

Brüsszel, június 4.

Az itteni boer delegátusok a legközelebb *Leys* szik helybeli angol követ kezébe az angol alattvalói esküt, azután visszatérnek Dél-Afrikába. *Krüger*, *Wolmarans*szal, *Wessels*szel és *Fischer*szel szintén lemegy Dél-Afrikába.

London, június 4.

Szinleg az angol kormány kívánságára *Cunningham-Green* berni angol követ, a pretóriai volt követ, s *Reay* Hágába utaztak. Baráti viszonyban állanak *Krüger*szel és utazásuk célja *Kuyper* miniszterelnökkel megbeszélni *Krüger*nek Délafrikába való visszatérését. *Krüger* angol hajón fog utazni és *rustenbergi* birtokán fog megtelepedni. Az európai boer képviselők, *Leyds* kivételével, aki intranzigens marad, valamennyien vissza fognak térni Délafrikába.

(A boer vezérek proklamációja.)

Pretoria, június 4.

Schalk-Burger és *Botha* Lajos nyílt levelet tettek közzé a boerokhoz, amelyben méltatják azt a nagy vitézséget, melyet a boerok tanúsítottak és a harmezőn végrehajtott hősi tetteiket, és felszólítják a boerokat, hogy most általánosan működjenek közre az ország szociális és szellemi fejlődésén és tanúsítsanak lojalís engedelmességet az új kormány iránt.

A Reichsrath utolsó ülése.

Bécs, június 4.

A képviselőház az osztrák delegáció záró ülései előtt ma tartotta utolsó ülést, a legközelebbi ülés egy hét múlva lesz, az ülésszak e hó 17—18-ig tartani. A munkarend elé immár nem gördül akadály s valószínű, hogy a Dunagőzhajózási Társasággal kötendő szerződésre vonatkozó törvényjavaslat és a vasúti menetjegyek megadótatására vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása nem fog nehézségbe ütközni. A nagynemzetek, ugyiszintén az ifju-osehek, akik tudvalevőleg obstrukciót jelentettek be a javaslatok ellen, immár békésebben fogják föl a helyzetet.

A mai ülésen a beérkezett irományok között több sürgős indítvány van, köztük több a *lembergi események* tárgyában. A ház a sürgős indítványokat tárgyalja.

Az ülés kezdetén a tárgyalást egy ideig végighallgatta gróf *Apponyi* is a diplomaták páholyából, ahol *Koerber* miniszterelnök meglátogatta és hosszabb ideig beszélgetett vele.

A ház elsősorban *Breiter* és *Fernerstorfer* sürgősségi indítványát tárgyalja.

Breiter utal a Lembergben már hosszabb idő óta fennálló munkahiányra; hevesen megtagadja a helytartót és a kormányt, a huszárk eljárást barbárnak mondja és határozottan tagadja, hogy a katonaságra löttek volna. A jelentések hamisak, amiért a helytartót teszi felelőssé. Még a magántáviratokat is cenzurálták és meghamisították.

Elnök rendutasítja *Breiter*t a helytartó ellen használt sértő szavaiért. (Zaj a szociáldemokratáknál.) Azután *Fernerstorfer* megokolja sürgősségi indítványát.

A sürgősségi indítvány mellett beszélnek *Daszynski* és *Eldersoh* ellene *Dieduszlozky*.

Azután *Koerber* miniszterelnök áll föl. A lembergi zavargásokra vonatkozólag utal tegnapi beszédére. Védi *Pinisaki* helytartót, aki — úgy mond — helye-

sen és minden tekintetben korrektil jár el. Kárhözátja, hogy a Reichsrath a hivatalnokok felett való szabad ítélkezést vindikálja magának. Az államhivatalnokok eljárásáért egyedül a kormány felelős. Tagadja, hogy a lengbergi helytartó visszatartotta a táviratokat, vagy hogy a cenzura elkobozt egyet is. A helytartó minden lehetőséget elkövetett, hogy a sztrájkot megszüntesse. — A miniszterelnök még bejelenti a háznak, hogy éppen most telefonon jelentést kapott arról, hogy a munkaadók és munkások között teljes meg-egyesülés jött létre (Helyeslés.) és annak a reménynek ad kifejezést, hogy a sajnálatos sztrájk most már hamarosan jog véget érni.

Az ülés végén báró Oall kereskedelmi miniszter több interpellációra választ, amelyek közt az ifjúságcserekre ma benyújtott interpellációjára az olmtüzi kereskedelmi kamara tegnapi megalakulásánál történt események tárgyában és megjegyezte, hogy a tartományi biztos rövid megnyitóbeszédét azért mondta csupán német nyelven, mert a kereskedelmi kamara ügyrendjét mindaddig ideiglenesen érvényben levőnek tekintette, míg a mostani plénum annak megváltoztatását el nem határozta. Ez az ügyrend pedig azt mondja, hogy a kamara ügymenetének nyelve a német. A miniszter sajnálja a zajos jeleneteket, de reméli, hogy a német többségnek kifejezésre jutott elvi készsége arra, hogy a cseh nyelvet is elismeri tárgyalási nyelvének, a rendkívül kívánatos meggyezéshez fog vezetni.

HIREK.

Tompa Mihály.

Ebben a mi szép országunkban előbb jól meg kell halni egy költőnek, hogy szárnyára vegye a hir s évtizedeknek kell hantja fölött elszállni, hogy szobrot is állítsanak neki. Az a kis szeretet a költészet iránt, melyet iskoláinkban belénk csepegetnek, az élet szürke-geinek közepette csakhamar kivész belőlünk s csak mint irodalomtörténeti memóriákra emlékezünk Kazinczy Gáborra, Tompa Mihályra.

A mi hibánk-e ez, vagy pedig élet-beosztásunk? — hirtelenében nem is tudunk válaszolni erre, csak annyi bizonyos, hogy naiv megilletődéssel és ifju emlékeinkre való meghatottsággal vettük tudomásul, hogy Rimaszombat városában ma leplezték le a város szülöttének, Tompa Mihálynak szobrát. Petőfi, Arany, Tompa... Igy tanítja az irodalomtörténet. Egy korszaknak volt három költőirása, de míg Petőfi és Arany soha el nem enyésző fényvel ragyog élénk, Tompát sejtelmek, szelid borongás és poetikus melankólia fogja körül s a multak emlékeiből, mint valami szomorú, fájdalmas, bánattal teli hegedűhang rezdül meg lelkünkben költészet. Míg Petőfi az idők mozgató vihará, cikázó villáma, vagy pedig földet rengető mennydörgése volt, addig mint Arany, Tompa Mihály is elmélázott az idők folyásán és szomorú reflexiókban adott érzéseinek életet.

Poézisének nincs is tette gyújtó, lelkesítő ereje, de fogékony lelkék nemes megindultsággal olvashatják borongó dalait, melyekből olykor egy egész nemzet szívének fájdalma esendül elő s egy-egy allegóriájával szavazok bánatát esitítja el a költészet ama szinte tulvilági hatalmával, amely nemcsak a dalt termő léleknek, de az olvasóknak is megenyhülést szerez.

Mint a Virágregék költőjét ünneplik legjobban. Azokért az ábrándos kis mesékért, ifjúságunk első kedves barátaiért, a színes álomokért, miket az iskolák padjain mindnyájan végigálmodtunk s miknek emléke most is szelid gyönyörűséggel tölt el. Elvonulva a világ küzdölméitől, kis kertjének csendességében töltötte el napjait. Távoli orkánok csendes szellővé fínomultak, míg hozzája értek s az embereket, a jókat és rosszakat egyaránt, mint virágotk szóllattatta meg. Az ő virágainak is vannak indulataik, érzéseik, akad közöttük álmodozó, gonosz... Vajjon nem mind ember-e? A költő ösmérsé abból a korból, mikor mint szegény, küzködő diágyerek végig-ette a nyomorúság kenyerét s végigsírta a

magányosság és keserűség minden könnyét. Oh, de az ő lelkében nem termett sem bosszu, sem szatira, visszavonult virágai mögé és lelke minden szomorú tapasztalását virág-regékben mondotta el... Igy formálódik át a költők lelkében az élet.

Azóta nagy idő múlt el. Jött egy új, zűgöbbs hangu világ, más eszmények, a jövődönök egyéb képei lelkesítik az egyént és a tömegeket, a ma emberei új hangon szólalnak meg, de mély megilletődés nélkül nem vehetik tudomásul, hogy Rimaszombat városa és az irodalom ma ünnepet ül Tompa Mihály emlékszuobránál. Elhervadt virágok illatát sodorja felénk a tavaszi szél s lelkünk meg-teklik tiszta, csendes emlékekkel...

P.

Budapest, június 4.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejelőkorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király látogatása. Bécsből jelentik nekünk, hogy a király ma délután hosszabb látogatást tett Adelgunda modernai hercegnőnél.

— Apponyi a bécsi képviselőházban. Bécsből jelentik, hogy gróf Apponyi Albert, a magyar képviselőház elnöke ma gróf Széchenyi miniszter társaságában megjelent a diplomaták páholyában, ahonnan nagy érdeklődéssel halgatta a tanácskozást. Mihelyt a gróf alakja a diplomaták páholyában feltűnt, azonnal meglátogatta Koerber miniszterelnök és gróf Vetter elnök, akik magyarázatokkal szolgáltak neki.

— József főherceg Miskolcon. József főherceg tegnap este Miskolcra érkezett. A pályaudvaron üdvözlésére megjelentek báró Vay Elemér főispán, Tarnay Gyula alispán, Soltész Nagy Kálmán országgyűlési képviselő, Görgey László vasuti üzletvezető, Pallaghy Béla helyettes polgármester; a katonaság részéről Konya Sándor altábornagy és Lengyel Manó őrnagy. A főispán üdvözlésére József főherceg szívélyesen válaszolt. Ma délelőtt a főherceg a honvédség fölött szemlélt tartott. Déliben diszebb volt a Koronaszállóban, melyen a polgári és katonai méltóságok voltak jelen. József főherceg holnap délelőtt Ajnácskőre utazik.

— Gróf Zichy Jenő Montenegróban. Nikita montenegrói fejedelem nagyon szives hangu levélben hívta meg gróf Zichy Jenőt Mirko montenegrói herceg esküvőjére, amely július 12-én lesz Cetinijében. Gróf Zichy Jenő a levelet megmutatta gróf Goluhovskii külügyminiszternek, aki nagyon helyesnek találta, hogy a gróf elfogadja a szives meghívást. Zichy Jenő tehát fényes magyar díszben s megfelelő kísérettel el is utazik a cetinijei esküvőre s magyar szokás szerint enléket fog felajánlani az ifju párnak.

— A sah Karisbadban. Karisbadból táviratozzák, hogy a perzsa sah ma reggel nyolc órákor oda-érkezett.

— A Rákóczi-törvény. Az egyetemi ifjúság egy küldöttsége kereste fel ma este Kossuth Ferencet, az országos függetlenségi párt elnökét, hogy a párt az egyetemi ifjúság által Rákóczy és társainak törvénykönyvünkben való rehabilitálását célzó akcióját támogatassa. Kossuth Ferenc megígérte az akció támogatását s a Rákóczi és társai birtokának elkobzásáról ezt mondta:

Meg vagyok győződve, hogy el fog jönni az az idő, amidőn a magyar törvénykönyvből is ki lesz tépve az a szégyenlap, amely szégyenlapot az önzés írta oda; mert önök jól tudják azt, hogy milyen nagymérvű vesztegetések voltak abban a korszakban és hogy mennyire osztogatták akkor a császár szolgái közt azt a szent magyar földet, melyet elhoboztak a legjobb magyar hazafiaktól, úgy, hogy az önzés írta meg az akkori törvényhozás által ezen szégyenlapokat, amelyeket a magyar hazafiság fog egykoron kitépni.

Az ifjúság memorandumát a Kossuth-párt be fogja nyújtani a képviselőházhoz.

— Kézmárczy tanár tanszéke. Az elhunyt Kézmárczy Tivadar orvosnár tanszékét pályázat útján töltik be. A klinika vezetésével a tanszék teljes és végleges betöltéséig Tauffer tanárt bízták meg.

— Az egyetem új diszktora. A budapesti tudományegyetem legújabb diszktora, dr. Bartal Antal nyugalmazott egyetemi tanár és főgimnáziumi igazgató, akinek a diszktorkori oklevelet a múlt végén nyújták át lényes ünnepségek keretében a központi egyetem aulájában. Az ünnepséget az egyetemi tanács rendezte.

— Milliomos adomány. Münchenből jelentik nekünk, hogy Faber Károly müncheni magánzó,

Faber János volt nürnbergi nagyiparos fia egy millió márkát adományozott a müncheni bajor nemzeti múzeum és a nürnbergi germán múzeum céljaira.

— Kinttűtetés. Párisból jelentik, hogy a francia akadémia legutóbbi ülésén Horn E. Párisban élő hazánkfiának Magyarországi szent Erzsébet című művét kinttűtette. A király is elfogadta ezt a művet, melyet a szerző ajánlott fel neki.

— Ratibor herceg balesete. A lovasgyakorlaton oly szerencsétlenül járt Ratibor Viktor hercegről ma Potsdamból azt jelentik, hogy a hercegnek a medence-országba zúzdott össze. A súlyosan sérültet a lakásán ápolják. Állapota a körülményekhez képest tűrhető. Elettveszélye nincs.

— Rodin beteg. Rodin Ágostnak, a híres francia szobrásznak csütörtökön kellett volna Budapestre érkezni. Az országos magyar képművészeti társulathoz ma érkezett sürgöny szerint Rodin hirtelen megbetegedett és látogatását bizonytalan időre elhalasztotta.

— A rimaszombati Tompa-szobor. Emelkedett, hazafias ünneppé lett Tompa Mihály szobrának a leleplezése, amely ma ment végbe Szombathelyen, a nagy költő szülőhelyén. Es országos ünnep volt, amelyben résztvett a nemzet szellemi életének színéjára, sok képviselője által. Rimaszombat városa méltó fényvel adta át nagynevű szülöttének emlékszuobrát s lelkes érzésekkel áldozott a kegyeletes emlékezetnek.

A vendégek már tegnap megérkeztek, akiket ünnepélyesen fogadtak a vasútállomásnál. Menjelen-tek: a kultuszminiszter képviselőiben K. Lippich Ede miniszteri tanácsos, a Magyar Tudományos Akadémia képviselőiben Léway József és Gyalui Pál, a Kisaludytársaság képviselőiben Beöthy Zsolt és Négyessy László, a Petőfi-Társaság képviselőiben Bodán József és Rákosi Viktor, a Budapesti Újság-író-Egyesület részéről Czizlay Lajos alelnök vezetésével négytagú küldöttség, a gőmőri református egyházmege képviselőiben (melyhez egykor Tompa tartozott) Nagy Pál esperes, Farkas Abraham, Bornemisza István világi tanácsbírák; a sárospataki református iskola képviselőiben Novák Lajos. Szinyeyi Gerzson, dr. Südds István, Kovács Sándor, Csontos József tanárok; a tisztágotai evang. egyházkerület képviselőiben Szentiványi Árpád orsz. képviselő és Gians Pál rimaszombati főesperes, Gőmőrvármegye részéről Hámos főispán és Bornemisza alispán az egész megyei és járási tisztikarral; továbbá Tompa rokoniak; a nagy költő műveinek gyűjtője, S. Szabó József tanár, Baksys Sándor író s közel az egész vidékről még számos kitünőség. Az ünnepi közönség az új díszes vármegyeháza nagytérében gyűlekezett, ahonnan tíz órákor a szobor elé vonult. Az ünnepély program szerint folyt le. Bevezetésül a rimaszombati dalárda elénekelt a Himnusz. Azután Bornemisza alispán mint a szobor-bizottság elnöke nagyhatású megnyitóbeszédet mondott. Utána dr. Veres Samu tanár tartalmas ünnepi beszéd követke-zett, amelyet Léway József akadémiai tag alkalmi ódája követett, amelyet az illusztris szerző maga szavalt el. Szóltatott még a tudományos társulatok és testületek képviselői és pedig: a tudományos akadémia nevében Négyessy László, a Kisaludytársaság nevében Beöthy Zsolt, a gőmőri ref. egyházmege nevében Nagy esperes, a sárospataki főiskola nevében Novák tanár, a hamvai református lelkész és mások; miközben lehullott a szobrot fedő lepel. Bornemisza alispán, mint a szobor-bizottság elnöke rövid beszéddel átadta a szobrot Rimaszombat város előjáróságának további gondozás végett. Kovács László, a város polgármestere átvette az emlékművet; mire a leleplezési ünnepély a Szózat eléneklésével véget ért.

A szobor a rimaszombati származású Holló Barnabás szobrász kiválóan sikerült alkotása, mely a költőt fiatalkorában, magyar ruhában ábrázolja; jobb kezében kedveno virágai, balkezeiben a Nép-és virágregék című kötetének egy diszplányát tartja. Az emlékmű Rimaszombat város legszebb terén áll, melyet a költő nevével nevezett el halás szülővárosa. Délután két órákor óriási közönség részvételével lakoma volt a városkert nyári fedett helyiségében; este pedig táncvígalmot ugyanott.

— Emléktábla egy hadirporternek. Londonban kegyeletes megemlékezéssel honorálták ma egy híres hadirporternek, Archibald Forbesnek érdemeit. A Szt.-Pál-templomban emléktáblát helyeztek el s az ünnepen ott volt Wolseley lord is. Az emléktáblán az elhunyt domborművű képása látható. Kétoldalt babérlombok és olajfaágak, a háború és béke jelvényei övezik. Alatta van a vaskereszt mása, amely kitüntetés I. Vilmos császár adta még Forbesnek. A fölrás ez: Forbes Archibald emlékére. Haditudósító és katonai történetíró volt. Született 1838-ban, meghalt 1900-ban. E táblát barátai és tisztelői állították emlékére.

— A Prielle-bankett. A Fészeknek június 5-ére tervezett estélye Prielle Kornéliának hirtelen megbetegedése következtében egyelőre elmarad. A művésző orvosa tanácsára néhány napig kénytelen lesz otthon maradni.

— Merénylet egy orosz konzul ellen. Nizzából táviratozzák: Az idevaló orosz konzult egy orosz alattvaló, akinek valamilyen kérvényét nem intézték

el kedvezően, revolverrel megtámadta és kezén kissé megebesztette. A merénylőt letartóztatták.

A pusztá numerusai. Mit szólnának ahhoz, ha a pásztoripon — védjegyet találnának, amit a gyár nyomtatott bele. Es ahhoz, ha a bujtárk ifjú és tanulóknak kollégák küldetésének föl Pestre, hogy a zenekadémián sajátítsák el a tilinkó fúját. S ha a csikóst Carré Oskár ur tanítaná ki arra, hogy hogyan kell megülni a lovat, a kanasztáncot pedig Mazzantini rendezné be stilszerűen... Képtelenség. Pedig hát dehogyan az. A romantikának vége. Megegyezik az aktaszörtes, a bürokratizmus, ami már a vidéken se kedélyes, hanem művész abban, hogy minél tökéletesebben a maga sivar képére gyurja át a világot. A régi tipikus magyar romantikának ma már amugy is csak kis szigetei vannak széles e hazában és azok se a régi épségben. Más lett a világ, pedánsabb, éhesebb, mint amilyen annakelőtte volt s ezzel együtt a nagy rendben a sok rubrika nyomása alatt átalakult a pusztá is. A levegő, a hangulat azonban még valami olyas odakünn, ahol véget ér a város és elkezdődik a délibáb, mintha a régi lenne. Az emberek se estek még messze attól a nemzedéktől, amely a maga naiv egyszerűségében élte a maga pásztoréletét. Pár évizden nem volt képes arra, hogy teljesen kiforgassa a pusztai állapotokat. Amit azonban nem tudott megelekedni az idő, azt hírtelen eléri a hivatalos, négy fal között mozgó, kiesinyes gondolkodás s most már remélhetjük, hogy hamarosan a legalaposabban tönkrecivilizálják a pusztát. Csodálatosképpen Szegeden, ebben az intelligens városban fogamzott meg valami városi hivatalnok agyában az a gyilkos idea, hogy megzámozzák — a gémes kutakat. Valamelyiken ott van még a korhadtt deszkán a patkó nyoma, amit a Rózsa Sándor lova rugott bele — s emellé felült a numerus: 18. A másiknál szép lány várja esténként a legényt. Ezután már úgy szól a szerelmes izenet, hogy: gyere felkém a huszonhatheszed. Edes apám észrevette, hogy a multkor megcsókoltál az ötvenkettőnél. S valahol a hetvenkettő táján szomorú furulyázó hallik éjszakánként. Körül a nyáj, a 14. 37. és 91. számú kosok vezetése és a numero 76., 81., 3. és 9. bulik őrizete alatt. A száztíz számú hordárt, azaz hogy bujtárt elhagyta a háromszáztizenhates számú hajadon. — Szó, ami szó: miért állítja pellengérré Szeged városa a gémes kutakat? Miért rombolja a pusztát... Az isteni szépet — emberi csufással...

Pavel Mihály temetése. Máramaros-Szigetéről táviratozzák: Pavel Mihály nagyváradi gör. kath. püspök temetése nagy gyászpompával ment végbe ma *Falu-Szelatinán*, a megboldogult egyházió által emelt templomban.

A gyászmise reggel 8 órakor kezdődött, melyen Mihály Viktor balázsai érsek celebrált Szabó János szamaszjárú és Radu Demeter lugosi püspök segédkezése mellett. Az egyházi tuncióknak még közreműködtek: Laureanu pápai preláus. Ivasko. Boros kanonokok, Bud Titusz püspöki külhelynök. A temetésen 80 lelkész vett részt. Jelen voltak a gyászszertartáson Meszlényi Gyula szatmári püspök báró Rösner Ervin főispán és neje, szül. Forgács Klótid grófnő, Penyi Antal kanonok, Müller Károly apát, Balogh Mihály vikárius, Szabó Sándor alispán, Biharvármegyei küldöttsége Szunyogh Péter alispán vezérése alatt, Nagyvárad város küldöttsége Bordé Ferenc főjegyző vezetésével, Mihályi Péter Lator Sándor országgyűlési képviselő, Eördögh törvényes elnök, Kovács pénzügyigazgató, Gschwandtner István tanácsos. A közös hadsereg és a honvédség tisztikara, élén Nagy Őrnagyval és Vince századosal, dr. Papp Tibor jogakadémiai igazgató, nagy számmal a hatóságok, testületek és egyesületek küldöttei s a környéki lakosság óriási számában. A gyászoló család tagjai: Pavel Mihály vármegyei levéltáros, özv. Pavel Lászlóné és Gera József igazgató hozzártatózókkal a ravatal mellett foglaltak helyet. A mise 10 órakor végződött s a gyászszertartás többi része a szabadban jelölt ravatal mellett folyt le. A halottat Laureanu pápai preláus bucsuztatta el megbható beszédben amelynek befejezésével a koporsót a templom sírboltjába helyezték el. A ravatalra a családtagokon kívül a káptalan, Biharvármegye és Máramaros-vármegye közönsége is helyeztek koszorúkat.

Letartóztatott pénzhamisítók. Bécsben a Lipótvárosban a rendőrség három nap előtt letartóztattott egy *Riprich József* nevű kocsis és szállásadó-ját, mert erős a gyanú ellenük, hogy ötkoronásokat hamisítottak. A rendőrség azt hiszi, hogy ezek a pénzhamisítók összekötöttesben állottak a Törökkesztrunon kérezerült hamispénzverőkkel.

Öngyilkos jegyospár. *Székeséjé várról* írják: A lovasberényi katolikus temetőben halva találták *Albrecht József* 27 éves lovasberényi illetőségű, budapesti gyári munkást és mellette vérbem *Kenyér* Juliánna 16 éves pákozdi illetőségű, budapesti gyári munkásnő. A férfi kétszer lőtt a leányra, azután magára lőtt. Albrecht meghalt, de a leány még életben van s a székeséjé vári kórházba vitték. A szerelmi dráma oka házassági akadály volt. A leány elmondta, hogy holt vélegényét kirabolták.

Hegyomlás Máramarosban. A Máramaros-megyében lévő *Oroszokna* községben május 29-ikén földrengés és nagy szélvihar mellett nagy hegyomlás történt, amely a *Mokránka* folyó medrét elzárta s így a folyó az egész községet elöntötte. Oroszokna és Németokra községek között van egy tölgyerdővel koszoruzott sziklahegy, amelyet a hat hétig tartó esőzés megbontott. A hegy ennek folytán mintegy negyven holdnyi területen leszakadt és eltemette a Mokránka folyó medrét. A víz a hegyomlás mögött mint valami vízfogóban mindaddig nőtt, míg óriási erejével el nem mozdította az akadályt és azután a sárrá olvadt hegytorlasz egy részével elöntötte a két Mokra községet. Mikor a negyven holdnyi sziklás-földes erdőszakadék leomlott, a két faluban oly erős légnymórást éreztek, hogy a legtöbb ház ablaka bezuzódott. Óriási veszély fenyegette nemcsak Német- és Orosz-Mokra községekét, hanem a Tarasz folyó egész vidékét is több száz holdnyi területen. *Bakó István* főmérnök a vármegyei hatóságok utasítására a járási főszolgabíróval azonnal a helyszínére utazott. Konstatálta, hogy a Mokránka-folyó kiszorítottván medrétől, másfelé ömleszt, egyes-nesen neki a községeknek, ahol a folyó mindent sárral vont be. Az akadályt roppant nehéz eltávolítani, mert a leomlott erdőterület, az átázott föld- és szikla-retek csaknem hig állapotba jutott, úgy hogy az emberek derékig belesüllyednek munka közben. A szegény lakosok mindenüket elvesztették, amit termeltek és házaik is beomlással fenyegetnek. A vármegye már eddig több mint 20.000 koronát utalványozott a további veszedelem elhárítására. Ujabb hírek szerint a sziklahegy mindkét felől ujabb csuszamlással fenyeget.

Ujabb vulkánikus kitörések. Ugy lát-szik, hogy a föld belsejének nyughatatlan démonai mindentütt háborognak. Ma Bakuból, a petroleum-források földjéről jelentik, hogy a *Kaszpi* című lap közlése szerint *Gobi* falu közelében (a bakui kerületben) a *Guszi-Gran* iszapvulkán kitört. A kitörést ágyudörgéshez hasonló robaj kísérte. A hegy környéke dűnba volt borítva. Egy juhnyáj elpusztult. Négy pásztor súlyosan összedőlt. Az egész jelenség körülbelül öt percig tartott.

Egy másik vulkánikus kitörésről *Valparaisóból* adnak hírt a *New-York Herald*ok. A tudósítás így szól: Egy Lapazból érkezett távirat szerint a *Chico* vidéken vulkánikus erupció történt, mely két falut elpusztított és 75 embert megölt. Az erupció egyre tart.

Rendőrök és jogászok harca. *Kassáról* jelentik, hogy tegnapelőtt este véres botrány zavarta föl a város lakosságának nyugodt hangulatát. A Széchenyi-ligetben lévő kioszkban egy budapesti német orieumtársulat lépett föl, amelynek előadásán a közönség felháborodott s nagyrésze ott is hagyta a kioszokt. Azonban késő éjjelig maradtak a ligetben zajongók, akiket egy rendőr követett hazafelé. Az egyik utcában *Orosz György* rendőr hallotta, hogy az ifjak ablakbeverésre készülnek. Felhívta őket, hogy igazolják magukat, mire az egyik fiatalember, aki wiesenheimi lovag *Elzenbaum* joghallgatónak mondta magát, arolúttotta a rendőrt. Erre az egész társaság nekiesett a rendőrnök s botokkal agyba-főbe verte. Elzenbaum tört is rántott a rendőrré, de oélt lévészve csak a sípkáját szurta keresztül. A rendőr most már szorultságában kirántotta kardját s Elzenbaum koponyájára sújtott. Elzenbaum fején súlyos sebbel összeesett. A rendőrnök végre két más rendőr érkezett segítségére, de a harcias fiatalembereket elverték s csak nehezen sikerült őket nagyobb karhatalommal meglekenni és a rendőrségre kisélni. Elzenbaumot a kórházba vitték, ahol most élet-halál közt lebeg.

Házasság. *Farkas István* dunaszerdahelyi gyógyszerész eljegyezte *dr. Paczauer Mór* szorencsi orvos leányát, Annát.

Szűcs Imre eljegyezte *Káminner Etel* kisasszonyt Budapesten.

A Humberték milliói. Párisból jelentik, hogy *Languet*, a Humbert-család ügyésze a Société des Rentés Viagères társaságnak 3,700,000 frankot bocsátott rendelkezésére a társaság hiányának teljes idezésére. A jegyzői kamara bizottságot jog kinevezni abból a ósóból, hogy az a Rentés Viagères csodtömeg gondnokával együttesen vezesse a segélyalkotó a társaság összes követeléseit tekintetében oly módon, hogy a társaság hitelezői kártalaníttassanak.

Jubileum. A Phönix biztosító-társaság abból az alkalomból, hogy ipénzátárosa, *Korla Antal* harmadik éve áll szolgálatában, a jubiláns tiszteletére bankettet rendezett. A buszó főtisztviselő érdemeit *Frendl Dező* vezértákar emelkedett szellemű beszédében méltatta. Az ünnepélyen megjelent az egész hivatalnokai kar *Bauer József* tükárral az ólén, *dr. Kán Béla* királyi tanácsos és több meghívott vendég.

Kardpárba. *Feld Jenő* és *Hannai Odön* egyetemi hallgatók tegnap kardpárba vettek. A párba *Hannai Odön* sebesülésével végződött, ellenfele sértetlen maradt.

A leMBERGI utcai harc. Lembergben az éjszaka nyugodtan telt el, de ma délelőt megint sok helyen esődület támadt, úgy, hogy katonaságnak kellett közbelépnie, amely hamarosan széjjelverte a tüntetőket. A zavargók több péküzletet kifosztottak.

A tegnapielőtti zavargás áldozatait ma szállították ki a temető halottasházába. A halottas-kocsit csak a legközelebbi rokonok és egy szakasz huszár kísérte. Ma délután volt a temetés. A város főbb pontjait ma is katonaság tartja megszállva.

Egy este érkezett távirat a következőket jelenti:

A rendőrség a katonasággal együtt, az őráratok alkalmával 33 békétlenkedőt tartóztatott le, akiket a tartományi törvényeszk fogházába kísérték be. Délelőt több száz főre rugó tömeg *Neviszky* építőmester kályhagyára elé vonult és ott tüntetni kezdett. Az idejében odaérkezett katonaság azonban hamar szétszalatta a sztrájkolókat. A délelőt folyamán az a hír terjedt el, hogy a tüntetők ki akarják fosztani a vágóhid pénztrárát. A huszárk sietve ott termettek és így megakadályozták a sztrájkolókat munkájokban. Kisebb munkácsapatok a város egyik-másik részén újból megkísérlették a tüntetést, de a katonaság közbelépésére a nyugalom ismét helyreállott. A sebesültek közül ma ismét meghalt egy. Igel fényezésőségét, aki sérülései következtében meghalt, ma temették a zsidó kórházból. A temetést nem zavarta meg semmi incidens. A tegnapi zavargások többi áldozatainak temetésén több ezer ember, többnyire munkás vett részt. Sok koszorút tettek a sírokra és több beszédet mondtak.

A temetés után a munkások a temető közelében lévő téren gyülekeztek, ahol egy munkács-vezér közölte a mai *kiegyezési tárgyalások kedvező eredményét* és felhívta a gyűlést, hogy holnap álljanak munkába. A munkások ezt a felhívást nyugodtan fogadták és visszamentek a városba. Az építőmesterek, a vállalkozók és a sztrájkoló építőmunkások képviselői közt délután meg- egyezés jött létre. Az építőmunkások sztrájkját most már befejezettek tekintik.

Tragikus halál. *Antal Ferenc* kereskedelmi miniszteri mérnök 32 éves korában hirtelen meghalt a fővárosban. Az elhunyt fia volt *Antal Gyula* egyetemi tanárnak. Hat évvel ezelőtt nősült meg; feleségül vette *Hercegh Lenkét*, *Hercegh Mihály* egyetemi tanár leányát. Három gyermekük született a házasságból. A fiatal mérnököt hivatalában nagyon szerették s hogy előbbre juthasson, el akarta végezni a jogi pályát is. Nemrégiben kéthónapi szabadságot kapott. Családja Pécsot nyaralt, ő pedig szinte éjjel-nappal tanult a Moínár-utca 22/24. száma alatt levő lakásán. Takarítójegy tegnap reggel be akart hozzá menni, de kopogtatására nem kapott választ. Délben újra kopogtatott, de hiába. Erre rosszat sejtve, a házbellekkel betörte a hálszobába aajtját s *Antal Ferencet* holtan találta. Ruhástól az ágyra volt dőlve, kezében a jogi könyv. Esés közben a villamos lámpát lerántotta a földre. Az orvosok megállapították, hogy a mérnököt agyszélülés ölte meg valószínűleg még hétéon éjjel tizenegy óra körül. Halála mély gyászba borította családját s nagy részvételt keltett a minisztériumban.

Szerelmi dráma Szent-Lőrincsen. *Urbanek* Ottó első honvédegyalozzeredbeli közlegény tegnap a szent-lőrinczi sétáterren halántékon lötte a kedvesét, *Pető Terka* cseledeleányt s azután a saját fejébe röpített golyót. Mire az ott nyaraló *dr. Vámosy Gyula* fővárosi orvos odaért, a leány már meghalt a legény pedig életveszélyesen megebesztott. A halottat a kispesti halottasházba vitték, a honvédet pedig a katonai kórházba szállították. A szerelmes pár lélével ezelőtt már egyszer halálra szánta magát; akkor mérget ittak, de csakhamar fölültek.

A brüxi áldozatok. Brüxből jelentik, hogy ma délelőt a Jupiter-tárnában 580 méternyire északra a lejáratott további öt holttestet találtak és agnoszkálták. A nagyobbrészt ruha nélkül levő halottak közelében talált ruhadarabok, valamint az egyes sérülések arra a föltevésre nyújtanak alapot, hogy az illető munkásokat vizár ragadta meg és hevesen ide-oda vetette. Telefonjelentés szerint egy zsákutóban megtaláltak egy hatodik holttestet, melyet azonban csak délután lehet kifizetni és agnoszkálni.

Halálozások. Nagybenyői özevgy báró *Radták* Ádám, született *Lázár* Olga grófnő tolyó hó 2-án Budapesten 69 éves korában meghalt. A megboldogultban gróf *Wenckheim* Ferenc cs. és kir. kamarás, iordániai tag, anyósát gyászolja. A holttestet Gyegyalvára szállították, ahol 5-én, csütörtökön délután 5 órakor heyezik örök nyugalomra.

Masic Miklós horvát testő a reggel meghalt Zágrábban.

Bauer Gyula nyugalmazott vezérőrnagy, az egykori hadügyminiszter özösose, ma Bécsben hirtelen meghalt.

Hirtelen halál. Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy a mácslik kerület egyik fogadóházában ma *Lazarovics Leo* 55 éves budapesti kereskedelmi utazó szívizéhihűdésben hirtelen meghalt.

— **Anonymus szobrának helye.** Béla király névelten jegyzőjének a szobrát a királyi palota Krisztina-körtüi szárnya előtt az Attia-kört és Palota-ut között lévő téren akarták fölállítani. Széll Kálmán miniszterelnök ma tudatta a fővárossal, hogy a tervet megváltoztatta s Anonymus szobrát a városligeti Széchenyi-szigeten állítja föl. Arra kérte a várost, hogy a szobor számára szükséges területet sürzősen engedje át, hogy előterjesztést tehesen a királynak.

— **Egy régi műemlék áthelyezése.** A régi Pestnek egyik érdekes emléke volt a belvárosi hal-tér szobor, mely a halpiac közepén levő kut fölé emelkedett. A szobor a halászek patronáját, Szent Teréziát ábrázolja. Az eskütéri hid feljárójának építése következtében a halpiac területét feltöltik s a régi szobrot ma talapzatáról levették és kiszállították a Népligetbe, ahol újra fel fogják állítani. A régi hal-tér közepén furt kutat még a héten betömik.

— **Öngyilkos menyasszony.** Megrendítő öngyilkossági eset történt ma délután a csöndes budai várban, amelynek olyan ritkán jut ki a szenzációkból. Egy szép és intelligens családból származó fiatal leány pillanatnyi elkeseredésében a mérgegpohárhoz nyúlt s bár azonnal észrevették a dolgot, a boldogtalan teremtés rövid és rettenetes kilődés után meghalt. Budán, a várban lévő Tárnok-utca 17-ik szám alatt van Frey Kálmánnak a fűszerkereskedése. Régi patricius család a Frey-család a várban s ma is közszeretében, közbeesítésében áll. Frey Kálmánnak leánya, a 18 éves Mariska — aki feltűnően szép leány volt — menyasszonya lett egy bankhivatalnoknak. Nemsokára meg lett volna már az esküvőjük is, a menyasszony azonban az oltár helyett ma a halált választotta. Frey Mariska még ma délelőtt nagy sétát tett egyik ismerősével a várbeli bástyasétányon. Jókedve volt, vídaman beszélgetett közeli esküvőjéről. Ugy egy óra tájban ment haza s ebédhez ült a család. Az asztalnál egy kissé már feltűnően elgondolkozott, ami azonban nem aggasztotta szüleit, akik ebéd után lepihentek egy kissé. Ebéd után, amikor egyszer a szobába jött a szobaleány, Frey Mariska odaintette magához s kiküldte az üzletbe, hogy egy füvegben virsolt hozzon be neki.

— **Minek lesz a vitriol? Kérdezte a szobaleánytól a segéd.**

— **A kisasszonynak.** Ő küldött érte.

— **Mondja meg a kisasszonynak, hogy amíg meg nem mondja, hogy mire kell, nem adhatok.**

A szobaleány bement, de csakhamar visszatért az üzletbe s egy másik segéditől sóvatat kért a kisasszony részére. Ez a segéd gyantatlanul teletöltött egy harmadeli deciliteres üveget a veszedelmes folyadékkal s a szobaleány bevitte Frey Mariskának. Még ki se ment a szobából, amikor a boldogtalan teremtés egy hajtszóra kiitta a maró folyadékot. A szobaleány fellármázta a házat s a kétségbeesett szülők orvosért küldtek. Csakhamar megjelent dr. Semlyő Nándor s ellenszereket alkalmazott, de hiába, mert Frey Mariska rövid félóra keserves kilődés után meghalt. Időközben azután a rendőrség emberei is megjelentek a szomorú hajlékban s az öngyilkos szép menyasszony kinoktól eltorzult holttestét kivittették a törvényszéki orvostani intézetbe. A boldogtalan teremtés öngyilkosságának okáról a kétségbeesett szülők nem tudnak semmit. A várban csakhamar elterjedt a szomorú esemény híre s mindenki mély sajnálkozással tölt el az álta ánosan tisztelt kis menyasszony tragédiáját.

— **Tázhallát halt kereskedő. Sátoralya-Ujhelyen** borzalmas halált halt Grünbaum Márkus kereskedő, akinek a Kossuth-utcaiban volt virágzó fűszerüzlete. Ma hajnalban kigyúadt az üzlet s mikor Grünbaum észrevette a bajt, a lakást elzáró üvegajtót át börtant a boltba, hogy kiszélessze és kinyitve megmentse s a belülről keresztvasakkal elzárt boltajtót kinyissa. Kívülről az emberek csakánynyal feszegettek az ajtót de nem boldogultak vele. Ekközben a tűz annyira elharapódzott, hogy Grünbaum nem tudott kimenekülni. Megfulladt a nagy füstben s mire a tüzet eloltották, holttestét guggoló helyzetben, összeégve találták meg a boltajtó előtt.

— **Eletuntak. Baesik Mariska** 15 éves gvári munkásnő a Dunába ugrott, de még éve kimentették és a Rókusba szállították. — **Matuska Vencel** 27 éves lényező-segéd Bajnok-utca 13. számú lakásán marólgutot ivott. A Rókusban ápiáltak. — **Baldás Regina** 16 éves szobaleány Sziv-utca 16. számú lakásán marólgutal megmérgezte magát. A Rókusba vitték.

— **Helyreigazítás.** A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének ügyvezető-igazgatóságába nem Wolfner Józsefet választották meg, mint tévesen közölték hanem Wolfner Tivadar országgyűlési képviselőt.

— **Fővárosi Orfeum.** A Waldmann Imre igazgatása alatt álló Fővárosi Orfeum júniusi programjának kitűnő összeállítása méltán kelt elismerést az orfeumlátogató közönség körében. Az orfeumot, amely kitűnően van szellőztetve, állandóan sűrűn látogatják. A nagy melegben is állandóan kellemes tartózkodóhely az orfeum nagy nézőterme, amely jó hűvös és este, ha vacsora, sör mellett végignéz az ember

az előadást kellemesebb hely, mint bármely szabad tér. A orfeum már csak néhány napig marad nyitva.

— **Magyarország és Düsseldorf.** Mint értesülünk, az idei nyáron több hazai egyesület fog Düsseldorfba, az ottani rendkívül sikerült iparkiallítás megtekintésére ellátogatni. Nagyon ajánljuk ezeknek a kiállítás katalógusait, amelyek a menjetgyűjtésében (Hungária-szálló) díjtalanul kaphatók.

(x) **A legfűrosabb nevek alatt** vannak hirdetve különböző Santal-készítmények. Tisztaság és hatás tekintetében a külföldi készítményeket felülmúlja a Santal Zogger, melyet orvosok is rendelnek, anélkül Santalt Copaiát, vagy Cubeat javasolnak. Csak a törvényileg védett Tigris-tej-védjeggyel valódi.

(x) **Hogy a ló minő gyorsan vesz erejéből,** megerőltető munka mellett, az minden ló tulajdonos tudja, az izomszálak merevsége nagyon is gyakran következménye a túlterheltesnek. Kitaró munkához alkalmasakká tehető a lóvak, ha rendszeresen alkalmazzuk a cs. és kir. szabadalmazott ló-mosóvizet, a *Kwidu-féle* restitutions-fluidot. Ez különösen beváljik mint segédszer ficamok, rosszul lépés, az idegek merevsége, gyengeség ellen és mint erősítő és erővisz-szaszerző szer nagy faramalmak után.

(x) **Lawn-tennis felszerelések** Kertész Tódornál.

Megint piszkos a víz.

Budapest, június 4.

Arról már leszoktunk, hogy komoly haraggal támadjunk a vízvezeték kitűnő igazgatójára, amert Budapesten néha nem lehet meginni a vizet. Ez hozzátartozik a budapesti ember életéhez. Mint ahogy minden ember bizonyos summa államadóssággal jön a világra, így mi itt bizonyos számú sáros poharakat vagyunk kénytelenek életünk folyamán kiinni. A vízvezeték hónapokon át kitűnően működik és ontja a *Château de Kaposztás-Megyer 1902.-t*, de aztán egyszerre megmondolja magát és szép barna vizet kapunk napokon át. Minek a szöke öneki, mikor 6 a barnát szereti?

A magunkfajta ember pedig, akit drákói szigorral szoktak vizpazarlásért megbüntetni, kinyitván a csapot, ama régi folyadékot látja viszont, melyről apáink idejében annyi kitűnő elméséget írtak a hazai humoristák, elnevezvén azt felváltva hol iszapnak, hol sárnak, hol valami egyébnek, de viznek soha.

Csapatostól kapjuk a panaszos leveleket és magunk is szomorúan látjuk, hogy a József-, Ferenc-, Erzsébet- és Terézvárosban ihatatlanul piszkos a víz. A többi városrészekben, ahonnan nem jött levél, valószínűleg szintén nem papsajt folyik a csapból. Egy olvasónk pláne azt írja, — ez a Józsefvárosban lakik — hogy nem fürdött otthon, mert ha iszapfürdőben akar ülni, hát átmegy a Lukácsfürdőbe. Ami bennünket, pesti lakosokat illet, mi a mulatság szempontjából szívesen beleme gyünk abba, hogy a vízvezetéki csőből apró halak, moszatok, Attila korából származó sisakok, használt oszállyorsjegyek, hajjörnszok, békák, hidak alapítási okleveleink foszlányai, régi pénzek, a török hódoltság korából való turbánok, szivarvégek, almacsutkák, barackmagok, öngyilkosok, kagylók, régi cipők és egyéb mulatságos tárgyak folynak a poharunkba, de elvégre is, ami mulatság, az mulatság, ami pedig közegészségügy, az is legyen valami. Tudtunkkal a kötelező tífusz-megbetegedés még nincs behozva törvényileg, ami pedig a fakultatív tífuszt illeti, abból annyi is sok, amennyi van. Azonkívül régészeti szempontból felelte előnyös, hogy a Duna nagy régiség-tárából oly tárgyak kerüljenek elő, melyek a halás utódok közelebb viszik Áttilához vagy a törökök budai fénykorához, de ennek viszont mi köze a vízvezetékhez? A vizifálatok is szépek, de azok is más uton jöjjenek hozzánk. Az isten szerelmére, vegyük már egyszer tudomásul az igazgató urak, hogy a vízvezetési cső nem közlekedési eszköz, hanem vízvezetési cső. Ha ezt egyszer alaposan megszivlelik, nem fog előfordulni olyan eset, mint a mostani, hogy tudniillik az a cső minden a világon: régiségért, állatért, akvárium, növény- és ásványgyűjtemény, iszapfürdő, csak vízvezetési cső nem. Tiszta vizet kérünk. A többi fentnevezett intézményt majd megcsináljuk külön.

Mért akar a vízvezetéki igazgató muzeumi igazgató lenni, mikor a Nemzeti Muzeum igazgatója soha akarta a vízvezetékét igazgatni?

Transvaalban agyonlőtt magyar gróf.

— Gróf Vass Pál halála. —

Budapest, június 4.

Egy magyar grófi család váratlanul gyászba borult a délafrikai háború miatt: Gróf Vass Béla országgyűlési képviselő Pál nevű fiát Transvaalban agyonlőtték tíz nappal a békekötés előtt az angolok. Ez a pusztá válóság, amelynek meglepő, romantikus előzményei vannak.

A fiatal daliás gróf Párisban élt, ahová jogot ment halgatni a Sorbonnera. Sok szép tulajdonsággal megáldott, megnyert modoru, törekvő ifju volt, aki nagy ambícióval készült elő jövőjére. Körülbelül két hónapja lehet, hogy sorjában táviratok érkeztek tőle édesapjához. Semmi rendkívüli ok nem volt ezekre a táviratokra, névnap gratuláció s más efféle volt a tartalmuk s olykor-olykor az a megnyugtató záradék, hogy semmi baja nincs, — jól érzi magát. Gróf Vass Bélát meglepték ugyan ezek a telegrammok, de nem tulajdonított nekik semmi aggodalomra való jelentőséget. Valami szeszély, hirtelen támadt ötlet az egész, — gondolta magában.

Két héttel ezelőtt aztán olyan távirat jött, amely hirtelen megmagyarázta a szokatlan eljárás. Az ifju gróf ebben azzal a különös valómással állott elő, hogy az előbbi táviratokkal félrevezette édesapját, azokkal csak egy tervének a megvalósítását leplezte. Elmondotta, hogy ő rajta a boerok iránt való érzés ellenállhatatlan erőt vet s a szent ügyükért olyan lelkesedés fogta el, hogy nem tudott sokáig habozni és elindult Transvaalba. Ez volt a táviratban, amelyben végül még érzékenyen elbucszott családjától.

Ugyszólván magához sem tért gróf Vass Béla az első meglepetéséből s még egyszer aggódó szívvvel gondolt kalandos vállalkozásra indult fiára, mikor néhány nappal később újabb távirat érkezett hozzá. De ezt már nem a fia küldte, feladója az angol hadügyminisztérium hivatala volt. Es ez a távirat már a megrendítő hír hozta meg.

Az angol hadügyminisztérium pedig a következőkben jelentette a szomorú esetet: Gróf Vass Pál negyedmagával át akart törni az angol hadvonalon, de az előőrsök észrevették őket, rájuk tüzeltek s a gróf elesett.

Ez rövid története a fiatal gróf Vass Pál hirtelen tragikus halálának, akit a végzet különös szeszélye akkor vitt le Dél-Afrika vértől ázott csataterére, amikor ott már végsőt lobbant a három esztendeig dúló harc tüze s eldőlt annak a hősiis lelkületű hadviselő félnek a sorsa, amelynek a pártjára akart állani minden lelkesedéssel a fiatal gróf. A gyászoló család szívére éppen ez az önfeláldozó nemes hév hozhat némi enyhülést a nagy fájdalomban, s abban a keserű gondolatban, hogy csak egy-két héten mult a lesújtó változás, amely a bator és lelkes fiút a párisi egyetemem padjai mellől Afrika földjére harci sírba fektette. Arról is van szó, hogy gróf Vass Pál nagyon fontos megbízatás teljesítése közben esett el. A Krüger vezetése alatt Európában működő boer bizottság állítólag nagyjelentőségű táviratokat küldött általa Dél-Afrikába. Erre a nehézséges feladatra mindenre elszánt, lelkes ifjakra volt szükség s gróf Vass Pál negyedmagával vállalkozott e vakmerő misszióra. Önfeláldozó bátorsága a halálát okozta, amely mindenütt nagy részvétet keltett, ahova csak a tragikus hír eljutott.

SZÍNHÁZ, ZENE.

* **Városligeti Szinkör.** A Nebánsvirágot adták ma a ligeti arénában. Az összevágó előadás során nagy hatással játszott a Feld Mátyas Floridort; kedves humorral és sok ötlettel kezdte meg idej működését a szinkör kedvelt házi szerzője. A közönség vidám alakításáért többször a lámpák elő hívta. Sok tapsban volt része Feld Olga-nak, aki ügyes Denise volt. Gömöri, Pázmán és Szenes osztoztak még az est sikerén. — **A Városligeti Szinkörben** szombatban kerül bemutatásra Guthi Somának *Házassodjunk!* című új énekes boházta. A bemutatás előadás iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik és ezért a jegyeket már péntekről kezdve árulják, minden elővételi díj nélkül. Hónap, esütörtökön a *Sohse halunk meg!* című, nagyszerű énekes boházatot adják.

**** A berlini Deutsches Theater a Víg-színházban.** A berlini Deutsches Theater csütörtökön fejezi be vendégjátékai sorozatát a bécsi Carl-Theaterban Heijermansnak a Remény című színművével s ugyanebben a darabban kezdi meg tíz estére terjedő vendégzereplését a Víg-színházban. A németalföldi drámaíró híressé vált darabjának színhelye egy tengerparti helység, cselekménye pedig a hollandai halászok életéből van merítve. A pénteki bemutató szereposztása a következő:

Kniertje — Poellnitz Lujza, Geert — Rittner, Berend — Kaysler, Jo — Lehmann Elza, Cobus — Reinhardt, Daanije — Köhler, Bos — Bassermann, Simon — Meinhard, Marietje — Heims Elza, Saart — Eberty, Truus — Muller Agnes.

**** Hírek a Nemzeti Színházban.** Holnap, csütörtökön A kaméllás hölgy kerül színre, a címszerepben P. Márkus Emiliával. A többi szerep kiosztása ugyanaz, mint a legutóbbi előadásnál volt: Duval — Szacsay, Gaston — Császár, Saint Gaudens — Gabányi, Giray — Hetényi, Varville — Gyenes, Prudence — Vizvári, Nichette — T. Vizvári Mariska, Nanine — Keczeri Irén. — Pénteken Constantin abb kerül színre, amely iránt előjuttatása óta állandóan nagy érdeklődés mutatkozik. — Szombatra Ibsen színműve: Nora van kitűző az eddigi szereplőkkel: Mihályfi (Heimer), P. Márkus Emília (Nóra) Ujházi (Rank), Szacsayné (Lindenné), Szacsay (Günther), Györgyné (Mari), Keczeri Irén (Helén).

**** A Népszínház kardszemes jutalomjátéka.** A Népszínház kardszemes-személyzetének jutalomjátéka vasárnap délután lesz bérleten kívül, a rendes délutáni helyárrak mellett. Ez előadásra a következő érdekes műsort állították össze:

I. rész. Nyitány: Barna Istótló a) Kurvadalok, éneklő Raskó Géza; b) Lenni csak városbambó, éneklő Hegyi Aranka, hegedűn kíséri Rakai Jakab, a hárfakíséretet Revera Gyula látja el; c) Beregi Oszkárna, a Nemzeti Színház művésznének szavaltata; d) Róndnek muszáj lönni (kuplé), éneklő Tollagi Adolf; e) Öt Barisson leány: Németh József, Kovács Mihály, Solymosi Elek, Tollagi Adolf, Ujvári Károly.

II. rész. a) A szabolcsbányai, előadja Kiss Mihály; b) Ma Quin bow Corn, a Little Bit of Fun, éneklő Miss Madge Perry; c) Ritkosi Szidi asszonynak, a Nemzeti Színház művésznőjének szavaltata; d) Tekintetes ur, cigánykísérettel előadja Kovács Mihály és Dalok, éneklő Kúry Klára, zongorán kíséri Tarnay Lajos. f) Szerpentintánc, lelti Kápolnay Irén.

III. rész. Fipsz a híres nőszabó, énekes bohózat egy felvonásban, írta Kotzebue. A darab szereposztása a következő: Fipsz — Kovács Mihály, Lizi gyámleánya — Dóry Margit, Hollmann — Seirmá Imre, Zepher kisasszony — Krescsényi Sarolta, János szolga — Seerdahelyi.

A jutalomjátékad jegyeit máris árulja a Népszínház-utca felőli elővételi pénztár, ahol egész héten át válthatók jegyek minden elővételi díj nélkül.

**** Másorváltozás a Népszínházban.** A Népszínházban holnap, csütörtökön este Bedli Izsor és Fejér Jenő operetteje, Katalin kerül színre, a két főszerepben Kury Klárával és Hegyi Arankával, pénteken pedig Sidney Jones nagy operettje, a San-Toyt adják, a címszerepét Kury Klára fogja játszani.

**** A Schall und Rauch a Somossy-Mulatban.** A Schall und Rauch nevű irodalmi és művészi egyesület, amely a berlini Kleines Theaterben eredeti és kitűnő produkcióival oly nagy sikereket aratott, június 17-től 24-ig a Somossy-Mulatban fog vendégzerepleni. Berlinben a vállalkozás a legnagyobb népszerűségnek örvend és roppant kedveltek a Serenimusz-intermezzok, amelyek eredetiség dolgában szinte páratlanul állnak. Hamburgban, Boroszlóban és Hannoverban, ahol az ensemble legutóbbi vendégzereplését, a közönség mindig zsúfolásig töltötte meg a színházat és tetszéssel kísérte a művészi produkciókat.

**** Gyermekhangverseny a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó ma délután 5 órakor, mint minden csütörtökön rendszeren, gyermekhangversenyt rendez az előfizetők gyermeki szórakoztatására. A mai hangversenyen, melyet Basa bácsi, a Hírmondó gyermekhangversenyeinek agilis rendezője vezeti, közreműködnek: Nikó Lina, a Víg-színház művésznője, Komáromy Gizella és Schmotzer Irén urnők, Nánássy Géza és Kalmár Béla urak.

Este a Telefon Hírmondó összes állomásain keresztül a M. Kir. Operaház előadása lesz hallható. Előadásra kerül a Fedóra, Giordano Umberto operája, amely a legújabbban lesz hallható a kagylókön keresztül. Az opera közvetítése után a rendes esti felolvasás következik, majd annak bevégeztével, 11 óráig, még cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ A Magyarhoni Földtani Társulat ma Róth Lajos előkötete alatt ülést tartott. Dr. Pethő Gyula Indiai ammonit-típusok a cserévi hyperzononból című értekezését mutatta be. Dr. Pálffy Mór az erdélyi Ezerhegyesség északi részének geológiai viszonyairól értekezett.

○ A jogi szakoktatás reformja. A Magyar Jogászegylet Vavrik Béla előkötete alatt tartott ülésében bejelentette a jogi szakoktatás reformja tárgyában hat hét óra folytatott vitát. Az utolsó vitásteendő dr. Baracs Marcel rámutatva arra, hogy a miniszteri tervezet a minősítés leszállítására vezet. A helyes megoldás az volna, hogy úgy a jogi, mint a közigazgatási pályára lépők elméleti kiképzése az államnviszsgáig együtt történjen, azonban a jogi pályára készülők ezenelül még egy szigorú tételes elméleti vizsgára kötelezteszenek. Dr. Jászai Viktor jogakadémiai tanár előtá

kozás professzornak a felekezeti oktatás hatásai iránt, táplált aggodalmait. Dr. Móricz Károly jogakadémiai tanár hasonló szellemben beszélt, végül dr. Enyiczky Gábor emelte ki, hogy a tanideálnak az akadémiákon és az egyetemeken azonosnak kell lenni.

○ Jogállam. Az Edvi Illés Károly, dr. Baumgarten Nándor és dr. Gyomai Zsigmond szerkesztésében megjelent Jogállam e havi füzetének tartalmát különösen érdekessé teszi, hogy polgári perrendtartásunk javaslatának bírálatát tartalmazza dr. Wach Adolf lipsei egyetemi tanár, titkos tanácsos tollából. A bírálat behatóan foglalkozik törvényjavaslatunkkal, elismeri tudományos értékét, gyakorlati szellemét, érlelyes reformjait és sok kérdésben önálló álláspontját. A tudós professzor kritikáját a következő megjegyzéssel fejezi be:

A javaslat egészen véve kedvező képet nyújt. Csak szerencsét kívánhatok Magyarországnak e kitűnő, áldást ígérő műhöz és nem kétekedem, hogy a magyar nemzet ismert szellemi erélyével és alkalmazkodó képességével teljesen meg fog felelni azoknak a feladatoknak, amelyekre a törvény reá ró.

A füzetben találjuk még Gajári Odón magas nivóju tanulmányát Tisza Kálmánról. Az essayben többek közt a következőket olvassuk:

Az én ítéletem szerint az önmaga által szükre szabott határok között a Tisza-korszak a közjogi kapcsolat gyakorlati kezelésében megielett a hozzá jogosan fűzött várakozásoknak. Megoldásra vitt számos függő kérdést, kitöltött több hézagot, a nélkül, hogy ezeket az eredményeket nemzeti fejlődésünk vívmánya gyanánt kiürítte volna. Ellenkezőleg. Minden előhaladást maga Tisza Kálmán igyekezett lerontani az a felteggás, mintha az a magyar állam-essze nagyobb jelentőségű térgöglását jelentené. A politikustól tán ügytelenség volt ez. Az államférfi azonban mindenkor helyesebben és céltudatosabban cselekszik, ha csakis az eredményt nézi és nem a pillanatnyi politikai sikerrel számol.

A revue közli dr. Heil Fausztin közigazgatási bíró tanulmányát a büntető novella előkészítéséről, továbbá dr. Gyomai Zsigmond szakavatott kritikai felelőgözésében a Kuria bíráskodását képviselőválasztási ügyekben. E füzettel a „Jogállam” első olyamának második felére új előfizetés nyílik. 10 füzett ár 16 K. Megrendelésre a „Jogállam” kiadóhivatalába (Budapest, IV., Havas-utca 7.) intézendők.

Nyiltter.

Gyógyfürdőbe készülő betegek figyelmébe!

Ideg, nemi, vér és gyengeségi bántalmak gyökeres gyógyítására első helyen ajánlható

Dr. MITZGER

a kontinen egyik legjobb gyógyhatású és legmodernebb berendezésű Electro-Medikai intézete Budapest, VI., Teréz-kört 44. l. em. Összes medikái villamos gyógyfürdő, tudományos vizsgyfeljuttatások, elektroterápia. **Kataphoresis! Új gyógy mód!** Tapasztalt biztos s gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető. Prospektust és levelekre értesítést díjmentesen küld az intézet.

SOMATOSE

(oldóóó husehérmnye)

orvosi szaktekintély véleménye szerint „tápkészítmények ideálja” betegeknek és gyengéknek.

Idegek és izmok erősíti.

Gyógyszerházakban és gyógjganyagkereskedésekben.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

**** Bécsi lövészenyek.** A Freudenu csütörtöki futásainak szenzációja a kétévsek 20.000 koronás Metropoli-díja. Minden valamirevaló kétévsek indulni fog benne, de a fogadókat bizalma különösen Lilit, Pom-pást és Türelmet javorizálja. Igen jó híreket hallani Springer sötét lováról, Bono Modróról is. Jelöltjeink:

I. Serenadé—Marco Polo.

II. Pityke—Ne engedj.

III. Lili—Bono modo.

IV. Uchtritz ist.—Tó-Aimás.

V. Katica—Pörge.

VI. Mauthner ist.—Dreher ist.

VII. Akárhogy—Nna.

**** Az angol derby.** Ma futották Epsom gyepeén a világ legérdekesebb versenyét, az angol derbyt S a táviró megiepetést jelent a versenyéről, mert a szinte osodakancának tartott javort. Seestre váraltan vereséget szenvedett, még helyre sem jutott, míg a győzölem a derby teli javoritájé, Mr. Gubbins Ard Patrickéé lett. A második helyet Rising Glass, a harmadikat Triar Truck foglalta el. Seestrenek sem sikerült az, amire már évtizedek óta nem volt példa, egy kancának sem: a derby győzelmét névéhez fűznie.

**** A bécsi lövészenyek eredményét** minden más organum megelőző a leghamarabb és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó után tudhatjuk meg az érdeklődők, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után két futamonként

részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lövészenyek eredmények felolvasására, melynek összerendényét már hat óra tájban felolvasatja a beszélő újság, kétszeres rádójellel hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hírmondó.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ Takács Zoltán bankói. Harmadik napja tárgyalta ma a budapesti kir. ítélőtábla Takács Zoltán és cinkostársainak bankóhamisítási bűnpörét. A garnadára menő iratok ismeretése tegnapi befejeztetvén, Frenesz tanácselnök ma reggel megkérdezte a vádlottakat kívánják-e valamit előadás kieggészítése céljából megjegyezni. A vádlottak közül csak ketten nyilatkoztak. Takács Zoltán a szakértők véleményével szemben annak konstalálását kéri, hogy a hamis százások papírminősége egészen más, mint a valódi százások és hogy a hamis bankók nyomása különböző, egyik világos, másik sötét, majd elmosódó, foltos. Ezután dr. Elter Dezső kir. ügyész terjesztette elő vádbeszédét. Különösen Takács Zoltán büntetésének súlyosbítását kéri, mert ő volt a leike az egész pénzhamisító bandának.

A tárgyalást holnap folytatják.

Az Andrássy-szobor ügye.

Budapest, június 5.

Nagy érdeklődés mellett tárgyalta ma a büntető-járásbírószág azt a pört, melyet a Beschorner-féle ércöntőgyár volt igazgatója ellen indítottak az Andrássy-szobor sokat tárgyalt ügyéből kifolyólag. Titeldori Aladár, a volt igazgató eleinte csak Kerényi Jánossal, Zala György szobrász titkárával állott perben. Titeldori ügyavis beadványt intézett a miniszteriumhoz, melyben elmondta, hogy Kerényi titkár azt beszélte neki, hogy a Beschorner-féle ércöntőde meg akarja vesztegetni a közműtanács egyik tagját 5000 forinttal. Titeldori mindenféle és különféle változatban terjesztette ezt a pletykát, sőt azt is beszélte, hogy Kerényi diszkreció alatt közzölte vele, hogy a Beschorner-cég két köztégl-előirányzatot készített az Andrássy-szoborra. A két előirányzat közt harmincezer forint különbség van s e differenciában Zala György szobrász is részesedni fog. Ez a rágalom eljutott Zala György füléhez, aki bevádolta Titeldort ol rágalmazásért és becsülésértéért. Ezt a pert tárgyalta ma a járásbírószágnál Székács albiró előtt. A tárgyaláson Zala György is megjelent a vádlottat dr. Pollák Illés védte, Kerényit dr. Friedmann József, Zala Györgyöt pedig dr. Steiner Béla képviselte.

A tárgyalás Kerényi János és Zala György panasznának fölolvásával kezdődött. Ezután Székács albiró Titeldortól hallgatta ki, aki arra a kérdésre, hogy bűnösnek tartja-e magát a rágalmazásban, így felel:

— Ami a vádiratban van, azt mondtam, de nem rágalmaztam a panaszoszt.

Amikor a 43.000 forintos költségjegyzéket elkészítettem, átadtam Zalanak s kértem, hogy pártolja a bizottság előtt. Zala meg is ígérte ezt.

Zala: Ez nem igaz.

Titeldori: Nyolc nap múlva Kerényi azt mondta nekem, hogy Zala megbízásából egy diszkreét dolgot akar mondani. Az államnak pénze van elég, teljesen melekés, hogyha egy pár ezer forinttal többet fizet. Adjon be egy magasabb ajánlatot a bizottságnak, s a differenciális összegget térítsük meg Zala urnak. Ha azonban nem akarjuk az összegget visszafizetni törlesszük abból Zala urnak a gyárral szemben fennálló 16.000 fortos tartozását. Bizalmasan közlöm önnel — mondotta tovább — hogy ebből az összegből Zala ur 15.000 forti tartozását törlesszük, vagy pedig a millenniumi emlék költségeire számoljuk el. A panaszos bizalmasan elmondta, hogy a közműtanácsnak egy tagja is részesedik a pénzből, aki keresztívviszi, hogy a Beschorner-cég ajánlatát fogadja el a bizottság, s más ne is szólítsákkel tel pályázat van s ő is Kerényi János is részesedik. Kijelentem itt a bíróság előtt, hogy ezeket Kerényitől tudom. Zala ur ugy nyilatkozott rólam a Füzetben, hogy le fog löni. Tölem a szobrászok tudakolták, hogy miben áll az egész dolog s Tóth István gratulál, hogy töderítetttem az egész ügyet.

— Mikor adta ön be a feljelentést a miniszterelnöknek s mikor nyilatkozott a szobrászok előtt?

— Előbb tettem a följelentést s aztán közöltem másokkal.

— Ön azt állítja, hogy nagyobb ajánlatot adtak be. Mikor adta be a följelentést?

— Pár napra, hogy megtudtam a dolgot. Múltan tudtam, hogy a szoborbizottság kötelességéhez hiven a magyar ipart akarja pártolni s ezért bizza meg a Beschorner-céget, én figyelmeztettem őket, hogy az ajánlatot magyar nyelven kell a bizottsághoz benyújtani. Február 17-én, amikor a pályázat lejárt, megtudtam, hogy a gyár már beadta az ajánlatát. Nem tudtam, milyen összegről szól a másik ajánlat, elmentem a közműtanácsához és a gyár érdekében kértem a bizottság pártogását. Amikor kezembe kaptam az ajánlatot, akkor láttam, hogy 33.000 forinttal drágább, mint az első, mely ugyanarra a méretű szoborra vonatkozott. En a második könyvből kivettem az első ajánlat szövegét, hiteltelíthettem a közjegyzőnél, s másnap a cég ajánlatot levélben adta tudtomra, hogy elbocsátott. En azt hiszem, hogy azért bocsátottak el,

A kényelem, kellemes érzés, könnyűség és tartósság egyesül a keztyűben és nem kételkedünk benne, hogy a nyár legmelegebb időszakában teljesen kiszorítja a használatból a bőrkéztyűt. A west-endi kocsiúton az igen divatos kockás mosó vászontakarókon kívül feltűnnek a legfinomabb gyajukémből készült rojtos kocsitakarók s kivált hölgyek használják előszeretettel. Az impregnált szövethöz való kocsitakarók bírral vannak szegve. Lovaglás, hoz, de főképp automobilon divatba jött a bőrnakendő. Sötétebb és világosabb szürk és drapp színekben viselik e lágy és finom szövethöz való nyakendőt, mely matrózosomóra köthető.

Divatkörökben sokat várnak attól a befolyástól, melyet a „Her Majesty's Theatre”-ben már nyolcvan évvel ezelőtt „The last of the Dandies” című darab, a férfi-divatra fog gyakorolni. A darab főszerepét Mr. Tree, London egyik lelegegységű színésze játssza és mint d'Orsay gróf oly öltözetben jelenik meg, mely férfikörökben általános föltűnést és bámulatot keletkeztet. Tree, aki gróf d'Orsay szerepében az akkori divatfőúr és divatalkotó ábrázolja, több pompás öltözetet mutat be s nemcsak művészi játékával, de rubáinak kifogástalanságával is elragadja a londoni urakat és — hölgyeket egyaránt.

Az új redingót nagyobb és mélyebb mellű kihalasztat már határozottan gróf d'Orsay öltözete szerint készítik, s nem lehetetlen, hogy a jövő ily szezon alatt gróf d'Orsay nyakendőjével és magassabb szabású fehérr mellényével is találkozunk.

Mangold Béla Kolos.

— **Humberték arcképe.** A dicsőség manapság tudvaleg a képeslevelezőlaplappal kezdődik. Akinek az arcképe még nem diszeleg anizsen, az nem híres alak. Humbertné is ott adódott át a hallhatatlanságnak, amikor nemrégiben az első képeslevelezőlap került az ő képmásával a párisi kirakatokba. Humbertné e levelezőlapokon a parkjában látható, bokrok-tól környeztetten. A párisiak természetesen bulvárságot csinálnak ebből a képből. A rendőrséget bosszantják vele, efféle találós képek minősítik. A címe: „Az üres lélek”. És alatta ez olvasható: „Hol van Crawford?” Es némi keresés után rá is lehet akadni a bokrok ágai között Crawfordra, egy nagy tengeri malaora. Hogy miért jelenik meg tengeri malac képében Crawford, ez már a magasabb szimbolizmus titka. De nemcsak arról a képről beszélnek Párisban, hanem azokról az arcképekről is, amelyeknek alapján most annyi hivatalos és díletáns rendőr üldözi Humbertéket. Ezekről az arcképekről különös dolgokat beszél el a Matin. Egy társaságban, amelyben Humbertéknek több ismerőse is volt, sokat beszéltek ezekről a hivatalos arcképekről s a jó ismerősök azt állítják határozottan, hogy éppenséggel nem hasonlítanak élő modelljeikhez. Egy hölgy részletesen is boncolgatta a dolgot és a következtetést mondotta:

— Itt van például Thérèse Humbert. Az arcképen meglehetősen természetesnek látszik; ez helyes. Csak hogy a képen úgy látszik, mintha szép volna, pedig éppenséggel nem az. És semmi sem könnyebb nála, mint az, hogy hajzatának egyszerű megváltoztatásával felismerhetetlenné tegye magát. Egyszer a szemem látásra csinálta meg ezt a boszorkányságot s szinte szólni sem tudtam a meglepetéstől. Vagy vegyük Frédéric Humbertet. A rendőrségi arcképen puha kalapot visel. Ha cilindert vesz fel, akkor egészen más ember. Roman Daurignac a hivatalos arckép szerint körszákkalt visel, valójában azonban Napoleon-szakálva. Visel Daurignac kisasszony, az „örökös” menyasszony husz arcképe közül éppen azt választották ki, amelyik a legkevésbé hasonlít rá. Egy olasz kalap van rajta, amelyet tíz évvel ezelőtt viselt, s attól alig lehet megismerni. És mind ez nem tréfa. A Matin még azt is mondja, hogy alig akadt még Humberték ismerősei között valaki, aki így nem kiáltott volna fel:

— Ugyan, ezek nem ok!...

— **A boldog Sámuel.** Rockland nyugat-virginiai városkában egy Swann Sámuel nevű ötvenéves legény régóta sóhajtozott a negyvenes Edwards Mari után, aki említett kora ellenére is léányosabban volt még. A szerelmes agglagény fölbuzdulásában nagy fogadást tett. Ünneppélyesen megfogadta, hogy ha imádottja kezét és szívét neki adja, akkor olyan lakodalmat csap, amilyen még nem volt Rocklandban. Végre is megesezt a léány szíve Sámuelen és boldoggá tette a kezével. Sámuel pedig állta a fogadást, mert menyegzője napján hatalmas falragaszokon ősök betűkkel hirdette, hogy mindazok, akik csak elolvassák a plakátot, egytől-egyig hivatalosak Swann Sámuel lakodalmára, ahol is szívesen látják és dusan megvendéglélik őket.

— **Érdekes számok.** Az amerikai Szabadság közli ezeket a figyelemreméltó apróságokat. Az amerikai acéltruszt elnökének jelentése szerint az acéltruszt 1901 március 29-től 1902 március 28-ikáig 13,326,705 tonna vasföldet bányászott, 91,079,142 tonna kokszt égetett, 7,152,121 tonna anyag került ki olvasztóból, vagyis az egész Egyesült-Államokban előállított nyers anyag negyvenöt százaléka. Az acél-előállításnál 315,662,891 dollár volt az egyévi kiadás, a koks-égetésnél 12,453,346 dollár. A munkások száma átlag 158,263 volt, akiknek bér fejében 112,820,198 dollárt fizetett a trust egy év alatt.

— A hivatalos kimutatás szerint az elmúlt év július, augusztus és szeptember hónapjaiban az amerikai vasutak kétszáznegyven embert öltek meg és 2622 embert sebesítettek meg összejöttüközés és kocsiklás következtében. A vasutak által bármilyen módon megölt emberek száma a három hónap alatt összesen húsztízszázötvenöt, a sebesültek pedig 10,487. Maguk a társulatok a három hónap alatt 1,842,224 dollár anyagi kárt szenvedtek. — Megbízható kimutatás szerint Amerika az elmúlt évben 17,141,247 tonnát tubákot fogyasztott el. Csak magában New-York városában mintegy hatszáznegyven ezer font ilyet fogyasztott el. A tubákfogyasztók száma nagyon megsaporodott, mivel 1900-ban csak 13,616,153 font tubák fogyott el s így az elmúlt évben 3,525,094 fonttal volt nagyobb a fogyasztás.

— **A világ legnagyobb vitorlášahajója.** Május 7-ikén bocsátották vízre Bremerhavenben a Prusseen nevű ótárboos vitorlášahajót, mely jelenleg a világ legnagyobb vitorláša. Eddig ugyanis a Potosi volt a legnagyobb vitorláša a világon. A Prusseen tonnatartalmát tizenkétezer, vagyis háromezer tonnával több, mint a Potosié. Nyolcezer tonna árut vihet magával; hossza 133-5 méter, szélessége pedig 16-40 méter. A horgonyok súlya 3850 kilogramm. A ki- és berakáshoz a hajó négy nagy gözdaruval van ellátva. A tartalékvitorlákat nem számítva, a hajónak negyvenhárom vitorlája van, melyeknek felülete 5560 méter. A nagy árboc magassága hatvannyolco méter.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása.

Budapest, június 4.

A földmívelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítóktól beérkezett jelentések szerint, bár sok a panasz a rozsdá miatt, a növényzet fejlődése mégis normálisabb lett és főleg a rozs fejlődésére hatott jótékonyan a száraz időjárás. A vetések sárga színüket jobbra elvesszették, az ősziék és a tavasziki egyaránt nagyobbára zöld színben pompáznak. A kukorica kezd magához térni, habár alacsony s esőre nagy szükség volna. A rozsa az ország sík vidékein leginkább a buzában, a tavaszikiak közül pedig az árpában és néhol a zabban mutatkozik; de eddig még túlyomó részben az alj leveleken és csak helyenként a buza felső levelezen. Minthogy azonban a buza most hajta kálászát, eméllőgva a rozsdalepett vidékeken a gazdák aggodni kezdenek a bekövetkező jelentékeny rozsdakárok miatt. Így tehát, bár az idő most már kedvezőbb, a szárazabb és melegebb időjárás sem hozta még meg minden téren a tulajdonképpeni nyugodtabb állapotot. Május hó utolsó harmadában is volt árvis és pedig kisebb mértékben Mártonszék- és Bihar-vármegyékben, nagyobb mértékben Szilágy-vármegyében, ahol a május hó 26-iki felhősakadás következtében a Kraszna több község határát részben elöntötte. Ugyanott ekkor nagyobb területen jéges is pusztított. Jelentéktlenebb jéges volt még Fejér-, Komárom-, Sopron-, Szatmár-, Krassó-, Szörény-, Alsófehér-, Hunyad-, Maros-Torda-, Nagyküküllői-, Szolnok-Doboka-, Torda-Aranyos- és Udvarhely-vármegyékben. Kődöt jelentettek Komárom- és Maros-Tordavármegyékben.

Az őszi buza vetések fejlődése normális volt, bár a rozsdá különösen a Tisza-Maros szögén és főleg Torontál- és Temesvármegyékben föllépett és meglehetősen elterjedt. A gaz terjedése felől is hallhatók panaszok. Rovar és fereg helyenként szintén okoz kárt. Mindezek ellenére a buza országwide még kielőgőnek sőt néhol jónak jelezhető a további időjárástól függ természetesen, hogy mennyiben fog megfelelni a hozatástól reményeknek. Legjobb, azaz közepesen áll a buza a Duna jobb partján és a Duna-Tisza közén; a rozsdakárok miatt némileg visszaesett a Tisza-Maros szögén és a Duna bal partján. Javultak a vetések a Tisza bal és jobbpartján és a Királyhágón túli részeken. A tavaszi buzavetés is javultak.

Az őszi rozs sokat javult az utóbbi napokban. Általában a rozs kielőgő, sőt néhol jó termésre is nyújt kiálatást, mert a megdött rozsok is talpra állottak. Legjobb áll a rozs a Duna jobbpartján, a Duna Tisza közén és a Tisza-Maros szögén.

Az őszi árpa vetések általában kielőgően állanak, jóllehet az őszi terjed és kárt okoz az árpában. A tavaszi árpa vetések meglehetősen javultak, de még mindig nem mondhatók általánosságban kielőgőeknek.

A zab vetések bár ujjában szintén meglehetősen javultak, országosan átlagban mégis alig kielőgőek. A reepe eredménye előreláthatólag az utófogyok okozta károk miatt általában a remélnél gyengébb lesz.

A kukorica vetések hiányosan keltek és gyengén fejlődtek, sőt helyenként kiszáradtak, ahol részint újból kukoricával, részint kóssal pótolatnak. A meleg időjárásra javulni kezdenek.

A korai burgonya több helyütt hiányosan kelet, fejlődésében hátramaradt. A hegyvidékek némely helyén, ahol túl sok volt az eső, az elvetett gumók megromlottak, részben új föltétéssel is pótolatnak. A kertvelvények hüvelyesek és káposztalékú lassu fejlődését a legutóbbi időjárás előmozdította. Az újra elvetett bab, uorka és dinnyeték jól keltek, a borsó virágzik, a káposzta és egyéb palánták részben még kiültetés alatt állanak, részben az előző esők hatására jól megeredtek.

A kőles fejlődését meleg napok elősegítették. A kőles részint már kikélt, részint még csak most vetik. A kikélt vetést több helyütt elejték a gyomok. A len és kender vetések fejlődése ujjában jól megindult és sűrűségük is kielőgő. A dohány korábbi kiültetése jól megeredett, de lassan fejlődik. A cukorrépa és takarmányrépa vetések jól fejlődnek.

A mesterséges takarmányok közül a lucerna többnyire gyenge. A lóhere még gyengébben fejlődött, mint a lucerna. A zabos búkköny az ország déli részén kielőgően, egybűtt lassan fejlődik. A csalamádé-vetések jól keltek, de gyomosak és sárgák s csak ujjában kezdenek javulni. A rétek tűnővését a legutóbbi napok kedvezőbb időjárása előmozdította. A legelők szépen javulnak, de több vidéken ezeket sem tartják kielőgőnek.

A szőlők fagyolt megkímélt részében — kivéve az erdőfőrszi vármegyékben — a bajtások erőteljesen és jól fejlődnek; helyenként már a fűriük bimbózása is mutatkozik. A gyümölcs termését a korai félésegeknél a fagy tönkretette. A kősi gyümölcsstermesz kiálatást a fagyon kívül helyenként jégeső, továbbá a virágzások volt esőzész, valamint hernyók és cserebogarak pusztításai mindinkább csökkentik.

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesület igazgatósága tegnapi délelőtti lovag Falk Zsigmond elnökele alatt ülést tartott, amelyen mindenkéltől a bizottságokat választották meg. A végrehajó bizottság tagjai lettek: Matekovits Sándor, Burchardt-Béla, Várkonyi Konrád, királdi Herc Zsigmond, Molnár Mihály, Neuschloss Marcel, Palóczy Antal, gömöri Szontagh Pál és Thaly Zsigmond. Hivatalból tagjai a bizottságnak gróf Zichy Jenő elnök, lovag Falk Zsigmond és Thék Endre alelnökök, Czettel Gyula pénzügyi bizottság elnök és Gelléri Mór igazgató; jegyzője dr. Soltész Adólf titkár. A bizottság elnökévé Matekovits Sándort választották meg, akinek eddigi működéséért az igazgatóság hálás köszönettel fejezte ki. A pénzügyi bizottság tagjai lettek: Adler Károly, Czettel Gyula, továrosi Fischer Ignác, Glöck Frigyes, Topits Alajos József és Vikár Béla. A választás után Gelléri Mór igazgató nagy figyelemmel hallgatott emlékbeszédet tartott Ráth Károly fölött.

Méhészek a miniszternél. A magyar országos méhészeti egyesület, elnöke, Vámosy Mihály nyugalmazott főigazgatói igazgató vezetése alatt ma küldöttségel tisztelettel Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternél, hogy megköszönje a gödöllői állami méhészgazdaság létesítését. A küldöttség arra kérte a minisztert, hogy fogadjon el az egyesület örökös disz-elelnökségét és engedje meg, hogy a szegénysorsu méhészek támogatására létesített 1000 koronás segély-alap Darányi-a-pap címet viselhesse. A miniszter készségeggel teljesítette a méhészek kérelmét s megígérte, hogy mindenkor készséggel fogja törekvéseiket támogatni, Lieber Józsefnek pedig, aki az 1000 koronás alapítványt tette, külön is megköszönte áldozatkész-ségét. — Az egyesület Maday Lázló miniszteri tanácsost és Saároosy-Kapeller Ferenc osztálytanácsost örökös disztárgajává választotta meg.

Budapesti kereskedők mozgalma. A budapesti kereskedőknek a fogyasztási szövetszettek ellen és az élelemser-hamistási ügyben megindult mozgal-mának a szervező bizottsága ma tartotta utolsó ülést. A végrehajó-bizottság elnökei Wühinger Ferenc és dukai Takács Gyula, alelnökei Vogel Gyula, Szimon István, jegyzője Ocsényi Zoltán.

Uj ipartársulat. A fővárosi kisvendéglősök és korosmárosok ipartársulatot alakítanak, amely e hó 6-ikán délután fél három órákor tartja alakuló köz-gyűlését az új városháza közgyűlési termében.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatóságai köze-tük fözetni lét jelentése.) Csekély hozatalok mellett nem fejlődhetett ki élnék üzlet; a forgalom nagyon is közepes volt, az árak azonban nagyjában változatlanok. Spárpa minthogy most már nagy mennyiségben kerül a piacra, értékében csökkent és a kínálat föltul-mulja a keresletet. Vaj- és tejtermékekben szintén nagyobb készletek gyűlnek, az üzlet azonban túró kivételével még mindig kielőgő, túró a mostani meleg időben alig bírja ki a szállítást és sok esetben utközben megromlik. Huslélek és füstölt husokban csendes az üzlet. Mai nagybani jegyzések: Husfélék: vidéki marhahus eleje 62—72, hátújjá 72—88 korona 100 kg.-ként, öltött borjú bőrből borhen, levomás nélküli 68—70 fillér kgmónként, öltött sertések szalonnával együtt 30—100 és lehuzott sertésűs 94—104 fillért jegyzett kgmónként. Tojásban az üzlet ma szilárdabb volt, mint az előző két napon és I. r. friss telt ártódi áru 55 és erdőlyi 53 koronát jegyzett eredeti ládánként. Vaj: I. n. v. édes tejszínű készült

teavaj 1/2 kilós darabokban 2.20-2.30, 5 kilós darabokban 2.—2.10 és jó irissz 1.50-1.60 korona gkmönként minőség szerint. Vadfélék: Ozelek 1.50-1.60 koronás gkmönkénti árban nyertek elhelyezést. Spárga: szőő 0.90-0.80, közép 0.80-0.40 és vékony leve 0.10-0.25 koronát jegyzett gkmönként. Elő és vágott baromfiiban változatlan az üzlet.

Szezárok. A kontingens nyersszesz ára Budapestben pénzben 39.— korona. áruban 39.50 korona. Bécsben a kontingentált készáru pénzben 37.80 korona, áruban 38.20 korona.

Közvágóhídi sertészsír. (Hivatalos jelentés.) Készlet 543 darab. Erkezett 760 darab. Összesen 1293 darab. Eladtak 721 darabot. Maradt 572 darab. Mai árak: Oreg eszterendő sertés: —80 korona, másodrendű 75-80 korona silány —80 korona. Fialat nenez 78-80 korona. középsúlyú 80-86 korona. könnyű 72-80 korona. Malac —80 korona 100 kilogrammonként élőszuliban, minden levonás nélküli. A vásár lanyha volt.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, június 4.

A mai buzaüzlet nyugodt hangulattal nyílt meg. Forgalmomba került 23.000 métermássa buza egyes fétéleknél néhány fillérrel alacsonyabb áruon. Később javult a hangulat és a tegnapi árakat fizették.

Tengerben szilárd volt az irányzat.

Más gabonaműveken nem történt árváltozás.

Eladottak.

Buza. Tiszavideki: 150 mm. 79 k. 9 K. 77 1/2 i., 3000 mm. 79 k. 9 K. 76 1/2 i., 190 mm. 79 k. 9 K. 70 i., 100 mm. 79.5 k. 9 K. 65 i., 250 mm. 78.5 k. 9 K. 67 1/2 i., 350 mm. 77.5 k. 9 K. 70 i., 100 mm. 77 k. 9 K. 50 i., 300 mm. 77.2 k. 9 K. 57 1/2 i.

Hódmezővásárhelyi: 2000 mm. 77 k. 9 K. 60 i. Szentesi: 200 mm. 77.5 k. 9 K. 65 i.

Bihari: 300 mm. 77 k. 9 K. 42 i. Fejérmegyei: 200 mm. 77 k. 9 K. 55 i., 400 mm. 76.5 k. 9 K. 40 i., 1100 mm. 76 k. 9 K. 35 i., 600 mm. 74.4 k. 9 K. 30 i., 300 mm. 74.4 k. 9 K. 30 i.

Pestmegyei: 900 mm. 77 k. 9 K. 60 i. Kalocsai: 1180 mm. 77 k. 9 K. 50 i.

Bajai: 1190 mm. 77.4 k. 9 K. 85 i. Baskai: 100 mm. 76 k. 9 K. 50 i., 200 mm. 75 k. 9 K. 45 i.

O-Becsei: 200 mm. 75 k. 9 K. 45 i. Verbázi: 2900 mm. 75.7 k. 9 K. 47 1/2 i.

Dunai: 490 mm. 77.4 k. 9 K. 40 i., 900 mm. 77 k. 9 K. 57 1/2 i.

Baktárúri: 1100 mm. 76 k. 9 K. 20 i. Mind három hónapra.

Rosz: 600 mm. 7 k. 30 i. Arpa: 180 mm. 6 k. — i.

Zab: 100 mm. 7 k. 32 1/2 i. Köles: 350 mm. 5 k. 25 i.

Tengeri: 300 mm. 5 k. 27 1/2 i. tiszai, 760 mm. 5 k. 07 1/2 i., Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktörzsde sokasági szerint készpénzben 50 kilogrammonként — A minőség heklitőreinként és kilogrammonként.

Table with columns: B u z a, Kilós, Kiloqramm APS, Kilós, Kiloqramm APS. Rows include Tiszavideki, Fejérmegyei, Pestvidéki, Bántási, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonaműveket, Kilós, Kiloqramm APS. Rows include Rosz, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőszület folyamán a következő kölések történtek:

Table with columns: Októberi buza 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Juliusi tengeri 1902., Aug. tengeri 1902., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1902.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Októberi buza 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Juliusi tengeri 1902., Augusztusi tengeri 1902., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1902.

Table with columns: Déltől 6 óraker zárul: Buza októberre 1902., Októberi rozs 1902., Októberi zab 1902., Juliusi tengeri 1902., Augusztusi tengeri 1902., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1902.

A budapesti értéktörzsde.

Az előtörzsde csekély üzlet mellett nyugodt irányzattal folyt le: némi érdeklődés csak az Államvasúti részvények iránt nyílvánult, melyek kedvezőbb államosítási hírekre emelkedtek.

A déli tőzsdén azonban ismét erőt vett a higadtság, melyre a bepolitikai viszonyok szolgáltatták az okot.

A forgalom mindvégig korlátozott volt.

Valuta és érváltó változatlan.

Előtörzsde. Osztrák hitelrészvény 688.25-689.25-688.50 Magyar hitelrészvény 710.—709.50 Jelzálogbank részvény 469.—. Koronajáradék 97.30. Államvasúti részvény 693.25-694.25-693.75. Alpeisi bányarészvény 412.— korona.

A déli tőzsdén a következő árakban volt forgalom: Koronajáradék 97.30 százelek. 4/10-os Fővárosi kölcsön 101.—101.50. Magyar hitelbank részvény 707.—. Jelzálogbank részvény 469.50-468.—. Leszámlítóbank részvény 438.—. Osztrák hitelrészvény 689.—686.—. Kereskedelmi bank részvény 2695.—2615.— Magyar Asztalt részvény 160.—. Budapesti Fővárosi Takarékpénztár 2185.—. Rimamurányi vasmű részvény 617.—. Közúti vaspályarészvény 621.60-620.—. Déli vasúti részvény 68.—. Államvasúti részvény 693.50-694.50-691.75. Német birodalmi márka 117.83 korona.

A 4 órai záratok maradt: Osztrák hitelrészvény 688.75. Magyar hitelrészvény 710.50. Leszámlító 488.—. Rimamurányi vasmű részvény 617.—. Osztrák-Magyar államvasúti részvény 698.75. Közúti vasút 621.—. Villamos vasút 313.— korona.

A budapesti terménytorzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfoalyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 46.—54.— korona, vörös aprózemű 35.—40.— korona, vörös erélyi — korona. vörös bántási — korona, középszemű 42.—46.— korona, nagyszemű 48.—52.— korona. Disznószőr: budapesti 61.50-62.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 54.—55.— korona, 3 darabos 56.—56.50 korona, üstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.—18.50 korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 19.—19.50 korona, 85 darabos 21.50-22.— korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.25 korona, 100 darabos 18.50-19.— korona, 85 darabos 21.—21.60 korona. Szilvai: slávnai 21.—21.60 korona, szerbiai 19.—19.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi gabonatorzsde.

Bécs, június 4. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) New-York nem éppen jelentéktelen gyengüléssel adott hírt. Forgalom buzában nyugodtan kezdődött. Május-juniusra buza ismét 10 fillérrel emelkedett, őszre ellenben csak két fillérrel, egyébként 2-4 fillérrel a javulás kab kivételével, amely őszre 7-8 fillérrel emelkedett. Buza május-juniusra 9.45-9.60, buza őszre 8.31-8.37, rozs május-juniusra 7.75-7.77, őszre 7.10-7.12-7.—, zab május-juniusra 7.51-7.53, tengeri május-juniusra 5.40-5.43, tengeri július-augusztusra 5.41-5.46, repce augusztus-szeptemberre 12.10-12.30, zárlatok buza május-juniusra 9.54. őszre 8.29-8.31, rozs 7.08, tengeri május-juniusra 5.41, július-augusztusra 5.44, rozs május-juniusra 7.78-7.75 korona.

A bécsi értéktörzsde.

Az előtörzsden kedvező hangulat uralkodott. A déli tőzsdén esőndes forgalom mellett indult, általában gyöngye irányzattal. Később az irányzat továbbra is lanyha maradt.

Zárlat Hitelrészvényekre gyöngye, végül szilárd.

Bécs, június 4. (Magyar értékek zárlatai. 4/10-os aranyjádék 120.60, tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 162.75. Magyar vasúti kölcsön ezüstben 100.60. Magyar keleti vasúti állami kötvény 119.80. Magyar leszámlító- és pénzzártóbank 436.—. Rimamurányi vasmű részvény 614.75. Magyar koronajádék 97.85. 4/10-os Magyar földtörzs. kötvény 97.70. Magyar hitelbank részvény 708.—. Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 250.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 380.—. Magyar keresek. bank —. Magyar cukoripar 1290. Bécs, június 4. (Osztrák értékek zárlatai. 4/10-os papírjádék 101.70. 4/10-os osztr. aranyjádék 120.70. 1860-os sorsjegye 163.—. Osztrák hitelrészvény 439.—. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankkegyesület 434.25. Osztrák-magyar bank 1693.—. Déli vasút 67.—. Csanaözönjádék részvény 879.—. Dohányrészvény 293.50. Csanaözönjádék és királyi arany 11.33. Német bankváltó 117.27. 4/20-os ezüstjádék 101.55. Osztrák koronajádék 96.70. 1864-iki sorsjegye 251.—. Osztrák hiteltörzsde részvény 687.—. Unionbank 543.—.

Osztrák Länderbank 423.—. Osztrák-magyar államvasút 698.—. Elhavölgyi vasút 452.50. Alpeisi bányarészvény 413.—. 20 irak. arany —. 18.07. Londoni váltóár 240.27. Bécsi tranway Lilt B.—. Bécsi tranway Lilt A. 283.—. Liptói kőb. 383.—. Javult.

Bécs, június 4. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déltől magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 688.50 Magyar hitelrészvény 709.—. Angol-Osztrák bank 279.75. Bécs bank-egyesület 455.—. Union bank 544.—. Länderbank 424.—. Osztrák-magyar államvasút részvény 698.50. Déli vasút 67.50. Elhavölgyi vasút 453.50. Eszaki nyugati vasút részvény —. Dohányrészvény 294.50. Rimamurányi vasút 617.—. Alpeisi bányarészvény 411.—. Májusi jádék 101.70 Magyar korona jádék 97.85. Török sorsjegyek 106.75. Német birodalmi márka 117.33. Napoleond'or 19.07.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, június 4. (Üzletes tudósítás.) Minthogy a tegnapi külföldi tőzsdék semmiféle buzdított nem nyújtottak, itt is nagyon esőndes volt a forgalom. Az a nézet jutott kifejezésre, hogy a délfrikai békés állapotok helyreálltát ellenkítő hatást fog gyakorolni a nemzetközi kereskedelmi forgalomra. Bányáértékek nem egységesek. A második órában tulajdonom volt a realizáló kedv, kis forgalom mellett. Zárlat Londonra gyöngye. Magánatlab 21/4/10.

Berlin, június 4. (Zárlat.) 4/20-os papírjádék —. 4/10-os osztrák aranyjádék —. Elhavölgyi vasút —. Magyar koronajádék 98.25. Osztrák-magyar államvasút 148.90. Kassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 85.15. Magyar vasúti beruhászi kölcsön 100.50. Alpeisi bányarészvény —. Disconto-Commandit 187.75. Altaianci villamosági Edison 138.60. Geisenkircheni 173.25. Laura-kohó 207.75. 4/20-os ezüstjádék 101.75. 4/10-os magyar aranyjádék 101.75. Osztrák hitelrészvény 215.50. Déli vasút 18.—. Károlyi Lajos vasút 100.30. Orosz bankjegyek 216.25. 4/10-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz jádék —. Magyar hitelbank —. Dynamit Irui 175.40. Harpeni 180.10. Az irányzat gyenge.

Berlin, június 4. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4/10-os magyar aranyjádék 101.75. Magyar koronajádék 98.25. Osztrák hitelrészvény 216.—. Osztrák-magyar államvasút 150.25. Déli vasút 17.40. Eszaki nyugati vasút —. Elhavölgyi vasút —. Orosz bankjegyek —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 210.25. (Ultimeo.) Lombard —.

Páris, június 4. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút 752.—. 4/10-os osztrák aranyjádék 101.80. Osztrák Länderbank —. 3/10-os francia jádék 103.92. Ottomobank 674.—. 3/10-os francia jádék 103.—. Alpeisi bányarészvény —. Déli vasút 82.—. 4/10-os magyar aranyjádék 104.—. Párisi bankrészvény 1046.—. Olasz jádék 103.35. Francia törleszt. jádék 101.—. Osztrák földhiteltörzsde részvény 1315.—. Török dohányrészvény 323.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, június 4. (Zárlat.) 4/20-os papírjádék 101.80. 4/10-os osztrák aranyjádék 102.90. Magyar koronajádék 98.20. Osztrák-magyar bank 115.50. Déli vasút 18.10. Elhavölgyi vasút 116.—. Londoni váltóár 204.82. Bécsi bankkegyesület 115.70. Villamos részvény —. 3/10-os magyar aranykölcsön 86.30. 4/20-os ezüstjádék 101.70. 4/10-os magyar aranyjádék 101.80. Osztrák hitelrészvény 215.80. Osztrák-magyar államvasút 149.10. Eszaki nyugati vasút 112.50. Bécsi váltóár 85.75. Párisi váltóár 81.20. Unio bank —. Alpeisi bányarészvény 206.—. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, június 4. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arólyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 216.80. Német bank —. Disconto 188.25. Berini kereskedelmi bank 150.40. Geisenkircheni 148.10. Harpeni 180.—. Laura-kohó 208.50. Olasz jádék —. Nyugodt.

Hamburg, június 4. (Zárlat.) 4/20-os ezüstjádék 101.50. 1860. sorsjegye 158.50. Déli vasút 17.75. 4/10-os osztrák aranyjádék —. Osztrák hitelrészvény 216.20. Osztrák-magyar államvasút 148.75. Olasz jádék 102.70. 4/10-os magyar aranyjádék 101.90. Az irányzat szilárd.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Június 4. A sertésüzlet irányzata változatlanul gyöngye. A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű 100-102 fillér. Oreg közep (páronkint 300-340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm feldi súlyban) — fillér. Fialat nehéz (páronkint 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 106-108 fillér. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. M a g y a r s z e d e t t: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feldi súlyban) — fillér. Közép (páronkint 240-280 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. R o m a n i a i: Nehéz (páronkint 320 kilogramm feldi súlyban) — fillér. Közép (páronkint 250-320 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. IV. R o m a n i a i e r e d e t t (S t a c h l): Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — V. S z e r b i a i: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feldi súlyban) 106-107 fillér. Közép (páronkint 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 105-106 fillér. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 102-104 fillér.

Serléletszám 1902. június 2. napján volt készlet 44.839 darab. — 1902. június 3. napján lehajtott 1944 darab. 1902. június 3. napján elszállított 383 darab. 1902. június 4. napjára maradt készletben 46.400 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Június 4. —

Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter Csaykovits Gyula szatár-németi kir. törvényszéki díjnotk a debreczeni kir. törvényszékhez irnokkát nevezte ki. A váliás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter Pogány István Nagy-Küküllő vármegye népoktatásügyének vezetésével megbízott kir. segédtanfelügyelőt a VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába, ugyan-ezen vármegye kir. tanfelügyelőjét, Nehéz János vajdahunyadi állami elemi iskolai igazgató-tanított a X-ik fizetési osztály harmadik fokozatába, Hunyad vármegye kir. segéd-tanfelügyelőjét, Simoncsics Antal okleveles polgári iskolai tanított a csongrádmezei kir. tanfelügyelőgéshez a XI. fizetési osztály harmadik fokozatába tolnokká kinevezte. A marosvásárhelyi kir. törvényszék elnöke Kacsó György marosvásár-

helyi kir. ítélőtábla hivataloslag a maros-vásárhelyi kir. járásbíróshoz hivataloslagá vezette ki.

Kivétel. A m. kir. igazságügyminiszter Dr. Meszinger Mór znió-váraljai grófok ügyvédje a beosztásában, Török Béla tomes-kubini járás. fősztigabíró a lehrtempioni és Pongrácz Miklós viogai járás. fősztigabíró a tomesvári kir. ügyesség kerületbe ügyességi megbízottak, Hercz Mór znió-váraljai lakos ügyvédjelölt pedig a znió-váraljai kir. járásbíró mellett alkalmazott ügyességi megbízottak állandó helyettesül rendelke ki.

Áthelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter Adler Adolf nyiregnyázi kir. ügyességi és Konrad Emil Borotóy-ujtali kir. járásbírósi irokokat a debreczeni kir. járásbíróshoz helyezte át. — A vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter Mikler Sándor, hunyadmegy kir. segédintézményel, jelenlegi minőségében Bihar vármegybe, Hajnal Bernát szepes vármegy kir. tanfelügyelői tolnokot, jelenlegi minőségében, Nagy-Küküllő vármegybe áthelyezte.

Pályázatok. A brassói kir. törvényszéknél 500 korona évi fizetéssel, 140 korona lakpénzzel és természetben, esetleg készpénzben kiszolgáltatandó 100 korona ruhalteleményei javadalmazott III. oszt. hivataloslag állásra, — a pozsonyi kir. pénzügyigazgatóságuknak fizetéses levő pozsonyi m. kir. adóhivatali évi 1600 korona fizetés és 450 korona lakpénzzel javadalmazott s a fizetés kétharmadával felőre tisztii biztosíték letételének kötelezettségével járó adóhivatali segédi állásra pályázat hirdettek.

Pályázat visszavonása. A szász-regei kir. járásbírósgnál megtresdó irnoki állásra f. hó május 25-ikén hirdetett pályázatot a maros-vásárhelyi törvényszék elnöke visszavonta.

Napirend.

Napár: Csütörtök, június 5. — Római katolikus: Bonifác ptk. — Protestáns: Bonifác. — Görög-orosz: (május 23.) Aldoó csütörtök. — Zsidó: Jjar 29. — Nap két: 3 óra 49 percek. — Nyugszik: 7 óra 35 percek. — Hold két: 3 óra 15 percek éjjel. — Nyugszik: 6 óra 37 percek délután. — Ujhold 7 óra 11 percek délelőtt.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor

A közoktatási miniszter fogad d. u. 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor.

A igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

A képviselőház elnöke fogad délután 2 órakor.

Nemzeti Szalon nyári kiállítása (Ferenciek-tere 6. sz.) d. e. 9 óráig este 7-ig. Belépőj 50 fillér.

Nemzeti Múzeum. Természettajzi tár. Nyitva d. e. 9 órától délután 1 óráig. Többi tarai 1. korona belépőjijal tekinthetők meg.

Iparművészeti múzeum délelőtt 9 órától d. u. 1-ig.

Technológiai iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 1 óráig.

A földtani intézet muzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-10 1 óráig.

Kereskedelmi múzeum a városligeti iparcsarnokban d. e. 9 órától 6-ig.

Múzeumi könyvtár délelőtt 9 órától 1 óráig.

Académiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig, és délután 3-8 óráig.

Iparművészeti múzeum és iskola könyvtára d. e. 10-12-ig és este 16-7-16 9-ig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10 órától 1 óráig.

Magyar kereskedelmi múzeum könyvtára és tudakozó osztálya délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3-6-ig.

Az új országgház kupolacsarnoka és lépcsőháza, délelőtt 9 órától este 6 óráig. Belépőj 1. korona.

Mentőegyesület helyiségei Markó- és Sölyom-utcák sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Öffel-elkiállítás a belügyminisztériumban délelőtt 11-10 1 óráig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 7 óráig.

Állatkert a Városhozton nyitve egész nap. Belépőj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 22. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-16 délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az új letvetésesség árusítások is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külügyi kirendeltség központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 22. szám alatt.

Időjelzés.

— **Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.** —

Budapest, június 4.

Északi és Közép-Európát magas nyomás borítja, melyet északnyugaton meg északkeleten depressziók határolnak. Európa időjárásában lényegesebb változás nincs. Hazánkban az idő meleg volt s sok helyütt, főleg a Dunántúl, meg az ország északi részén előfordultak zivataros esők.

Küldés: Meleg és tulnyomón száraz idő várható zivataros esőkkel.

Vizállás.

	Jun. 4.	Jun. 3.	Jun. 2.
Ann Duna	Schärding 2,95 2,05	Passau 4,11 4,17	Linz 1,73 1,80
	Bécs 1,09 1,06	Pozsony 2,59 3,04	Komárom 4,09 4,29
	Budapest 2,74 2,85	Paks 3,53 4,42	Mohács 4,50 4,21
	Gombos 4,50 4,67	Újvidék 4,49 4,42	Panovoa 5-6-6-
	Orovoa 4,44 4,48	Magyarfalva 2,74 0,72	Zalozna 1,42 1,88
	Trancson 0,91 0,89	Szurdok 1,13 1,14	Szeged 6,02 6,14
	Szabolcs 0,93 0,93	Sárvár 0,29 0,31	Győr 3,39 3,48
	Felső 2-2-2-	Zákány 1,19 2,29	Barca 2,18 2,28
	Rétek 3,11 3,27	M-Szerdah. 0,90 0,85	Szilcsok 2,42 2,24
	Mátravölgy 5,78 5,03	Dósa 0,86 0,46	Szatmár 1,32 0-0-
	Kraszn. N.-Majlony 0,57 0,80	Latorca Munkács 0-0-23	Laboreca Homonaa 0,60 2,30
	Ung. Ungvár 0,29 0,18		
Tisza	M-Sziget 1,18 0,0-	Tekoháza 0,60 0,67	V-Nagyony 2,07 2,01
	Tokaj 4,19 3,78	Tisza-Püred 5,72 4,48	Szolnok 9,15 6,14
	Csongrád 5,81 5,84	Szeged 6,02 6,14	Török-Boose 4,50 4,57
	Titl 4,32 4,23	Ócsény 0,24 0,52	Ócsény 0,24 0,52
Ócsény	Bórocz 0,95 0,95	Bodrog Zemplén 4,06 3,32	Zalca 2,22 2,34
	Hornád H-Nemőd 0,45 0,44	Borotó Margita 0,04 0,06	B-Ujfalva 0-0-0-
	Ócsény 0,24 0,52	N-Várd 0,34 0,39	Belyény 0,80 0,0-
	Tauka 0,23 0,34	Gurshono 0,40 0,34	Borosjenő 0-0-1,10
	Békés 1,66 1,80	Soboros 0-0-0-	Arad 0,12 0,13
	Maros Gy-Fehérvár 0,49 0,84	Branyoska 1,10 1,08	Sokolos 3,70 3,84
	Arad 0,12 0,13	Makó 1,23 1,30	K-Köstyél 1,20 1,10
	Temes 0,87 0,78	Bécs 0,93 0,13	Temesvár 0,87 0,78
	Becskek 0,95 0,97		

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Eredeti szarvok, szarvasmarák és juhek részére, 50 év óta a legjobb isztalóban használatban volt étvagy — hiány s rossz emésztésnél, a tej jeltársása és a ichenok tejtelőkésségének fokozására, csontorcsáké. — 1. doboz ára 1 korona 50 fillér, 12 doboz 6 korona. Kérni a fenti végjegyzégyel valódi. Kapható minden gyógyszerboltban és gyógyküretcsokkban. Forgár: Kwizda Ferencz Hémos, cs. és kir. asztig-minyter, román királyi és bolgár lepedelmi szavár szánál, kerületi ügyességi, Korneuburg, Bécs mellett.

Forgár: Török József gyógyszerár, Király-utca 12. és Andrássy-ut 20.

Akar pénzt

megtakarítani, úgy vásároljon alantii cipész-cégéül, a hol saját készítésű, elegáns, tartos és igen olcsó cipőt kaphi és pedig

Férfi: Legdiv. és legújabb Derby borjábőr-bakancs frt 3.50
Fekete vagy sárga buccás, fűző vagy cugos 2.20
Gombos, filz vagy eug. szalonnakabó, női 3.50, férfi 4.00
Férfi v. női fűzős cipő, amerikai boxbőrű, igen csinos 3.50
Chevrazr cipők 3.-, box vagy lak, angol bakancs 4.50
Fűzős vízbőrű 3.20, fekete vagy sárga borjábőrű 3.-

Női: Fekete v. sárga szorga fűző v. cugos 2.-, gombos 3.30
Cug. v. fűzős boxbőrű 3.50, chevrr fűző 4.-, gomb. 4.50
Lak, kivágott 1.50, keresztossal 2.-, rogatta 2.50
Fekete vagy sárga, fűző vagy gombos félcipő 2.20
Ebelesztin cugos cipő 2.50, rogatta 2.-

Árjegyzék, csomagolás és szállítóléül ingyen. Nem megfelelő kiserélek. — 10 forinton fölül bérmentve.

DÓCZI M.
Budapest, Kerepesi-ut 10. sz.

Guzi-kenőcs

A világhírű Guzi-kenőcs jósga verőkörmöt anynyira megrsaporította, hogy könytelen voltam cipőgyáramat nagyobbítani és így ozontul

Fűzlet Kerepesi-ut 30.

Fiók üzlet Deák-ter 6. alatt van. Mindenki, hogy meggyőződést szerzhessen világhírű kucsmák jósgáról, ki címét velem közli, 1 tégely Guzi-kenőcsöt és egy 10 oldalas képes árjegyzéket kap ingyen és bérmentve. Minden vetüm 1 pár elegáns sámfát és egy tégely Guzi-kenőcsöt, mely 6 óra elegetdés kap ingyen. Mértéknek elegendő, ha harisnyába egy papirlapra állva, a lábaltap körvonalat lerajzoljuk. **Nem megfelelőért a pénz haladéktalanul visszaadom.** Postaköltségy 30 kr.

Férfi, sáma cipő, erős 3.-
Elegáns, gavalier, fűzős 3.30
Divatos, barna, fűzős cipő. 3.50
Eleg. szalonnák, fűzős cipő 4.-
Gavallérbőz enyő fűzős 4.-
Tiszta, tükörbőrű sáma cipő 4.-
Fekete v. barna félcipő 2.50

Postal szétküldés az egész világba.

Agulár Ignác
Budapest, Kerepesi-ut 30.

Az emberek 80% szenved

gyomor- és bélhurttal, rossz emésztésben, fejfájásban, verszegényseben, almatlanságban stb. Ezeknek épp úgy, mint egészsegeseknek, mint leghatásosabb gyógyszer és tápszert az orvosok

HUNGARIA
kávé - különlegességünket

ajánlják, mely nem izgat, hanem táplál és a gyomrot tisztítja. Zamatja, íze olyan, mint a szemeskávé. Főtl. kávé nélkül készül.

Kitűnő gyermektápszert: 14 cermellal kúntatve. Sok ezer köszönő levél.

Egy kiló ára 1 forint 20 krajczár. 5 kilogrammos postacsomag minden állomásra bérmentve 5 frt 50 kr. — Megrendelésre postán utánvétel, vagy a pénz előleges beküldése mellett

SZALADY ANTAL-féle
Hungaria kávékülönlegességek gyárból BUDAPEST,
Andrássy-ut 86. Iroda: Hold-utca 13.
Raktár budapesti fogyaszatok részére: Brázay Kálmán urnál, Múzeum-körút 23. és minden jobb fűszerüzletben.

Acetylenlámpák,
koeli-, rúd-, pózna-, istálló-, kézi-, utcai-, udvari használatra. Különösen megbecsülhetetlen kertek, ligasok és verandák megvilágításánál. — Kaphatók:

Bárdi József-nél, Budapest
VI. kerület, Gyár-utca 48. szám.
Árjegyzék kívánatra ingyen.

BLUZOK. Egyedüli kizárólag BLUZARUHAZ

Zoltán Dezső, Király-utca 30. sz.

Fehér ajour battistából 1.50-161, sephir kemény sport gallérral 1.25, selyemből 4 firtól. Szilag és csipke kőzunka ajourral 10.-, Olaszfesti selyem blouz 7.50.

Szártó mühely! Szabott árak!
Vádják csak utánvételül, nyak, mellbőrű és ajúlhasos elegetdés mérték. Most nem felelő árakul vásárolsz.

5 koronáért kúnták 40% ágr., 50 darab, a sajtólánál megserdült, finom enyhe, pipereszappant, jász, méz, thelya, zereda, járómsi est, illat darabokból szepes deszavölgöztve.

Kann Ignác
Bécs, II. Lilienbrunnig 17.

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti Radó Antal.

Kiadja Lempel R. (Wodianer F. és fiai)
es. és kir. udv. könyvkereskedése
Budapest, Andrássy-ut 21. szám.
Egy-egy szám ára 30 fillér. Minden fűzet egyenkint is kapható.

Verses müvek. (Lyra és epika.)

Arany iskolai kiadás. Válogatott balladái. (11-12.) Toldi. (69-70.) Toldi estéje. (87-88.) Toldi szerelme. Szemelvények. (102-105.) Kisebb költeményei. Szemelvények. (74-75.) Az első lopás. Józsa ördöge. (101.) Katalin. Kevéháza. Szent László füve. (121-122.) Buda halála. (137-139.) Vojtina Ars poetikája. (144.) Ábrányi Emil. Márciusi dalok és egyéb költemények. (85.) Balassa Bálint. Válogatott költeményei. (188.) Berzesnyei Dániel. Válogatott versek. (3.) Csokonai. Dorottya. Vig eposz. (10.) Coppée. A kovácsok sztrájkja. — Radó Antal. (4.) Faludi Ferenc. Versei. (249.) Gadányi. A peleskei notárius. (79.) Heine költeményeiből. Endrődi Sándor. (132.) Kalevala. Fűzlet. Vikár B. (209.) Kislalud Károly. Válogatott költeményei. (19.) Kislalud Sándor. Válogatott regéli. (125.) Kölcsey Ferenc. Válogatott versei. (96.) Lenau verseiből. Feleki Sándor. (262.) A kuruvilág költésze. (42.) Magyar néphaladók. (52.) Magyar népdalok. (150.) Ovidius költeményeiből. Faulovics. (192.)

Petőfi összes költeményei.

A legicoisabb jegyzetes, tárgy szerinti csoportosított kiadás. **Akantz, Neogrady, Telegdy, Tull** képeivel. Szerkesztette **Bánoczy József.**

A helység kalapácsa. János vitéz. (163.) Elbeszélés költ. I-II. Radó V. (230 és 240.) Az apostol. Jakab Ödön. (220.) Románok. Lenkei Henrik. (235.) Haza és Szabadság. I-II. Radnai Rész. (280. és 290.) Barátság és szerelme. I-II. Ferenczi Zoltán. (250. és 270.) Családi versei. Szinyeyi F. (158.) Táj-és életképek. Vajda Gyula. (171) Vegyes költemények. I-II. Balassa J. 181. és 310.) Élete és költésze. Somogyi Gy. (210.) Elbeszélések és hírlapi cikkek. (44.) Utirajak. (14.) Két olasz költő. Radó A. (173.) Szabolcska Mihály. Versek. (34) Tennyson. Arden Enoch. (50.) Tinódi Sztefán. Válogatott históriás énekei. (145.) Vergilius Aeneise. I. Bartóti Szabó Dávid. (236-237.) Versegy Ferenc. Válog. költeményei. (166.) Virág Henckek. Válogatott költeményei. (115.) Zrinyi Miklós. Szigeti veszedelm. (8.)

Teljes jegyzék ingyen kapható minden könyvkereskedésben.

ALKALMI BUTOR-ELADÁS.

Butortelepemen a kőszinytel eladást megszüntettem és ezért az összes raktáron levő szilárd gyártmányú asztalos- és kárpitosított butorokat, addig, míg a készlet tart, leszállított árak mellett adom el. Dis. vátasztek egyszerű és a legdiszesebb kivételben.

Dósa Kálmán asztalos és kárpitos, Budapest, Erzsébet-ter 18. szám, I. em.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Kivételes nagy maradék-eladás!

Pénteken, június 6-án
és pedig kizárólag csak ezen a napon
gyapju-, mosó- és selyemszövetekből
rendkívül olcsó árak mellett

nagy maradék-eladást

rendez
LESSNER GUSZTÁV

női divat-áruháza

Budapest, V., Bécsi-utca 8. sz.

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI
R.-TÁRS. KIADÁSÁBAN MEGJELENT:

KÖZÉPISKOLAI TANULÓK KALAUZA.

A középiskolai tanulókra vonatkozó, s a nm. vallás-
és közoktatásügyi m. kir. ministerium által az
1883. évi XXX. t.-cz. alapján kiadott

szabályzatok, utasítások és rendeletek népszerű ismertetése.

(Hasznos utmutató középiskolai tanulóknak és azok
szüleinek, nemkülönben középiskolai tanulmányokra
mégánthon készülő egyéneknek.)

• Készítési és megfelelő jegyzetekkel ellátta: •

Szalóki KRIVÁCHY ELEK.
tanter. kir. főigazgatói tisztviselő.

==Ára 70 fillér.==

Kapható a kiadóhivatalban Budapest,
VII. ker., Kerepesi-ut 54. sz., és minden
könyvkereskedésben.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonarorvosi (a bécsi és buda-
pesti katonakórházakban), részben magánorvos
tapasztalatai után legmolegöbösen ajánlható

D^r. KAJDACSÝ,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi fő-
orvos

Electrotherapiai rendelő-intézete
IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klótid-palota
(átjáróház és lift használat).

A legelhanyagoltabb húgycsőfolyásokat, legsu-
lyosabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket,
gyphilit, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban oltanyaira fel-
karolt és hatásában pártatlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

által, magómléseket, nőknél fehérfolyást befec-
kenedés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegsége-
ket, valamint ifjúkori bünök következtében be-
állott ideg és ennek utókövetkezményeképp létező
lőtt hágerőnlőbajokat gyógyít a legnagyobb gyógy-
mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtti 9 óráig 4 óráig; este 7-3 óráig
Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat.
Eüion várótermek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltak; eset-
leg gyógyszerkeről is gondoskodva lesz.

Egyedül valódi angol Balsam Thierry A. gyógyszerésztől

Közegésségügyileg megvizsgálva és jóváhagyva.
Az üvegek felszerelése a kereskedelmi törvények védjegyjelölés alatt áll.
Ezen balsam belsőleg és külsőleg használható. — 1. A tüdőnek és mellnek
összes betegségeinél elérhetetlen gyógyszernek bizonyult, megszünteti a katarhust és
köpetkivárást, a fájdalom köhögésnek elejét veszi, sőt még reglib betegségeket is gyó-
jítt. 2. Kitiünő hatással van torokgyulladásnál, rekedtségénel és a torok összes
betegségeinél. 3. Alaposan kiirtja a hideglelést. 4. Megelőző gyorsan gyógyít
gyomorgörögést, köhikát és szagkátsókat. 5. Jótékony hashajtó és vértisztító, tisztí-
tja a veséket, megszünteti hypochondriát és melancholiát és előmozdítja az ét-
vágyat és emésztést. 6. Kitiünő hatása van fogfájásnál, lyukas fogaknál, szájpénész,
továbbá minden fog- és szájbetegségnél és megszünteti a febfőfogást, valamint a
száj- és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg csodás gyógyoszer minden sebre, ugy-
mint hópörösés, sipoly, szemölcs, égési seb, fagyott testrészt, rüh, kozs és kiütések,
megszünteti továbbá a főfájást, zugást, szagkátsát, köszvényt, fülfájást s.b. Tessék
mindig egyenest a zöld apáca-vedjegyre, mint fent látható! Hamisításától legjobb öv-
szerttől győzzesen a gyárból eredeti kartonokban bérmentve az osztrák-magyar monarchia
minden postaállomására 12 kicsi vagy 6 dupla üveget 4 koronáért hoztatni.
Bosznia és Hercegovinába 4 kór. 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Szétküldés
csak az őszeg előzetes utalványozása vagy lefetézése mellett.

Miért szenved? mikor önnök a biztos gyógyulásra a legreglibb sebeknél is kilitésza van és
majdnem mindig elkerülheti a fájdalmas operációt vagy amputálást, ha

Thierry A. gyógyszerész egyedül valódi centifolia-kenőcsét

használja, mely a sebek gyógyításában rendkívül jó hatással van, a fájdalom enyhítésében pedig elérhet-
len. Valódi centifolia-kenőcs használattik; a gyermekágyasok mellbajainál, a tejelválasztás akadályai-
nál, melkmemegnyedésnél, vörhenyénél, mindenféle régi bajnál, nyilt sebeknél lábakon és csontokon,
sebeknél, sócsusz, dagadt lábaknál, sőt csontszúrnál is; 808t, szurt, 15t, vágott és roncsolt sebeknél;
az idogentestek kiválasztásánál, mint üveg- és faszilánk, homok, dara, tövis stb.; mindenféle daganat,
kinövés, karbunkulus, új képződmények valamint ráknál, kórörmöregnél, kórömdaganatnál, halyag-
nál, menőstől kisebesedett lábaknál. Eggett sebek minden nemét, fagyott testrészeket, a betegnek fekvéstől
eredt sebeit, a nyakon támadt daganatot, vérdaganatot, fülbajt és a gyermeknek sebesedését stb. stb.
Szétküldés csak az őszeg előzetes béküldése ellenében. 2 tégely csomagolással, postakötséggel és
szállítólevéllel együtt 3 kor. 50 fillér. Számtalan elismert bizonyítvány eredetiben megtekinthető. Minden-
kit övök hamisítványok vételeitől és kérem vizgálni, hogy minden tégelyen a cég: „Orangyal-gyógy-
szertár Thierry (Adolf) Limited Pregrada” bégoftve legyen.

E két gyógyszerében fölliumulhatatlan szer, sohasem romlik el, ellenben minél regibb lesz,
annál értékesebb és hathatósabb, és nem a meleg, sem pedig a hideg nem árt nekik, így tehát az
év bármely szakában küldhető. Majdnem mindig van hatásuk és segítenek, legalább az orvos meg-
értektől, természetesen nem szabad hamisítványokat vagy efféle sokszorosan ajánlt hasonló, de ha-
tástalan szorokt használni, melyekért csak legfeljebb a pénz dobjuk ki, hanem maradjunk csak e
mellett a két régi elismert, jó, olcsó, megbízható amollett teljesen ártatlan, világhírű szernél, melyek-
nek minden családnál találatónak kellene lenni. A hol a fent ismertetett védjegyekkel valódián
kapni nem lehet, tessék egyenesen rendelni és címezni:

Thierry (Adolf) gyógyszerész Limited Orangyal-gyógyszertára. Pregrada Rohitsch-Sanerbrunn mellett.
Közp. raktár Budapest: Török J. gyógyszerész, Zágrábban: Mittelbach J. gyógyszerész és
Bécsben: Brady C. gyógyszerésznél.

Előkészítés alatt:

A MAGAS CS. KIR. KERES-
KEDELMI MINISZTERIUM
TÁMOGATÁSA MELLETT
MEGJELENIK EGY

TELJES • ÉS
MEGBIZHATÓ

CIMJEGYZÉKE EGÉSZ AUSZTRIÁNAK.

„Osztrák Központi Katasztere“

az összes kereskedelmi, gyári és ipari üzemeknek, össze-
állítva az ipar- és kereskedelmi kamarák által vezetett
ipari kataszterek hivatalos adatai alapján.

- I. kötet Bécs
tartalmaz circa 105,000 üzemet, bolti ára kötve 13 kor.
- II. kötet Alsó-Ausztria
tartalmaz circa 66,000 üzemet, bolti ára kötve 14-60 kor.
- III. kötet Felső-Ausztria és Salzburg
tartalmaz circa 50,000 üzemet, bolti ára kötve 11-80 kor.
- IV. kötet Stájerország
tartalmaz circa 47,000 üzemet, bolti ára kötve 10 kor.
- V. kötet Karintia és Krajna
tartalmaz circa 33,000 üzemet bolti ára kötve 8 kor.
- VI. kötet Tengerpart és Dalmácia
tartalmaz circa 28,000 üzemet, bolti ára kötve 6-60 kor.
- VII. kötet Tirol és Vorarlberg
tartalmaz circa 50,000 üzemet, bolti ára kötve 12 kor.
- VIII. kötet Csehország (2 rész)
tartalmaz circa 273,000 üzemet, bolti ára kötve 32 kor.
- IX. kötet Morvaország és Szilézia
tartalmaz circa 112,000 üzemet, bolti ára kötve 25 kor.
- X. kötet Gácsország és Bukovina
tartalmaz circa 120,000 üzemet, bolti ára kötve 27 kor.

Teljes ár 160 korona.

A teljes mű (10 kötet) előfizetői a bolti ár 25%-át
kaphják engedményül.

Kimerítő prospektusokat ad a

Verlag des Oesterreichischen Central-Kataster
Wien, IX., Hörlgasse 5.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

Az „ATHENAEUM“ irodalmi
és nyomdai részvénytársulat
kiadásában megjelent:

Köszöntő- könyv.

Írták
Lenkel Henrik és Roboz Andor.

Ára kötve színes borítékkal
1 korona 40 fillér.

Tartalmaz verses köszöntéseket
gyermeknek részre, mindenféle
alkalmakra, szülőkhöz nagy-
szülőkhöz, mindenféle rokon-
hoz, barátához, ismerőshöz,
tanítóhoz stb.

Kapható a kiadó-társulatnál
Budapesten, VII. kerület-54.
sz. szám, és minden könyv-
kereskedésben.

1 színesbáttható vaságy 8 db	1 szőlő södröny ágybetét	5.-
1 kivehető matraca — 10.-	1 kengyerfűtő matraca —	4.50
1 rongos paplan — 1.80	1 ágytűz —	5.-
1 prima — 3.80	1 loszár —	12.-
1 csókmir paplan — 3.40	1 ablak kőper függöny —	1.-
1 szita — 3.80	1 szita —	1.50
1 altűz esőruha — 4.80	1 gyapju —	4.50
1 selyem altűz paplan — 8.50	2 ágy, 1 asztalított bútor —	5.50
1 fodros selyem sz. papl. — 15.50	2 1 1 gyapju —	12.-
1 jó vámos paplan lepedő — 2.-	1 nagy szobaszőnyeg —	8.50
1 altűz ágy — 1.80	1 —	5.80
1 fűzőtt ágytakaró pokróc — 2.50	1 ágytűz l. —	0.85
1 gyapju — 5.50	1 tapaszty ágytűz —	1.50
1 jó löpökör — 1.80	1 mir. jó futószőnyeg —	40.-
1 tall pokróc — 4.80	1 — mintású —	75.-
1 szőp fall szőnyeg — 7.50		

GIGNER JANOS

paplan, matraca és kárpitosáru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
butor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Árjegyzeket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan eszközöltenek, nem telődik árak kicserélte-
nek, vagy a pénz visszautdik.

